

Takva

Azık edinin! Şüphesiz azığın en hayırlısı Takvadır. (Bakara 197)

Aylık İslami Eğitim Dergisi ŞUBAT 2016 YIL:1 SAYI:5 FİYATI:5 TL

أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

Azık edinin! Şüphesiz azığın en hayırlısı Takvadır (Bakara 197)

Takva

Zilhicce 1437
Eylül - 2016

3 Aylık İslâmî Eğitim Dergisi

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Cihangir ÖKMEN

Yayın Türü
Yaygın Süreli

Kapak ve Mizanpaj
Takva Dergisi

Baskı:
Arma Matbaa
Fevzi Çakmak Mah. Yayın Cd. No:76
Karatay/KONYA

Dağıtım ve Satış Yeri
Meva Kitap Kirtasiye
Sahibiata Mah.
Dursun Fakih Sk. No:4/A
KONYA
0332 350 63 62

İrtibat:
www.takvadergisi.com
twitter: takvadergisi
facebook: takvadergisi

Dergi içerisindeki yer alan yazılardan ilgili yazar
mesuldür. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

İÇİNDEKİLER

DOSYA Bilal ÖZBUĞDAY 03

TEFSİR Salih BAĞIRGAN 09

AKİDE Huzeyfe AYDIN 14

SİYER Bilal ÖZBUĞDAY 23

AHLÂK Salih BAĞIRGAN 31

NASİHAT Hüseyin ORAL 35

ŞİİR ALINTI 40

FIKİH Hüseyin ORAL 42

AİLE Fatıma SEVİM 45

HADİS Mustafa BARAN 47

SAĞLIK Mehmet YÜCE 50

MAKALE Konuk YAZAR 54

KİTAP Mehmet YÜCE 57

editör

Esselâmu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekatühü

Allah *azze ve celle*'ye hamd, Rasûlü'ne salât ve selâm olsun.

Bu ay sayımızda Kurban Bayramının yaklaşması münasebetiyle Kurbanın, İslâm ümmetine vermiş olduğu mesajı vermeye çalıştık. Kurban denilince İbrahim *aleyhisselam*'ın ve ailesinin teslimiyeti akla geldiğinden dolayı dosya yazımızda “Teslimiyet Bilinci Kurban” konusunu ele almayı uygun gördük. Tefsir bölümünde, İbrahim *aleyhisselam*'ın oğluyla alâkalı imtihanını anlatan ayetleri güncelleştirerek Kur'ân ve Sünnet ışığında, selef-i salihin fehmi üzere tefsir etmeye gayret ettik.

Emir sahiplerine itâat etmenin önemini vurgulayan ve daha birçok meseleyi içinde barındıran “Uhud Savaşını” siyer bölümünde konu edinerek dersler çıkardık.

Kurban Bayramının yaklaşmasından dolayı fıkıh köşemizde Kurbanla alâkalı sorulara cevap vermeye çaba gösterdik.

Sağlık köşemizde de birçoğumuzun özen göstermediği ve üzerinde durmadığı “Gıda Katkı Maddeleri” konusunun önemini kalın çizgilerle belirttik.

Genç bir yazar kadrosu ile çıkmış olduğumuz bu yolda dergiyi daha güzel, daha faydalı ve akıcı kılacak yapıcı eleştirilerinize muhtaç ve açık olduğumuzu belirtiriz.

Rabbim tüm Müslümanlara yardım etsin. Çalışmalarımızı ve gayretlerimizi bereketlendirsin.

Selâm ve dua ile...

TESLİMİYET BİLİNCİ: KURBAN

Bilal ÖZBUĞDAY

“Kişi dindarlığı oranında belaya uğratılır. Dininde sağlam ise belası ağırlaştırılır. Dininde gevşek ise dindarlığı oranında belaya uğratılır. Bela, kulun peşini bırakmaz, sonunda kul uğradığı belalarla üzrinde günah kalmayınca kadar günahlarından temizlenmiş olur.”

Allah azze ve celle'ye hamd, Rasûlüne salât ve selâm olsun...

Karşılamağa olduğumuz günler Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve selem* tarafından bizler için bayram olarak seçilmiş olan günlerden Kurban Bayramı'nın günleridir. Şüphe yokki Kurbanın Müslümanlar için bir öğretisi vardır. Allah azze ve celle'ye ibadetin yanı sıra Kurban, birçok manevi öğretiyi kendisinde barındırır. Müslümanlara, boyun eğmeyi, itâati, teslimiyeti öğretir. İbrahimce ve İsmailce iki duruşu Müslümanlara öğretir.

Asıl itibariyle teslimiyet, birinin isteğini olduğu gibi kabul etmek anlamına gelmektedir. Bizim dilimizde ise yenilgiye uğramak, kaybetmek, kazanamamak gibi anlamlara gelmektedir. Ancak Kurbanın bizlere mesaj olarak iletildiği teslimiyet, asıl kazanmanın, kâr etmenin ta kendisidir. Bu da Allah azze ve celle'ye teslim olmaktır. O'nun emirlerine itâat etmek, boyun eğmek ve teslim olmaktır. Bizlere bu durumu Kur'ân'da sergileyen örnek şahsiyet İbrahim *aleyhisselam*'dir. Bizlerde O'nun teslimiyetini konu edinerek, kendisini kendimize örnek almaya çalışacağız.

İşte bu teslimiyet insanı izzetlendirir, şereflendirir, Allah'a yakınlaştırır. Bu teslimiyet, yenilgi değildir, kaybetme değildir. Bu teslimiyet Halilullah olmanın yoludur. Allah'a yakın olmak ve dost olmanın yolu işte bu teslimiyetten geçmektedir.

“İyilik yaparak kendisini Allah'a teslim edip, hakka yönelen İbrahim'in dinine uyan-
dan, din bakımından daha iyi kim olabilir?
Allah İbrahim'i dost edinmişti.”¹

Aslında kâinattaki varlıkların tümü, insanın dışındaki tüm canlılar, Allah azze ve celle'ye teslim olmuş ve boyun eğmişlerdir. Onların boyun eğişi ve teslimiyeti bir sünnetullahtır. Ellerinde değildir, mecburîdir. Ama insanın teslimiyeti, boyun eğmesi kendi elinde olduğundan Allah katında değeri yüksektir ve önemlidir.

Sa'd *radiyallahu anhu*'den rivâyet edildiğine göre, Ö şöyle demiştir; “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e, insanların hangisinin belasının ağır olduğunu sordum.” buyurdular ki; “Peygamberler, onların peşinden yaşantı olarak Peygambere yakın olanlar sonra onlara yakın olanlar. Kişi dindarlığı oranında belaya uğratılır. Dininde sağlam ise belası ağırlaştırılır. Dininde gevşek ise dindarlığı oranında belaya uğratılır. Bela, kulun peşini bırakmaz, sonunda kul uğradığı belalarla üzerinde günah kalmayınca kadar günahlarından temizlenmiş olur.”²

Bu hadisinde vurguladığı gibi imtihanlara ve musibetlere fazlaca maruz kalanlar peygamberlerdir. İbrahim *aleyhisselam*'ın hayatına bir göz attığımızda defalarca ağır imtihanlar ile karşı karşıya kalmıştır. Ancak O'nu bizlere örnek olarak

¹ (Nisâ 125)

² (Tirmizî)

gösterilmesine iten şey, O'nun tüm bunlara ve bununla beraber Rabbinin emirlerine karşı olan teslimiyetidir. Kendisi putperest ve müşrik bir toplumda daveti göğüsleme ve onlar ile tek başına mücadele etmek zorunda kalmıştır. Nemrud gibi zalim, zorba bir kâfirle mücadele etmiştir. Yıllarca evlat hasreti ile yanmış, Allah *azze ve celle*, kendisini evlat ile rızıklandırmış ve sonrasında bu evladı Kurban etmesi istenmiştir. Bu sayılanların hangi biri bizlerin katında kolay denilebilecek bir imtihandır ki. Ama bunların hepsinin sonucunda, İbrahim *aleyhisselam* teslimiyet göstermiş ve bizlere "İbrahimce Teslimiyet" diye yeni bir kelime ve anlayış kazandırmıştır.

İbrahim *aleyhisselam*'ın karşılaştığı olaylar gerçekten de her biri son derece ağır imtihanlardır. İbrahim *aleyhisselam*'ın peygamberliğinden sonra başta babası olmak üzere son derece kâfir ve zalim kavmi ile mücadele etmiştir. Ve tek başına olmasına rağmen davet mücadelesini sürdürmüştür. Rabbinin bu konudaki emrine boyun eğmiş, teslim olmuş ve mücadelesini hiçbir zaman terketmemiş ve bırakmamıştır. Bunun sonrasında ise kâfir bir yönetici olan Nemrut ile mücadele etmiş,

O'na hakkı haykırmış, O'na karşıda tek başına hak batıl mücadelesi vermiştir.

*"İbrahim'in sözlerine milletin cevabı sadece: "Onu öldürün yahut yakın" demek oldu. Ama Allah onu ateşten kurtardı. Doğrusu bunda, inanan kimseler için dersler vardır."*³

*"Onlar: "Bir şey yapacaksanız, şunu yakın da tanrılarınıza yardım edin" dediler."*⁴

*"Babası: "Ey İbrahim! Sen benim tanrılarımdan yüz çevirmek mi istiyorsun? Bundan vazgeçmezsen mutlaka seni taşlarım; uzun bir süre benden uzaklaş git." dedi."*⁵

Bu mücadelelerin arkasında kendisine çocuk verilmemesi gibi ağır bir imtihanla daha baş başa kalmıştır. Ama ne Allah *azze ve celle*'nin kendisine çocuk vermemesinden, ne de diğer imtihanlardan sızlanmamış, şikâyetçi olmamıştır. Sadece ve sadece teslim olmuştur.

*"Rabbim! Bana iyilerden olacak bir çocuk ver" diye yalvardı."*⁶

³ (Ankebût 24)

⁴ (Enbiyâ 68)

⁵ (Meryem 46)

⁶ (Saffât 100)

Allah *azze ve celle*, belli bir aradan sonra kendisini son derece güzel, hoş, olgun, yumuşak bir çocuk ile rızıklandırıyor. Bir imtihanı bitti denilirken daha büyük bir imtihanla daha karşı karşıya kalıyor. Bu sefer yıllarca özlemine çektiği, rızıklandırıldığı ve belli bir yaşa gelen çocuğunu kesmek ile emrolunuyor. İlkinden daha ağır ve üstesinden gelmesi daha zor bir imtihan.

"Çocuk kendisinin yanısıra yürümeye başlayınca: "Ey oğulcuğum! Doğrusu ben uykuda iken seni boğazladığımı görüyorum, bir düşün, ne dersin?" dedi. "Ey babacığım! Ne ile emrolundunsa yap, Allah dilerse, sabredenlerden olduğumu göreceksin" dedi. Böylece ikisi de Allah'a teslimiyet gösterip, babası oğlunu alnı üzerine yatırınca Biz: "Ey İbrahim! Rüiyayı gerçek yaptın; işte biz iyi davrananları böylece mükâfatlandırırız" diye seslendik."⁷

Tam oğluna alıştığında ve oğlu çocukluktan kurtulup da onunla birlikte koşma çağına eriştiğinde ve yaşantısında ona eşlik edebilecek çağa geldiğinde kendisi onu boğazlamak ile emrolunmuştur. İbrahim *aleyhisselam* O'na tam alışıp bu biricik çocukla huzur bulduğu anda, rüyasında oğlunu boğazladığını görür. Bu rüyanın Rabbinden oğlunu Kurban etmesi için bir işaret olduğunu anlar. Tereddüt etmez. Aklına itâat ve teslimiyetten başka bir şey gelmez. İtiraz etmeden, "Ya Rab! Biricik çocuğumu niçin boğazlayayım" diye Rabbine sormadan itâat eder. Fakat İbrahim *aleyhisselam*, bu isteğe can sıkıntısı duymuyor. Sabırsızlık göstererek teslim olmuyor. Gönül huzursuzluğu içinde boyun eğmiyor. Tutumunda görülen şey kabul, hoşnutluk, iç huzuru ve sükûnettir. Bütün bunlar, korkunç durumu acayip bir iç huzuru ve sükûnetle oğluna açtığı sözlerinde görülüyor. Öylesine bir itâat ve inkıyad ki incinme, üzülme dahi yok, öyle bir teslimiyet ki feryat yok, tereddüt ve ıstırab yok. Yalnızca emri kabul var, hükme rıza var, kadere sükûnet ve emniyetle teslimiyet vardır.

İbrahim
aleyhisselam'ın karşılaştığı olaylar gerçekten de her biri son derece ağır imtihanlardır. İbrahim *aleyhisselam*'ın peygamberliğinden sonra başta babası olmak üzere son derece kâfir ve zalim kavmi ile mücadele etmiştir. Ve tek başına olmasına rağmen davet mücadelesini sürdürmüştür. Rabbinin bu konudaki emrine boyun eğmiş, teslim olmuş ve mücadelesini hiçbir zaman terketmemiş ve bırakmamıştır. Bunun sonrasında ise kâfir bir yönetici olan Nemrut ile mücadele etmiş, O'na hakkı haykırarak, O'na karşıda tek başına hak batıl mücadelesi vermiştir.

⁷ (Saffât 102-105)

Peygamberlerin rüyasıyla ilgili şu detayı da aktarmak gerekmektedir. İbrahim *aleyhisselam*'ın rüyasının Allah *azze ve celle* tarafından kesin bir emir yada sadece bir işaret olması noktasında ihtilaf vardır. Yani kimi âlimler konuyu sadece Rabbinden bir işaret, buna rağmen bu işaret ile bu emre boyun eğmiştir diyerek değerlendirmektedir. Bazıları ise peygamberlerin gördüğü rüyanın bir vahiy olduğu, dolayısıyla da kesin bir emir olduğu kanâatindedirler. Bu konu ile alakalı olarak İbn-i Abbas *radiyallahu anh* şöyle der; "Nebilerin uykuda gördükleri rüya bir vahiydir."⁸

İbrahim *aleyhisselam*'a eşini ve oğlunu ıssız çöllere terk edilmesi kendisine emredilir. Zaten teslimiyetin kendisinde bir refleks dönüşmesi bunda farklı bir şey olmasını ya da ortaya çıkmasına engel teşkil eder. Farklı, tezat bir durum olması İbrahim *aleyhisselam*'a ters düşer. Yine her zamanki gibi teslimiyet örneği sergileyerek bu olayı da İbrahim *aleyhisselam* yerine getirir.

İbrahim *aleyhisselam*, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile beraber bizlere örnek olarak gösterilen şahsiyetlerdendir.

"İbrahim ve onunla beraber olanlarda, sizin için uyulacak güzel bir örnek vardır."⁹

Müslüman ismini zaten bu kavramdan, bu kökten almaktadır. Teslim olan demektir. Allah'ın emirlerine, isteklerine, sınırlarına, kazasına ve kaderine teslim olan demektir. Başına gelen bela, musibet ve imtihanlara teslim olan demektir.

"Eğer seninle çekişip, tartışılarsa, de ki: 'Ben, bana uyanlarla birlikte, kendimi Allah'a teslim ettim.' Ve kendilerine kitap verilenlerle ümmilere, de ki: 'Siz de teslim oldunuz mu?' Eğer teslim oldularsa, gerçekten hidayete ermişlerdir. Fakat yüz çevirdilerse, artık yalnızca sana düşen duyurup, bildirme (tebliğ) dir. Allah, kulları hakkıyla görendir."¹⁰

Yaşamının tamamını Allah *azze ve celle*'ye teslimiyet içerisinde geçiren bir kul dünya ve ahirette saadeti yakalayabilecektir. Halilullah olmanın yolu hayatın tamamını kuşatan bir teslimiyet ile mümkündür. Hayatındaki tüm imtihanları teslimiyet ile karşılayarak mümkündür.

Bu kıssa Müslümanların sadece Kurban dolayısıyla hatırlayıp unutacağı bir kıssa değil, bilakis hayatlarının tamamında, her evrelerinde göz önünde bulundurarak hayatlarını buna göre ikame etmeleri gereken bir kıssadır.

İbrahim *aleyhisselam*'ın teslimiyetinin yanısıra, teslimiyet örneğinin bir benzerini de oğlu İsmail *aleyhisselam* ile eşi Hacer *aleyhisselam* ortaya koymaktadır. İbrahim teslim olmuş, boyun eğmiştir. Ama İsmail de ondan geri kalmamıştır. Ve emrolunduğu şeyi yapmasını kendisine tavsiye etmiştir. Bu durum bizlere, teslim olan örnek bir babanın yanında onu gören, onu örnek almış, onunla vakit geçirmiş, onunla bir şeyler paylaşan bir oğlunda aynı tavrı ve tutumu sergileyebileceğini göstermektedir. Eşine ne demeli? O da bacılarımıza ve kadınlarımıza kıyamete kadar bir örneklik sergilemiştir. Kocasının Allah'a itâat etmesini kendilerinden öncelemesi

⁸ (Tercih edilen görüşe göre bu söz İbn-i Abbas *radiyallahu anh*'ın mevkuf sözüdür. Bazı rivayetlerde Allah Rasûlüne dayandırılmaktadır. Ancak zayıftır.)

⁹ (Mumtehine 4)

¹⁰ (Al-i İmrân 20)

gerektiğini söylemiştir. Bugün dönüp her birimiz erkeğimiz ile kadınımla kendimize baktığımızda bu örnek aileden uzak olduğumuzun farkına varmaktayız. Vazgeçemediğimiz dünyalıklarımız, Allah *azze ve celle*'in dininin önüne aldığımız değerlerimiz bulunmaktadır.

Bununla beraber teslimiyetimiz Allah *azze ve celle* tarafından belli aralıklar ile ölçülür. Bizler yeni imtihanlara maruz kalarak bu teslimiyetimizin sadece dilden ibaret olup olmadığının sınavını ve imtihanını veririz. Bazen babalarımızı, bazen çocuklarımızı, bazen mallarımızı kaybederek imtihanlara maruz kalırız. Ve dilimizdeki teslimiyetin hâl dilimize yansıyıp yansımadığının imtihanını veririz. Mühim olan bu teslimiyeti asla kaybetmemek ve İbrahimce bir ömür boyu devam ettirebilmektir.

Burada hatırlatılması gereken konulardan biri de ayette İbrahim *aleyhisselam*'ın kıssası anlatılırken ayetin sonunda “İşte biz iyi davrananları (muhsinleri) böylece mükâfatlandırırız” diye seslendik” ifadesidir. Muhsin bir işi iyi yapan demektir. İyi yapmaktan da ziyade eksiksiz yapma, hakkını verme anlamındadır. Bu ifadeyi şu şekilde değerlendirebiliriz. Bir Müslüman, yaptığı işi muhsin olarak yapmalıdır. Yani asıl itibarıyla tevhide kabul etmesi, tağuttan beri olması ve farz olan ibadetlerini yerine getirmesi kişi için aslında yeterlidir. Ancak muhsin bunun daha da üstünde olabilmektir. Yani davaya hizmet etmek, Müslümanların dertleriyle dertlenmek, İslâm davası için gecelerini gündüzünü vermektir. Yani bir Müslümanın tabiri caizse “kıl beşi gör işi” Müslümanlık anlayışından daha ziyade davaya kendisini ve ailesini feda etmelidir. Elinden gelenin en iyisini hakkını vererek dini için, Rabbi için yapmalıdır.

İbrahim *aleyhisselam*'ı örnek almak demek; tek başına da kalsan hak batıl mücadelesini vermek demektir, Allah'ın senden emirleri ve buyrukları ne olursa olsun hiç tereddüt etmeden, “ama” demeden boyun eğmek, teslim olmak demektir, O'nu örnek almak demek; eşinden,

çocuğundan Allah hakkı söz konusu olunca vazgeçebilmek demektir. O'nu örnek almak; Allah'a teslim oldun mu asla geri dönmek demektir, sızlanmamak, şikâyet etmemek demektir.

Tevhid dininin öğreticisi, rehberi olan İbrahim *aleyhisselam*'ı anlamak, Nebimizin ve O'nun güzide ashabının hayatlarının örnekliğiyle bu idrakimizi perçinlemek, pekiştirmek gerekmektedir. Öyle ya sadece dini ve davası için Allah'ın emrine boyun eğen İbrahim *aleyhisselam* değildir. Takip etmemiz gereken Nebi ve O'nun ashabı da dinleri, davaları ve Rasûlleri için her şeylerini feda etmişler ve bir teslimiyet örneği sergilemişlerdir. Bundan dolayı sadece İbrahim *aleyhisselam*'ı değil mallarını, canlarını, kardeşlerini, evlatlarını feda eden Ebû Bekirler'i, Ömerler'i, Habbab bin Eretler'i, Zeyd bin Desinneler'i, Hubeyb bin Adiylar'ı de hatırlamak ve yollarını yol edinmek gerekmektedir.

Teslimiyetin hatırlattığı bir başka kavramda adamak ve adanmak kavramlarıdır. Teslimiyet sadece başa gelen imtihanlara ve Allah'ın emirlerine teslim olmaktan ibaret değildir. Allah *azze ve celle*'nin dinine ve davasına can, mal, evlat adadıktan sonra da teslimiyet gereklidir. Bu ayrı bir konu başlığı olmasına rağmen konu ile bağlantılı olduğundan dolayı burada zikretmenin yerinde olacağı kanaatindeyim. Allah *azze ve celle*, bizlere Kur'ân'da dört şahsiyeti örnek olarak gösterir. İki erkeklerden, ikisi kadınlardandır. Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*, İbrahim *aleyhisselam*, Firayun'un karısı ve Meryem *aleyhisselam*'dır. Örnek gösterilen şahsiyetlerden ikisinin hayatlarına göz attığımızda

teslimiyet ve adanma kavramları tabiri caizse gözümüze batmaktadır. Meryem aleyhesselam'a baktığımızda annesinin kıssasını incelediğimizde adanmanın ne demek olduğunu ve arkasından teslimiyetin canlı birer örneği olduğunu görmekteyiz.

"Allah, inanlara Firavun'un karısını misal gösterir: O: "Rabbim! Katından bana cennette bir ev yap; beni Firavun'dan ve onun işlediklerinden kurtar; beni zalim milletten kurtar" demişti. Mahrem yerini korumuş olan İmran kızı Meryem de bir misaldir. Ona ruhumuzdan üfle miştik; Rabbinin sözlerini ve kitaplarını tasdik etmişti; o, bize gönülden itâat edenlerdendi."¹¹

"Allah, inanlara Firavun'un karısını misal gösterir: O: "Rabbim! Katından bana cennette bir ev yap; beni Firavun'dan ve onun işlediklerinden kurtar; beni zalim milletten kurtar" demişti. Mahrem yerini korumuş olan İmran kızı Meryem de bir misaldir. Ona ruhumuzdan üfle miştik; Rabbinin sözlerini ve kitaplarını tasdik etmişti; o, bize gönülden itâat edenlerdendi."

Günümüz adamaya ve adanmaya ihtiyacın doruk noktasını yaşadığımız bir zamandır. Her zamankinden daha fazla bugün Allah'ın dinine bir şeyler adamak ve teslimiyet sergilenmenin ihtiyacı olduğu bir zamandır. Sadece adamak değil, adayışın arkasından İbrahimce, Hannece bir teslimiyet ortaya koymak gerekmektedir. Elbette bu teslimiyet, insanın teslim olma zorunda kaldığı teslimiyetten kat kat daha faziletlidir. Başka çaresi olmadığından dolayı teslim olmak değil de bunun gerekliliğine iman ederek bir teslimiyet ve boyun eğiş kastedilendir. Allah azze ve celle'nin davasının, İslâm davasının neye ihtiyacı varsa onu adayabilmek ve bunun arkasından teslimiyet sergilemek imanının zirvesidir. Yeri geldiği zaman Allah yolunda can adamak, mal adamak ve İbrahim gibi, Hanne gibi evlat adayabilmek gerekli olan ve bu davanın ihtiyaç duyduğu şeylerdir.

"İmran'ın karısı: "Ya Rabbi! Karnımda olanı, sadece sana hizmet etmek üzere adadım, benden kabul buyur, doğrusu işiten ve bilen ancak sensin" demişti. Onu doğurduğunda, Allah onun ne doğurduğunu bilirken "Ya Rabbi! Kız doğurdum. Erkek, kız gibi değildir, ben ona Meryem adını verdim, ben onu da soyunu da, kovulmuş şeytandan sana sığındırırım" dedi."¹²

Adarken de her şeyin en iyisini, en üstününü adayabilmek önemlidir. Adanacak şey insanlara göre değişiklik gösterebilir. Ama her kulun kendisi için vazgeçemeyeceği veya en değerli şeyini feda edebilmesi ve bunun hazırlığı içinde olması önemlidir. Sadece canın ve malın feda edilmesi olmayabilir. Kişinin en değerlisi malı, mülkü, makamı veya başka şeyleri bunlardan Allah hakkı için vazgeçmesi onun adadığının bir göstergesidir.

Özet olarak; Allah azze ve celle tarafından bizler hangi imtihanlara maruz kalırsak kalalım, hangi tür şeyler ile karşılaşsak karşılaştığımız O'nun emirlerine, isteklerine, buyruklarına teslim olmalıyız. O'nun bizler için dilediği, çizdiği yoldan razı olmalı o yol üzere devam etmeliyiz. Allah azze ve celle bizleri teslim olan ve bu teslimiyetin hakkını veren kullarından eylesin.

Allahumme Âmîn.

¹¹ (Tahrim 11-12)

¹² (Âl-i İmrân 35-36)

SAFFÂT SÛRESİNİN 100-111. AYETLERİN TEFSİRİ

Salih BAĞIRGAN

Bir imtihan daha... Ama diğerlerinden daha ağır ve çetin. Bu imtihan ne ateşe atılmaya benziyor ne de ailesini Mekke'nin kuraklığına bırakmasına benziyor. Yıllardan sonra beklediği ve kavuştuğu ciğerparesini boğazlamakla emrolunduğu bir imtihan. Subhanallah! İmtihanın ağırlığını hissedebilmek için herkes İbrahim aleyhisselam'ın konumunu kendi konumu gibi değerlendirsın. Ne yapardınız? Teslimiyet mi, yoksa başkaldırı mı?

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a, salât ve selâm önderimiz Muhammed *sal-lallahu aleyhi ve sellem*'e ve tüm muvahhid Müslümanlara olsun.

Hatırlanacağı üzere bir önceki yazımızda, Müslümanların arasında fitneye ve bozgunluğa sebep olan gıybetin, suî zannın, tecessüssün, kötü lakâbın ve alayın haramlığını bildiren Hucurât sûresinin 11. ve 12. ayetlerini tefsir etmeye çalışmıştık. Rabbimizden temennimiz Müslümanların birlik ve beraberlik içerisinde yaşaması ve hayatlarını buna göre ikame etmesidir.

Bu sayıdaki yazımızda ise hayatı imtihanlarla dolu olan bir Peygamberin teslimiyetini konu edinen Saffât sûresinin 100-111. ayetlerini Kur'ân, Sünnet ve selef-i salihin fehmi ışığında tefsir etmeye ve dersler çıkarmaya çalışacağız. (İnşaallah)

Kur'ân ile hemhal olanlar bu peygamberin kim olduğunu tahmin etmişlerdir zaten. Çünkü imtihan ve teslimiyet kelimeleri bir arada zikredilirse akla ilk gelenlerin arasındadır bu peygamber. Evet, çoğu kimselerin tahmin ettiği O peygamber İbrahim aleyhisselam'dır. Hayatı boyunca irili ufaklı imtihanlara maruz kalmış, her defasında da kulluğuna ve şahsiyetine yakışacak erdemlikle, vakarla imtihanı başarıyla kazanmış, Rabbinin rızasını ve sevgisini kazanan kul olmuştu.

Saffât sûresinden tefsir etmeye çalışacağımız ayetler İbrahim aleyhisselam'ın yıllardan sonra kendisine armağan edilen çocuğuyla alakalı imtihanıdır. Gelin hep birlikte bu ayetleri okuyalım, anlamaya çalışalım ve amel etmek için birbirimize dualar edelim!

Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

"Rabbim bana iyilerden olacak bir çocuk ver.

Biz ona yumuşak huylu bir erkek çocuk müjdededik.

Çocuk onun yanında koşma yaşına gelince ona "Yavrum! Ben uykuda iken seni kestiğimi görüyorum, bir düşün ne dersin? Çocuk; "Babacığım sana emredileni yap, inşaallah beni sabredenlerden bulacaksın" dedi.

İkisi de Allah'a teslimiyet gösterip babası, oğlunu alnı üzerine yere yatırınca.

Biz ona 'Ey İbrahim' diye seslendik.

Sen rüyayı doğruladın; biz güzel davrananları böyle mükâfatlandırırız.

Gerçekten bu apaçık bir imtihan idi.

Ona fidye olarak büyük bir Kurban verdik.

Sonra gelenler arasında ona iyi bir ün bıraktık.

İbrahim'e selâm olsun.

İşte biz güzel davrananları böyle mükâfatlandırırız.

Çünkü o bizim Mü'min kullarımızdandı."¹

Ayetlerin Tefsiri:

"Rabbim bana iyilerden olacak bir çocuk ver."

İbrahim aleyhisselam'ın kavmine ve babasına yapmış olduğu davet kendilerine ağır geldiğinden dolayı ve onların sapıklığından başka bir şey artırmadığını görünce başka diyarlara hicret etmek istemişti. Rabbimiz bu hicreti şu şekilde bildirmiştir:

olsun da nasıl olursa olsun" demeleri çok yanlıştır özellikle İslâm'ın hâkim olmadığı, mahkûm olduğu diyarlarda... Müslümanların ve İslâm'ın yayılması için evlatlarımıza çok ihtiyacımız vardır. Daha bizlere böyle bir nimet verilmeden önce Rabbimize dualarda bulunarak salihlerden olmasını temenni edeceğiz.

Kur'ân'da ismi geçen peygamberden olan Zekeriyya aleyhisselam İbrahim aleyhisselam misali kendisine hayırlı olacak salih evlat istemektedir Rabbimizden...

"Orada Zekeriyya, Rabbine dua etti: Rabbim! Bana tarafından hayırlı bir nesil bağışla. Şüphesiz sen duayı hakkıyla işitensin, dedi."³

Hicret niyetini alan İbrahim aleyhisselam şu duada bulunuyordu: "Rabbim bana iyilerden olacak bir çocuk ver." İbrahim aleyhisselam duasında bir çocuk istiyor hem de salihlerden. Kendisine ve zürriyetine fayda verecek bir çocuk. Müslüman çiftlerin de çocuk isterken sıradan çocuk istememeleri gerekmektedir. "Çocuk olsun da nasıl olursa olsun" demeleri çok yanlıştır özellikle İslâm'ın hâkim olmadığı, mahkûm olduğu diyarlarda...

"İbrahim dedi ki: "Ben Rabbime gidiyorum, O beni doğru yola iletecek."²

Hicret niyetini alan İbrahim aleyhisselam şu duada bulunuyordu: "Rabbim bana iyilerden olacak bir çocuk ver." İbrahim aleyhisselam duasında bir çocuk istiyor hem de salihlerden. Kendisine ve zürriyetine fayda verecek bir çocuk. Müslüman çiftlerin de çocuk isterken sıradan çocuk istememeleri gerekmektedir. "Çocuk

İnsanların ilki Âdem ve onun eşi şöyle duada bulunmuşlardır:

"Eşi ile (birleşince) eşi hafif bir yük yüklendi (hamile kaldı). Onu bir müddet taşıdı. Hamileliği ağırlaşınca, Rableri Allah'a: Andolsun bize kusursuz bir çocuk verirsen muhakkak şükredenlerden olacağız, diye dua ettiler."⁴

Allah azze ve celle, Mü'minlerin özelliklerinden bahsederken Furkân sûresinin son ayetlerinde şöyle buyurmaktadır:

¹ (Saffât 100-111)

² (Saffât 99)

³ (Âl-i İmrân 38)

⁴ (A'râf 189)

"(Ve o kullar): Rabbimiz! Bize gözümüzü aydınlatacak eşler ve zürriyetler başıyla ve bizi takvâ sahiplerine önder kıl! derler."

Bu ayetten de duaların sadece Allah'a yapılmasını ne salih birisine ne de peygambere yapılamayacağı anlaşılmaktadır. Çünkü dua, ibadetin ta kendisidir ve sadece Allah'a yapılır.

*"Kullarım sana, beni sorduğunda (söyle onlara): Ben çok yakınım. Bana dua ettiği vakit dua edenin dileğine karşılık veririm. O halde (kullarım da) benim davetime uysunlar ve bana inansınlar ki doğru yolu bulurlar."*⁵

Bütün Rasûller ve Nebiler isteklerini ve sıkıntılarını Allah'a yalvararak ve yakararak yapmışlardır.

Nuh aleyhisselam'ın duası:

*"Bunun üzerine, Rabbine: Ben yenik düş-tüm, bana yardım et! diyerek yalvardı."*⁶

Yûnus aleyhisselam'ın duası:

*"Zünnûn'u da (Yûnus'u da zikret). O öfkeli bir halde geçip gitmişti; bizim kendisini asla sıkıştırmayacağımızı zannetmişti. Nihayet karanlıklar içinde: "Senden başka hiçbir ilah yoktur. Seni tenzih ederim. Gerçekten ben zalimlerden oldum!" diye niyaz etti."*⁷

Musa aleyhisselam'ın duası:

*"Medyen'e doğru yöneldiğinde: Umarım, Rabbim beni doğru yola iletir, dedi."*⁸

Eyyûb aleyhisselam'ın duası:

*"Eyyûb'u da (an). Hani Rabbine: "Başıma bu dert geldi. Sen, merhametlilerin en merhametlisisin" diye niyaz etmişti."*⁹

Asiye annemizin duası:

"Allah, inananlara da Firavun'un karısını misal gösterdi. O: Rabbim! Bana katında, cennette

*bir ev yap; beni Firavun'dan ve onun (kötü) işin-den koru ve beni zalimler topluluğundan kurtar! demişti."*¹⁰

"Biz ona yumuşak huylu bir erkek çocuk müjdeledik."

Allah azze ve celle, İbrahim aleyhisselam'ın duasına karşılık vererek geç yaşta olsa bile çocuk bahşetti hem de yumuşak huylu bir çocuk.

İbrahim aleyhisselam'ın dua etmesiyle duasına icabet edilmesi arasında uzun bir zaman vardır. Kendisi Ulul-Azm peygamberlerden biri olmasına rağmen duasına hemen icabet edilmedi. Ne gibi sebepler var bilemiyoruz.

Çokça dualar edeceğiz Rabbimize duaların kabulü için... Duaların kabul edilmesinin engellerini kaldırıp Rabbimize tevekkül edeceğiz. Belki de imtihan nedeniyle ahirete ertelemiştir Rabbimiz. Bize düşen görev dualarımızda samimi ve devamlılık arz etmesidir.

Biz bu ayette İbrahim aleyhisselam'ın duasındaki samimiyetini ve ümitsizliğe kapılmasını anlıyoruz.

"Çocuk onun yanında koşma yaşına gelince ona; "Yavrum! Ben uykuda iken seni kestiğimi görüyorum, bir düşün ne dersin? Çocuk; "Babacığım sana emredileni yap, inşaallah beni sabredenlerden bulacaksın" dedi.

Bir imtihan daha... Ama diğerlerinden daha ağır ve çetin. Bu imtihan ne ateşe atılmaya benziyor ne de ailesini Mekke'nin kuraklığına bırakmasına benziyor. Yıllardan sonra beklediği ve kavuştuğu ciğerparesini boğazlamakla emrolunduğu bir imtihan. Subhanallah! İmtihanın ağırlığını hissedebilmek için herkes İbrahim aleyhisselam'ın konumunu kendi konumu gibi değerlendirsın. Ne yapardınız? Teslimiyet mi, yoksa başkaldırı mı?

⁵ (Bakara 186)

⁶ (Kamer 10)

⁷ (Enbiyâ 87-88)

⁸ (Kasâs 22)

⁹ (Enbiyâ 83-84)

¹⁰ (Tahrim 11)

İbrahim *aleyhisselam*'ın teslimiyetinden bahsederken çocuğunun ve eşinin teslimiyetini gözardı etmememiz gerekmektedir. Âlimler çocuğun İsmail mi yoksa İshak mı olduğunda ihtilaf etmişlerdir. İsim üzerinde fazla kafa yormadan önemli olan o yaşta bu çocuğun teslimiyet bilincine nasıl sahip olduğudur. Kafa yorulması gerekiyorsa bu mesele üzerine düşünülmesi lazımdır. Aynı şekilde altında hangi etken yatıyor ki bir anne yavrusunun boğazlanmasına razı oluyor ve teslimiyet gösteriyor? Evet, babalar, anneler, çocuklar bizler hangi konumdayız? Bizler bırakalım büyük imtihanları da küçük imtihanların üstesinden gelebiliyor muyuz? Bir düşünelim...

Cokça dualar edecegiz
Rabbimize dualarin kabulü için...
Dualarin kabul edilmemesinin
engellerini kaldırıp Rabbimize tevekkül
edecegiz. Belki de imtihan nedeniyle
ahirete ertelemiştir Rabbimiz. Bize
düşen görev dualarımızda samimi ve
devamlılık arz etmesidir.

İşte tam bir teslimiyet ailesi! Babasıyla, annesiyle ve çocuğuyla... bizlerde böyle teslimiyet ailesi olabilmek için mücadele etmemiz ve çalışmamız gerekecektir. Haydi babalar, İbrahimler olmaya! Haydi anneler, Hacerler, Sareler olmaya! Haydi çocuklar, İsmailler ve İshaklar olmaya!

"İkisi de Allah'a teslimiyet gösterip babası, oğlunu alnı üzerine yere yatırıncı, Biz ona 'Ey İbrahim' diye seslendik. Sen rüyayı doğruladın. Biz güzel davrananları böyle mükâfatlandırırız. Gerçekten bu apaçık bir imtihan idi."

Hem baba hem de oğul emredileni yerine getirince imtihanı kazananlar oldular. İşte sadakatin ve teslim olmanın güzel neticesini görüyoruz baba ve oğulda... İmtihanın dozu gerçekten ağır ve açıktı. Allah'ın emirlerine bağlılık gösterip ailesini, çoluğunu, çocuğunu adayanın da olacağı konum ve değer böyle olacaktır. Güzel işte ve davranışlarda bulunanların mükâfatıdır bu...

"Ona fidye olarak büyük bir kurban verdik."

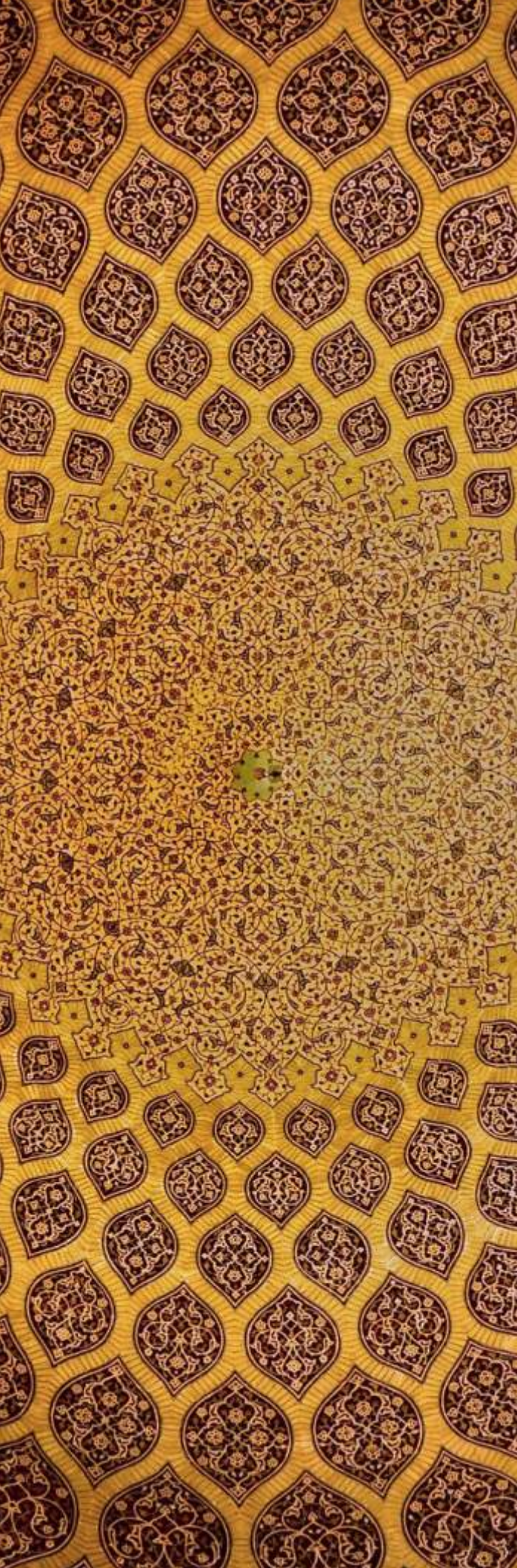
Abdullah bin Abbas *radiyallahu anhu* bu ayet hakkında şöyle der:

"İbrahim *aleyhisselam*'a Hac ibadetlerini yapması emredildiğinde o sa'y yapıyordu. O sırada şeytan ona göründü. İbrahim'le yarış yaptı. İbrahim *aleyhisselam* onu geçti. Sonra Cebrail İbrahim *aleyhisselam*'ı alıp Mina'daki Akabe Cemresine (Büyük şeytanın taşlandığı yere) götürdü. Şeytan orada da İbrahim'e göründü. İbrahim *aleyhisselam* ona yedi tane çakıl taşı attı. Bunun üzerine şeytan kayboldu. Sonra İbrahim *aleyhisselam* orta cemreyi yaparken (Orta cemreyi taşlarken) şeytan ona yine göründü. İbrahim *aleyhisselam* orada da ona yedi tane çakıl taşı attı. İşte İbrahim *aleyhisselam*, oğlunu Kurban etmek için orada yüzükoyun yatırmıştı. Oğlunun üzerinde beyaz bir entari bulunuyordu. O, babasına "Ey babacığım beni kefenlemen için başka elbisem yoktur. Elbisemi sırtımdan çıkar ki beni bununla kefenleyesin." dedi. İbrahim *aleyhisselam* elbiseyi çıkarmak için uğraşırken arkasından ona: "Ey İbrahim, rüyana sadakat gösterdin." diye nida edildi. Bunun üzerine İbrahim *aleyhisselam* dönüp arkasına baktı ki beyaz, boynuzlu ve iri gözlü bir koç var."¹¹

Ayeti kerimede, İbrahim *aleyhisselam*'a oğlunun yerine fidye olarak büyük bir kurbanlık verildiği zikredilmiştir. Bu kurbanlık, bazı âlimlere göre bir koçtur.

Ali, Abdullah bin Abbas *radiyallahu anhum*, Katade, Said bin Cübeyr, Mücahid, Süddi, İbn-i Vehb ve Dahhak *rahimehumullah* bu görüştedirler.

¹¹ (Ahmed bin Hanbel)

Abdullah bin Abbas ve Hasan-ı Basrî'den nakledilen diğer bir görüşe göre ise burada zikredilen kurbanlık bir dağ tekesi idi.

Ayeti kerimede, kurbanlığın büyük olduğu zikredilmektedir. Abdullah bin Abbas, gelen bu kurbanlık koçun, kırk yıl cennette otlamasından dolayı 'Büyük' diye vasıflandırdığını söylemiştir.

Mücahid ise bu kurbanlığın, kabul edilmesinden dolayı 'Büyük' diye vasıflandırıldığını söylemiştir.

Hasan-ı Basrî ise bu kurbanlığın, İbrahim *aleyhisselam*'ın dini üzere kesildiği ve kıyamete kadar kesilmesine devam edileceği için ona 'Büyük' vasfının izafe edildiğini söylemiştir.

Taberi, Allah *azze ve celle*'nin, bu kurbanlığın 'Büyük' olduğunu beyan edip büyüklüğünün özelliğini belirtmediği için büyüklüğün sebebinin 'Falan sebeptir' denilmesinin doğru olmadığını söylemiştir. Allah en doğrusunu bilendir.

"Sonra gelenler arasında ona iyi bir ün bıraktık. İbrahim'e selâm olsun. İşte biz güzel davrananları böyle mükâfatlandırırız. Çünkü o bizim Mü'min kullarımızdandı."

Binlerce asır geçmesine rağmen imanı ve teslimiyeti gündemimizde yer etmiştir ve yer etmeye devam etmektedir İbrahim *aleyhisselam*'ın. O tek bir ümmet ve Ulul-Azm peygamberlerden birisidir. Selam olsun ona ve ailesine. O Allah'ın emirlerine sadakat gösteren ve iman eden kullardandır.

Rabbim! Bizlere salih eş ve çocuklar nasip et!

Rabbim! Senin uğrunda eşleri ve çocukları adamayı nasip et!

Rabbim! Bizlere İbrahim *aleyhisselam*'ın ailesi gibi sana teslim olmuş aileler nasip et!

İSLAM: ALLAH'A TESLİM OLMAKTIR

Cihan AKMAN

"Mü'min olanlar, ancak o kimselerdir ki onlar, Allah'a ve Rasûlüne iman ettiler, sonra hiç kuşkuyla kapılmadan Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad ettiler. İşte onlar sadık (doğru) olanların ta kendileridir."

"Rabbi İbrahim'e "İslâm (teslim) ol" demişti. O da "Âlemlerin Rabbine teslim oldum" dedi."¹

Bu ayette âlemlerin Rabbi olan Allah azze ve celle ile İbrahim aleyhisselam arasında gerçekleşen bir sözleşmeye şahit olmaktayız. Bu ayetin ifadelerinden anlaşıldığı üzere bu bir "İslâm Sözleşmesi"dir. Daha açık bir ifadeyle Allah azze ve celle'nin İbrahim aleyhisselam'dan teslimiyet sözü almasıdır. Bir önceki ayette bulunan "Biz onu dünyada seçtik" ifadesi bu sözleşmenin vaktini bize bildirmektedir. Yani İbrahim aleyhisselam "Âlemlerin Rabbine teslim oldum" dediğinde, Allah onu dünya hayatında seçmişti. Bütün bunlar bu sözleşmenin risaletin ilk anında gerçekleştiğine bir işarettir.

Kur'ân bize İbrahim aleyhisselam'dan yine şöyle bahseder;

"Ve vefa gösteren İbrahim'in (sahifelerinde) olan (haber verilmedi mi?)"

İbrahim aleyhisselam'ın vefa göstermesi, Allah'a verdiği "teslim oldum" sözüne karşındır. O çok zor imtihanlarda dahi bu sözü gereği Rabbinin buyruklarına teslim olmuş ve vefalı bir peygamber olmakla vasıflandırılmıştır. Ancak burada altı çizilmesi gerekli olan husus; onun bu imtihanları başarıyla geçmeden önce Allah'a teslim olmasıdır. Allah'a teslimiyet sözü vermesidir.

Evet, o daha zahiren bir takım amelleri ve itâatleri gerçekleştirmeden de teslim olmuştu. Henüz babasına ve kavmine davet etmeden, putları kırmadan, ateşe atılmadan, Nemrut'u kamuoyunda rezil-rüsvey etmeden, hicret etmeden, İsmail'i Hacer annemizle birlikte ekin ve suyun bulunmadığı çöle terk etmeden, yaşlı haline rağmen bahşedilen İsmail'ini Allah'ın emri gereği boğazlamaya kalkmadan, Kâbe'yi inşa etme ve tavaf edenler için onu hazırlamadan, sünnet olma gibi Allah'tan aldığı 10 emri ifa etmeden, bütün bunların sonucunda ise Allah azze ve celle'in "Rabbi İbrahim'i bir takım kelimelerle imtihan etmişti. O da bunları tam manasıyla yerine getirdi. (Allah) "Seni şüphesiz insanlara imam kılacağım."³ demeden önce Allah'a teslim olmuştur. Henüz ortada ne imtihan ne de çile vardı. Ne de Allah'tan alınan İslâmî birtakım şiarlar... Ortada sadece Allah'a verilen bir söz vardı. Öyle bir söz ki söylendiği zaman asla muhalefet edilmeyecek bir söz... Kalbin en derinliklerinden gelen, onun bütün odacıklarını saran duygu ve hislerden kaynaklanan bir söz... Yakînî bir imanın kesin bir söze dönüşmesi vardı; "Âlemlerin Rabbine teslim oldum" ... İşte bu, en başta kalbin Allah'a teslim olmasıdır.

¹ (Bakara 131)

² (Necm 37)

³ (Bakara 124)

Bu söz ilk kelimelere olan imandan gücünü almaktaydı. “Âlemlerin Rabbine” olan imandan... Ancak Âlemlerin Rabbini tanıyan O'na böyle bir teslimiyet gösterebilir. Onun bütün evrenin sahibi ve yöneticisi olduğunu bilen, “Ol” demesiyle her istediğini yerine getiren bir kudreti olduğunu idrak eden, zarar ve faydanın O'nun yazgısıyla gerçekleştiğini anlayan, bütün iyiliklerin, rızkın, sevginin, adaletin, doğruluğun ve hidayetin kaynağı olduğunu içselleştiren, bütün bunların sonucunda O'nun azamet ve yüceliğinin farkında olan kullar böyle bir teslimiyeti gösterebilirler. Zorlukta ve kolaylıkta, iyi ve kötü günlerde, hastalıkta ve sağlıkta, barışta ve savaşta her zaman ve her yerde O'na itâat etmeden önce böyle bir imana ve böyle bir teslimiyete sahip olmak gerekir. Allah'ın âlemler üzerindeki yücelik ve azametini iman edenler zaten hiç şüpheye düşmeksizin O'na itâat edeceklerdir. Tıpkı şu ayette olduğu gibi; *“Mü'min olanlar, ancak o kimselerdir ki onlar, Allah'a ve Rasûlü'ne iman ettiler, sonra hiç bir kuşkuyla kapılmadan Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad ettiler. İşte onlar, sadık (doğru) olanların ta kendileridir.”*⁴

Ayette bahsi geçen iman, kalpteki bütün şüphelerin kalkmasıdır. Allah'ın büyüklüğünden emin olmasıdır. Artık bu kişi can ve malla cihad edecektir. İbrahim *aleyhisselam* gibi gerektiğinde davet, irşat, ıslah edecek ve kıyam edecek, tağutlara meydan okuyacak, hicret edecek ve en sevdiğini Allah'a kurban edecektir. Bütün bunları yaparken Allah'a tevekkül edecek, sabredecek,

O'na yönelecek, O'ndan güç vermesini ve kusurlarının bağışlanmasını umacaktır. Böyle bir sabır, sebat, hilm, tevekkül, tebettül, azim, fedakârlık ve cesaret ancak şeksiz bir imandan kaynaklanır. Yüce varlığın kudret ve azametini, ihsan ve rahmetini hissetmek ve O'na yönelmek ile... Herkes İbrahim *aleyhisselam* olamaz ama İbrahim *aleyhisselam*'ı örnek alabilir. Hucurât sûresindeki bu ayet bunu en güzel biçimiyle ortaya koymuştur. İlk önce şeksiz bir iman, sonra da tereddütsüz bir teslimiyet... İlk önce kalbin teslim olması, sonra da azaların... İlk önce emin olmak, sonra da emre amâde olmak... Bunu gerçekleştiren kimseler tıpkı şu ayette ifade edilen kimselerdir. *“Şüphesiz ‘Bizim Rabbimiz Allah’tır’ deyip sonra dosdoğru bir istikamet tutturanlar (yok mu); onların üzerine melekler iner (ve der ki:) ‘Korkmayın ve hüznelenmeyin, size vadolan cennetle sevinin.’”*⁵

Böyle kimseler ilk önce “Rabbimiz Allah’tır” deyip sonra da kesinlikle dosdoğru olan, bu söz doğrultusunda yaşayan kimseler olurlar. Çünkü bu söz gelişigüzel söylenmiş bir söz değildir. Bu, duyguların kelimelere dönüşmesidir. Kalbin teslimiyetine, dilin iştirak etmesidir. Tıpkı İbrahim *aleyhisselam*'ın “Âlemlerin Rabbine teslim oldum” demesi gibi... Eğer sözlerimiz şüphe etmediğimiz bir inançtan kaynaklanıyorsa bu söz doğrultusunda yaşamak kolay olacaktır. Önemli olan yakîni bir imandır... Biz buna kalbin İslâm'ı da diyebiliriz.

Tüm bunlardan anlıyoruz ki İslâm (Allah'a teslim) olmak, işin en başında gerçekleşen sonra da devam eden bir hakikattir. Hakkı duyup tereddüt etmeden iştirmek ve kabuletmek... Can, mal ve makam kaybını

⁴ (Hucurât 15)

⁵ (Fussilet 30)

önemsemeksizin hakkı anlar anlamaz teslim olmak... Müslümanlığı herşeyi göze alarak kabul etmek... Henüz namaz kılmadan, oruç tutmadan bunlar gibi bir takım şiarları yerine getirmeden... İşte sahabeden ilk iman eden Ebû Bekir *radiyallahu anh...* O Peygamberi dinler dinlemez Müslüman oldu. Ancak şunu gözdardı etmemeliyiz ki Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* ona birtakım emirler ve şiarlar sunmadı. Ya da ona Kur'ân'dan birçok ayet okumadı. Sadece "Ben Allah'ın Rasûlüyüm. Allah'a davet ediyorum" dedi. Onu imana çağırdı. Ve o da teslim oldu. Bu teslimiyet hakka karşı gerçekleşen bir teslimiyettir. Bu hak ise el-Emin olan, şimdiye kadar ağzından asla yalan çıkmayan ve insanların en güzel ahlaklısı olan dostunun söyledikleriydi. Bir meleğin O'na gelmesiydi. Azıcık bir bilgi vardı karşısında... Bütün bunlara rağmen iman ve İslâm Ebû Bekir'in kalbindeki yerini almıştı. O, Rasûlün Peygamber olduğu gerçeğine teslim oldu. Asla şüphe etmedi. Kalbinin onayladığını dili de onayladı.

Buradan şunu anlamaktayız ki;

1. İslâm olmak için hak bilgiye teslim olmak yeterlidir. Önemli olan bilginin çokluğu değil, hakka olan teslimiyetin çokluğudur. Vallahî bazı sahabiler bizim bildiklerimizi bilmiyordu. Hatta bazıları bilmeye fırsat bulamadan şehit oldular. Ancak az bir bilgiye, çok iyi teslim olmuşlardı. Çünkü çok iyi idrak etmişlerdi. O halde bizler çok şey bilen ama az teslim olan kimseler olarak yaşamayalım.

2. İslâm'ın ilk oluşumunda gözle görülen birtakım ibadet ve şiarların da olması gerekmez. Zaten kalbi teslim olanın bedeni de teslim olacak ve her öğrendiği bir farzı ve ibadeti yerine getirecektir. Hatta farzların ötesinde mallarını ve canlarını Allah yolunda infak edecektir. Yeter ki bütün kalbî duyguları ile şeksiz bir teslimiyeti gerçekleştirsın.

İşte bu söylediklerimizi gösteren başka bir örnek Zeyd bin Amr bin Nüfeyl...

"Ben Zeyd bin Amr bin Nüfeyl'i yaşlı bir halde olup sırtını Kâbe'ye dayayarak şöyle dediğini işittim:

"Ey Kureyş topluluğu Vallahî benim dışımda hiç kimse İbrahim'in dini üzere değildir.

Sonra da şöyle dedi: "Allah'ım!

*Şayet sana sevimli gelen ibadetin ne olduğunu bilsem onunla sana ibadet ederdim..."*⁶

Zeyd, İbrahim'in dinine mensup bir Müslümandı. Hayatı boyunca putları reddetti ve Allah'a teslim oldu. Ancak ne ile teslim oldu?

O sadece İbrahim *aleyhisselam*'ın puta tapmadığını biliyordu. Bununla birlikte Allah'ın şirkten münezzeh olduğunu anlamış ve çok az bir bilgiye teslim olmuştu. Bakın rivayetten anladığımız gibi Allah'a nasıl yaklaşacağını dahi bilmiyordu. Ama buna rağmen hayatını bu azıcık hakikati ilan etmeye ve bu hakikat karşısındaki batıla karşı çıkmaya adanmıştı. Sonunda da putları alânen reddettiği için öldürülmek istenmişti. O şu ayetin kendisi hakkında indiğinin söylendiği üç kişiden biriydi:

*"Tâğût'a boyun eğmekten kaçınıp Allah'a yönelenlere; işte onlara müjde vardır. Öyle ise kullarımı müjdele! Onlar ki; sözü dinlerler de, en güzeline uyarlar. İşte bunlar, Allah'ın kendilerini hidâyete erştirdiği kimselerdir. Ve işte bunlar akıl sahiplerinin kendileridir."*⁷

⁶ (İbn-i Hişam)

⁷ (Zümer 17-18)

Taberî de der ki: "Zeyd bin Eslem bu iki ayetin, İslâm gelmeden önce cahiliyye döneminde "La ilahe İllallah" diyen Zeyd bin Amr bin Nufeyl, Ebû Zer el-Gifârî ve Selman'ı Fârisî hakkında nazil olduğunu söylemiştir. O derki; "Onlar henüz kitap ve peygamberlik yokken "La İlahe İllallah" demişlerdi."⁸

Başka bir rivayete göre ise bu ayeti kerime Osman, Abdurrahman bin Avf, Sa'd, Said, Talha ve Zübeyir *radiyallahu anhum* hakkında inmiştir. Bunlar Ebû Bekir *radiyallahu anh*'aya sordular, o da onlara iman ettiğini haber verince, kendileri de hemen iman ettiler.⁹

Onlar henüz dinin kemale ermediği hatta sadece beş ayetin indiği bir dönemde Müslüman olmuşlardı. Ancak bu beş ayet onlara Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e tabi olmalarını açıkça emretmiyordu. Ancak onlar bu hakikat karşısında teslim oldular. İşte sadece bu teslimiyetleri ile onlara Müslüman denildi.

Bu nakillerden anlıyoruz ki kişi ister peygamberi duysun veya görsün isterse de görmesin fark etmez. O peygamberle gelen gerçeği duyup buna herşeyiyle teslim olduğu anda artık Müslüman olmuştur.

Yani Müslüman olmak için yeterli olan ilk şey; kişinin bütün varlığını Allah'a ve O'ndan gelen hak bilgiye teslim etmesidir. Bu kimselere namaz, oruç ve zekât gibi emirler inmemiş olsa bile onlar teslim olanlardır. Tıpkı Musa *aleyhisselam*'a iman eden sihirbazlar gibi... Allah *azze ve celle* şöyle buyurmaktadır:

"Sağ elindeki atıver, onların yaptıklarını yutacaktır; çünkü onların yaptıkları yalnızca bir büyücü hilesidir. Büyücü ise nereye varsa kurtulamaz." Bunun üzerine büyücüler, secdeye kapandılar: "Harun'un ve Musa'nın Rabbine iman ettik" dediler.(Fıravun) Dedi ki: "Ben size izin vermeden önce O'na inandınız, öyle mi? Kuşkusuz o, size büyüü öğreten büyüğünüzdür. O halde ben de sizin ellerinizi ve ayaklarınızı çapraz olarak keseceğimve sizi hurma dallarında sallandıracağım. Siz de elbette, hangimizin azabı daha şiddetliymiş ve daha sürekliliymiş öğrenmiş

olacaksınız." Dediler ki: "Bize gelen apaçık delillere ve bizi yaratana seni asla tercih edip seçmeyiz. Neyde hükmünü yürütebileceksen durmaksızın hükmünü yürüt! Sen, yalnızca bu dünya hayatında hükmünü yürütebilirsin. Gerçekten biz Rabbimize iman ettik; günahlarımızı ve sihir dolayısıyla bizi kendisine karşı zorlayarak-sürüklediğin (suçumuzu) bağışlasın. Allah, daha hayırlıdır ve daha sürekli dir."¹⁰

Sihirbazlar Musa *aleyhisselam*'ın sihir yapmadığını, bunun Allah'ın herşeyi kuşatan kudreti ile gerçekleşen bir mucizesi olduğunu anlayınca hemen orada iman ettiler. Bu gerçeğe kendilerini teslim ettiler. Bu gerçeği haykırdılar. Yapacakları tek şey vardı o da bu imanı haykırmalarıydı. Sonunda ölüm olsa bile...

İşte İslâm'ın ilki iman etmektir. İman, kalbin Allah'a teslim olmasıdır. Şüphe duymaksızın hakkı onaylaması ve haktan emin olmasıdır. Bu verdiğimiz bütün örneklerde bu söylediğimiz geçerlidir. İslâm kalbin imanı ile başlar. Sonra böyle bir iman en başta canı ve sonra ise herşeyi Allah'a feda etmeye dönüşür. Henüz namaz, oruç, zekât gibi amelleri işleme fırsatı olmasa bile...

Amr bin Abese, rivayet ettiği bir hadiste dedi ki: "Bir adam dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! İslâm nedir?" dedi ki: "Kalbini Allah *azze ve celle*'ye teslim etmen ve senin insanların dilinden ve elinden selamette olmasıdır." dedi ki: "Hangi İslâm daha faziletlidir?" dedi ki: "İman etmek." dedi ki: "İman nedir?" Dedi ki: "Allah'a, meleklerine, kitaplarına, Rasûllerine ve ölümünden sonra dirilişe inanmandır."¹¹

Bugün ise İslâm sadece zahiri birtakım amellere hasredilmektedir. Kalplerde şeksiz şüphesiz bir iman yerleşmeden... Hakkın karşısında her şeyi feda edebilecek bir yakîne ulaşmadan... Bunun için dünyaya teslim olan, malın ve arzuların teslimiyetinden yakasını kurtaramayan bir İslâm'la karşı karşıyayız. Sadece hayatın bir bölümünde

⁸ (Taberî Tefsiri

⁹ (Kurtûbî Tefsiri; Zümer 17-18)

¹⁰ (Tahâ 69-73)

¹¹ (Ahmed bin Hanbel)

yaşanan bir İslâm... Sadece şekilsel ibadetlerin yapıldığı esnada rastlanan bir İslâm... Hayır... Hayır... Bu hakiki İslâm değildir. Çünkü bunlar birtakım itâatlerdir. İslâm ise itâatten çok daha kapsamlı ve geniştir. Zira teslim olma deyimi her şeyi teslim etmeyi ifade eder. Her şey ile tamamen bir boyun eğmedir. Hakkın karşısında bütün duygu ve hislerle beraber bütün bedenin hizaya girmesidir. Artık bu hakikate göre şekil alacak ve onun için var olacaklardır. Sevgi, nefret, korku, eminlik, hüzn, sevinç... Sözler, zikirler, anlatımlar... Mücadele, savaş ve uğraşlar... Namaz, zekât, oruç ve hac... Artık her şeyde bir teslimiyet açığa çıkacaktır. Can, mal ve evlatlarda... Seferde ve hizada (ikamet yurdunda)... Ama bütün bunlardan önce kişinin duygu ve düşünceleriyle birlikte bütün kalıbıyla kendini bu hakikat uğrunda adaması gereklidir.

İslâm Bir Teslimiyet Sözleşmesidir, Sulhudur

“Rabbi İbrahim’e ‘İslâm (teslim) ol’ demişti. O da ‘Âlemlerin Rabbine teslim oldum’ dedi.”¹²

Biz bu ayetten, İbrahim *aleyhisselam*’ın teslimiyetinin işin en başında gerçekleştiğini anladığımız gibi bunun bir sözleşme ile başladığını da anlamaktayız. Aslında yazımızın en başında bunun bir sözleşme olduğunu ve bu sözleşme ile İbrahim *aleyhisselam*’ın dünyada ilk seçtiği an gerçekleştiğini olduğunu beyan etmiştik.

Burada üzerinde durmak istediğimiz mesele teslimiyet ile sözleşme arasındaki bağlantıyı sağlam bir şekilde kurmamız ve gerek İbrahim *aleyhisselam*’ın ve gerekse de ashabın çoğunluğunun Müslüman oluşlarıyla günümüz Müslümanlığı arasındaki farkı anlayabilmemizdir.

Bunun üzerinde durmamızın bir diğer sebebi ise İslâm’ın kendisinden türediği “silm” kökünün sözleşme manasına gelmesi ve bununla Allah’ın bize bildirmek istediği hikmeti anlamaya çalışmaktır.

Öncelikli olarak teslim olmanın yani Müslüman olmasının neden bir sözleşme ile başladığını anlamaya çalışalım!

Bu hususta İbrahim *aleyhisselam*’ın sözleşmesini göz önünde bulundurmamız gerektiği gibi özellikle son Peygambere iman eden ashabın da Müslüman oluşlarını incelememiz gerekmektedir.

Gelin onların nasıl İslâm’a girdiklerini bizatihi onların sahabilerin ağızlarından dinleyelim;

Abdullah bin Cerîr *radiyallahu anh* der ki: “Allah Rasûlû *sallallahu aleyhi ve sellem*’e “Allah’tan başka ilah yoktur. Muhammed O’nun Rasûlûdür” diye şehadet etmek, namazı ikame etmek, zekâtı vermek, işitmek ve itâat etmek ile her Müslümana karşı nasihat (sorumluluğu yerine getirme ve samimi olma) üzere bey’at ettim.”¹³

¹² (Bakara 131)

¹³ (Buhârî)

Beşîr bin Ma'bed *radiyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre; o şöyle demiştir: Bîat etmek üzere Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*'e vardım. Bana şu şartları koştı: "Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna şehâdet etmem, namazı kılmam, zekâtı vermem, İslâm'ın haccı ile haccetmem, Ramazân ayında oruç tutmam ve Allah yolunda cihâd etmem." Ben: "Ey Allah'ın elçisi Allah'a yemin olsun ki ben bunlardan ikisine güç yetiremem: Bunlardan birisi cihâddır; Onlar (savaşta düşmanına) arkasını dönenin Allah'ın gazabına uğramış olacağını sanıyor, buna inanıyorlar. Ben, böyle bir durumla karşılaştığımda içimin

titreyeceğinden ve ölümü istemeyeceğimden korkuyorum. İkincisi de sadakadır; (Zekâtı vermektir) Allah'a yemin olsun ki benim azıcık bir koyunum ve on devemden başka bir şeyim yok. Bunlar da ailemin sürüsü ve bineğidir" dedim. Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* elini kapadı, sonra salladı ve: "Cihâd yok, sadaka da yok, o halde cennete ne ile gireceksin?" buyurdu. Ben: "Ey Allah'ın elçisi, sana bîat ediyorum, dedim ve bütün bunlar üzerine ona bîat ettim."¹⁴

¹⁴ (Ahmed bin Hanbel)

Cabir bin Abdullah *radiyallahu anh*'dan rivayet edildiğine göre şöyle buyurmuştur; "Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*'e işitmek ve itâat etmek üzere bey'at ettim. Bana "Güç yetirdiğin (elinden geldiği) kadarıyla..." diye direktifte bulundu."¹⁵

İbn-i Ömer *radiyallahu anh* der ki "Biz Nebî'ye işitmek ve itâat etmek üzere bîat ediyorduk. Bize "Güç yetirdiğiniz (elinizden geldiği) kadar diyordu."¹⁶

Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* akabede ensarın bîat talebine şöyle cevap vermişti: "Bana canlılık ve tembellik halinde işitmek ve itâat etmek, darlık ve bollukta infak etmek, iyiliği emredip, kötülükten nehyetmek, Allah hakkında hiçbir kınayıcının kınamasından korkmadan konuşmak, bana yardımcı olmak, şayet beldenize gelirse nefislerinizi, eşlerinizi ve çocuklarınızı koruduğunuz şeylerden beni de korumak üzere biat ediniz." Bizler bîat etmek için ayağa kalktık. Esad bin Zurare *radiyallahu anh* Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in elinden tuttu (o yaş olarak onların en küçüğüydü), "Yavaş olun ey Yesribliler! Siz biliyorsunuz ki, Allah Rasûlünü Mekke'den çıkarmak; tüm Arapları düşman edinmek, seçkinlerinizin öldürülmesi, kılıçların size musallat olmasıdır. Eğer buna sabrederseniz ecriniz Allah'a aittir. Eğer korkarsanız bunu beyan edin, sizin için özür olur... Bizler; 'Çekil önümüzden ey Esad! Biz bu bîatı bırakmayız', dedik ve Allah Rasûlü'ne biat ettik."¹⁷

Bütün bu rivayetlerden çıkardıklarımız;

1. İslâm yani Müslüman olmak sahabe hayatında bir sözleşme ile başlamıştır. Tıpkı İbrahim *aleyhisselam* gibi... Yani şuursuzca söylenmiş bir sözle başlamamıştır. Bu bir anlaşmadır, bir bîattır. Kesinlikle kendisine riayet edilmesi de şarttır.

2. Bu sözleşme en başta Allah'a ve Elçisine *sallallahu aleyhi ve sellem* her hususta itâat etme sözünü vermek ile gerçekleşir. Allah *azze ve celle* şöyle buyurur: "Aralarında hükmetmesi için Allah'a ve elçisine çağrıldıkları zaman Mü'min olanların sözü "İşittik ve itâat ettik" demeleridir. İşte felaha kavuşanlar bunlardır."¹⁸ Sahabiler de

¹⁵ (Buhârî)

¹⁶ (Buhârî)

¹⁷ (Ahmed, İbn-i Hibban, Hâkim)

¹⁸ (Nûr 51)

Müslüman olurken Allah Rasûlüne her hususta itâat edeceklerini bildirmişlerdir.

Artık bu sözü verdikten sonra da Allah ve Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* her hususta boyun eğmek gerekir. Yani Allah ve Rasûlü neyi şart koşuyorsa onların hepsini yerine getirmek gerekir. Yani sadece namaz kılmak ve zekât vermek bile yeterli değildir. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* sahabilerden cihad sözü dahi almıştı. Çünkü Onu kendi canlarını korur gibi korumak zorundaydılar. Aksi takdirde Müslüman olamazlardı. Bu durum gerçekten de böyleydi. Bakın şimdi aktaracağımız şu rivayet bu gerçeği ortaya koymaktadır:

“Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*, Amir oğullarını İslâm'ı kabul edip kendisini koruma altına almaya çağırmıştı. Dediler ki; “Biz, işin hususunda sana itâat edersek sonra da Allah, düşmanlarına karşı sana yardım ederse bizim senden sonra yönetim hakkımız olur mu?” Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* de şöyle buyurdu: “Yönetim tamamen Allah'a aittir. Onu dilediğine verir.”¹⁹ Onlar da bunun üzerine yüz çevirdiler.”¹⁹

Yani onlar Peygamber'e her hususta itâat edeceklerdi. Onun şeriatına boyun eğeceklerdi. Beraber savaşacaklar ve O'nu koruyacaklardı. Ancak tek bir istekleri vardı. Rasûl'den sonra halife olmak, yönetimi elleinde tutmak... Ancak bu, şartla teslim olmak idi. Bu ise kesinlikle tam bir teslimiyetle teslim olmak değildir. Onlar akabe bîatındakiler gibi sadece cennet için teslim olmayı kabullenmediler. Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*'de böyle bir İslâm'ı kabul etmedi, edemezdi. Çünkü bu İslâm değildi. Çünkü mesele; insanların sadece putları reddetmesi, Allah'a, Rasûlüne ve ona indirilen kitabın hak olduğuna iman etmesi değildir. Hatta bütün hususlarda Allah'a ve Rasûle itâat edip sadece bir meselede onlara karşı gelmek bile İslâm değildir, böyle yapanlar da Müslüman değildirler. Çünkü İslâm, kişinin bütün arzu ve isteklerini Allah ve Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*'in isteklerine teslim etmesi ve Şeriat'ın herhangi bir emrine itâat etmede kendisi için bir muhayyerlik hakkı tanımasıdır. Allah *azze ve celle* şöyle buyurur:

“Allah ve Rasûlü, bir işe hükmettiği zaman, Mü'min bir erkek ve Mü'min bir kadın için o işte kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur.”²⁰

İşte İslâm en başta kişinin bu bilinçte Allah'a boyun eğmesi üzere gerçekleşir. Bu teslimiyet ilk önce kişinin düşünce, duygu ve hislerinde başlar. Eğer bir kimse bu bilinç ve samimiyeti taşımıyorsa onun İslâm'ı hakiki bir İslâm değildir.

Bu rivayetlerden anladığımız bir husus İslâm (teslim olma) anlaşması ile boyun eğmenin birarada bulunmasıdır. Yani İslâm hem anlaşmadır hem de teslim olma. Bu ikisi asla birbirinden ayrılamaz. Çünkü bu anlaşma itâat ve teslim olma üzere gerçekleşir. Bu maddeyi böyle ele almamızın sebebi İslâm'ın kendisinden türediği silm kökünün bu iki manayı aynı anda kuşatması ve rivayetlerdeki Müslümanlığın da bu iki gerçeği cem etmesidir. Bakın Rabbimiz nasıl buyuruyor;

“Ey iman edenler! Hepiniz topyekûn silm'e (teslim olma üzere bir anlaşmaya) girin ve şeytanın adımlarını izlemeyin. Çünkü o, size apaçık bir düşmandır.”²¹

İbn-i Kesir *rahimehullah* bu ayetin tefsirinde şu bilgileri aktarmaktadır: “Allah *azze ve celle*, kendisine inanan ve Rasûlünü tasdik eden kullarına; İslâm'ın bütün hükümlerini ve prensiblerini benimsemelerini, bütün buyruklarını uygulamalarını ve yasaklarını (güçleri yettiğinde) terketmelerini emrediyor.

¹⁹ (İbn-i Hişam)

²⁰ (Ahzâb 36)

²¹ (Bakara 208)

Avfî, İbn-i Abbâs, Mücâhid, Tâvûs, Dahhâk, İkrime, Katâde, Süddî, İbn-i Zeyd bu ayetteki "Sulh ve selâmetin" İslâm olduğunu söylediklerini bildirir. Dahhâk da İbn-i Abbâs, Ebû'l-Âliye ve Rebî' İbn-i Enes'in buradaki sulh ve selâmetin Allah'a itâat olduğunu söylediklerini bildirir."

Şimdi ayete tekrar dönelim;

"Ey iman edenler! Hepiniz topyekûn silm'e (teslim olma üzere bir anlaşmaya) girin..."

Yani Allah'la bir anlaşmaya girin. Bu anlaşma ile hem Allah hem Rasûlü hem de evrendeki Müslüman olan bütün mahlûkat ile barış içerisinde olun. Sahabe böyle bir barış için kendi kavimlerini karşılarına almış ve onlarla olan bağlarını koparmışlardı. Allah Rasûlü ve kâinat ile anlaşırken evrendeki bütün müşrikler ile araları bozulmuş ve hukukları değişmişti. Dostlar ve sevgililer düşman hale gelmişti. Dostluk ve sevgi, barış ve kardeşlik artık bu sözleşmeye göre şekillenmişti. Artık yeni Peygambere iman edenler onunla beraber oluyor, onu canları pahasına koruyor ve onunla birlikte

İslâm davasına yardım ediyorlardı. Zira bu Peygambere iman etmek bile işin en başında can ve mal kaybı tehlikesine yol açıyordu. Toplum tarafından hakaret ve kınanmalar, işkence ve azaplara maruz kalınıyordu. Bu kaçınılmazdı. Canlarını ve mallarını Allah yolunda kullanıyorlar ve kavimlerini karşısına alıyordu. Mekke ortamında "La İlahe İllallah" demek tam bir teslimiyetle teslim olmak demektir. Henüz İslâm'ın ibadetle ve muamelatla alakalı hükümleri inmesi bile onlar bütün varlıklarıyla Peygamberin yanındaydılar. Aslında ilk iman edenler âlemlerin Rabbine iman ederek kendilerini O'nun yoluna adıyorlardı. Peygamberin *sallallahu aleyhi ve sellem*'in

onlardan söz ve bîat almasına gerek yoktu. Zaten onlar Ona olan bağlılıklarıyla "işittik ve itâat ettik" sözünü lisan-ı halleriyle diyorlar ve İslâm sözleşmesinde bulunuyorlardı. Ancak ensar ve diğerleri için durum aynı değildi. Bir kere onlar işin en başında Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanında da değillerdi. Ona gelip bîat ettikten sonra Medine'ye dönmeli ve anlaşmalarına sadık olmalıydılar. Belki de biz bîatın Medine döneminde olduğuna bunun için rastlamaktayız. Allah Rasûlü *salallahu aleyhi ve sellem* Medine'ye hicret ettikten sonra orada İslâm devleti kurulmuş idi. Artık bu devlete boyun eğen ve İslâm'ı kabul edenler, gruplar veya fertler halinde ilk olarak bir sözleşme de bulunuyorlardı. Bu hususta okuduğumuz rivayetler bunu göstermektedir.

Bunları açmamızdaki sebep şudur kardeşler! Bizler Müslüman olurken Allah ile aramızda bir sözleşme olduğunu idrak edebiliyor muyuz acaba? Ya da sözleştiğimizi hatırlıyor muyuz? Söz verdiğimiz farkında mıyız? Allah bize "Ben sizin Rabbiniz değil miyim" demişti. Biz de "Bilakis Rabbimizsin" dedik. Zaten en başta yaratılırken "Âlemlerin Rabbine teslim oldum" demiş olduk. Acaba ahdimize ne kadar vefâ gösteriyoruz? Buradaki söz sadece birtakım ibadet ve farzları yerine getirmek için mi verildi? Ya da topyekûn bir yaşamı Allah'a teslim etmek için mi?

"Ey iman edenler! Hepiniz topyekûn silm'e (teslim olma üzere bir anlaşmaya) girin..."

Bakın Mevdudî, bu ayette geçen "topyekûn" ifadesini nasıl açıklamıştır;

"Yani hiçbir tereddüte mahal bırakmaksızın her şeyinle İslâm'a gir. Düşüncelelerin, teorilerin, kültürün, bilimin, davranışların, ilişkilerin, çabaların ve buna benzer her şeyin, hayatının her vechesi İslâm'a teslim olmalıdır. Hayatını bir bölümünde İslâm'a uyulan, diğer bölümünde de İslâm'a uyulmayan parçalara ayırmamalısın."²²

Bu ayetin Ehl-i Kitab'dan Abdullah bin Selâm ve arkadaşları hakkında nazil olduğu söylenir. Onlar Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den Cumartesi gününe riâyet etmek ve geceleyin Tevrat'ı okumak için izin istemişti.

²² (Tefhimu'l-Kur'ân)

. Allah *azze ve celle* bu ayette onlara sadece İslâm'ın emirlerini yerine getirmelerini ve bunun dışında bir şeyle meşgul olmamalarını emretmiştir. Bu durum kişinin Tevrat gibi Allah'a nisbet edilen ve içinde bozulmayan bazı ayetlerin kaldığı semavî bir kitaba bile başvuramayacağını kesin bir şekilde ifade etmiştir. O halde topyekûn İslâm'a girmek;

1. Allah'ın bütün emir ve yasaklarına teslim olmak, bütün kanunlarına itâat etmek yani bunlardan bir tanesini bile ihmal etmemektir. Sanki bu ayette "Gerek itikadî gerek amelî olsun, İslâm'ın kanunlarının hepsine giriniz" denilmiştir.

2- Yalnızca Allah'a dayanan hüküm ve kanunlara itâat etmek. Başka bir ifade ile Allah'tan bağımsız olarak konulan kanun, ilke ve değerleri reddetmek.

3- Kişinin bütün düşünce, duygu, davranış, kültür, ilişki ve çabalarda Allah'ın kurallarına itâat etmesi, bütün bunları bu kural ve prensipler doğrultusunda belirlemesi. Yani hem içi hem de dışı ile bütünüyle teslim olması.

Bu söylediklerimize göre ayette geçen "*Şeytanın adımlarına uymayınız*" ifadesi bu maddelerin hepsine birden riayet etmek ile gerçekleşir.

Böylece Allah bizden her durum ve şartta bir teslimiyet istemektedir. Zor ve kolay günlerde, bollukta ve darlıkta, savaşta ve barışta, her türlü bela ve musibette gösterilmesi gereken kapsamlı bir teslimiyet...

Bizler Müslüman olurken Allah ile aramızda bir sözleşme olduğunu idrak edebiliyor muyuz acaba? Ya da sözleştiğimizi hatırlıyor muyuz? Söz verdiğimizizin farkında mıyız? Allah bize "Ben sizin Rabbiniz değil miyim" demişti. Biz de "Bilakis Rabbimizsin" dedik.

Zaten en başta yaratılırken "Âlemlerin Rabbine teslim oldum" demiş olduk. Acaba ahdimize ne kadar vefâ gösteriyoruz? Buradaki söz sadece birtakım ibadet ve farzları yerine getirmek için mi verildi?

Ya da topyekûn bir yaşamı Allah'a teslim etmek için mi?

UHUD SAVAŞI

Bilal ÖZBUĞDAY

”Eğer size (Uhud savaşında) bir yara değmişse, (Bedir harbinde) o toplumda da benzeri bir yara dokunmuştu. O günler ki, biz onları insanlar arasında döndürür dururuz. (Bu da) Allah’ın sizden iman edenleri ayırt etmesi ve sizden şahitler edinmesi içindir. Allah zalimleri sevmez.”

Allah'a hamd, Rasûlüne ve O'nun güzide ashabına salât ve selâm olsun.

Bu ayki köşemizde Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* ve ashabı için bir zorluk imtihanı olan, kendilerini iki ateş arasında bırakan, başta efendimiz olmak üzere ashabın çoğunun sıkıntıya düştüğü ve ashabtan değerli birçok şehidin verildiğı “Uhud Savaşını” ele almaya çalışacağız. Öncelikle savaşın öncesini ve savaşta yaşananları kısaca özetlemeye çalışacağız.

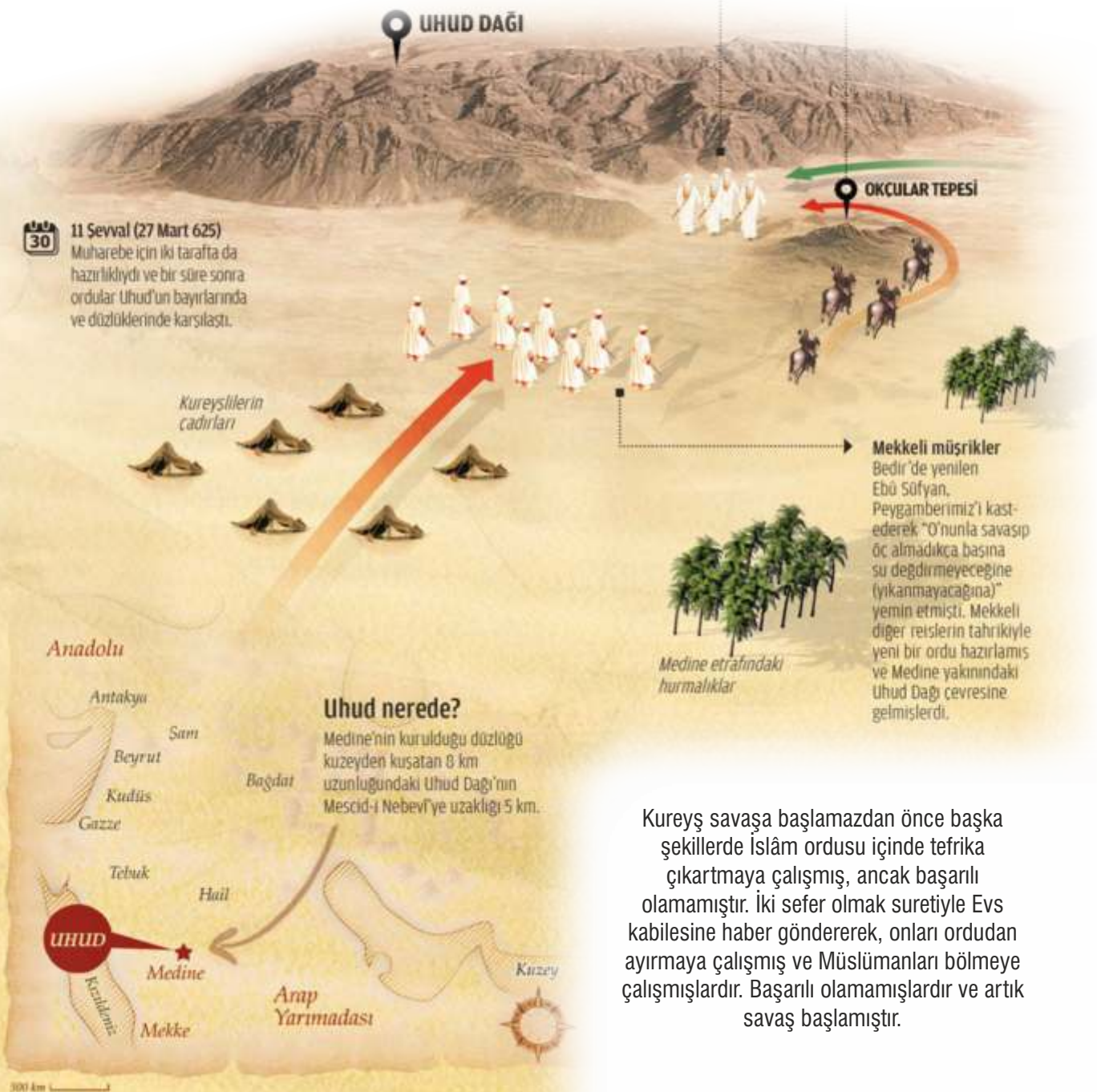
Kureyşliler, Bedir savaşında çok büyük bir yenilgi tatmışlar, kendileri için önemli olan birçok liderlerini kaybetmişlerdi. Müslümanlara olan kinleri katlanmış, intikam duygusu ile kıvranır olmuşlardı. Bedir yenilgisinden sonra bu intikam üzerinde ittifak etmişler ve hazırlıklarını yapmaya başlamışlardı. Maddî olarak hazırlık yapıyorlar, Müslümanlara karşı başka kabilelerden de kendileri için yardım topluyorlardı.

Bu hazırlıklar yaklaşık olarak bir yıl sürmüş ve Kureyş üçbin savaşçı toplamıştı. Orduda üçbin deve, ikiyüz atlı, yediyüz zırh vardı. Bunlar ile beraber erkekleri teşvik etmeleri ve geri kaçmalarına engel olması düşüncesiyle kadınlarında ordu ile beraber yola çıkma kararı alınmıştı. Ordu komutanlığı Ebû Süfyan'a, süvarilerin komutanlığı ise Halid bin Velid'e verilmişti. Hazırlıkların tamamlanması ile Mekke ordusu Medine'ye doğru hareket etmeye başladı.

Abbas bin Abdulmuttalib *radiyallahu anh*, bu hazırlıkların detayını Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*'e bir mektup yazarak haber

verdi. Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* bu haberi aldığıında Kuba mescidinde idi. Hemen Medine'ye dönerek durumu ashabına haber verdi. Yapmaları gerekenleri istişare etmeye başladılar. Bunlar ile beraber Medine içerisinde İslâm ordusu bazı tedbirler almıştı. Bunlar ile beraber de savaş hazırlığı içerisine girmişlerdi. Medine içerisinde alınan tedbirlerden bazıları; Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*'in evinin önünde bir Ensar müfrezesinin (ordu) nöbet tutması, ani herhangi bir baskın için şehre giren yolların tutulması ve ara ara Medine sokaklarında devriye atılması gibi bir takım tedbirler. Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* ashabın ileri gelenleri ile savaş taktikleri üzerinde

Kureyş savaşa başlamazdan önce başka şekillerde İslâm ordusu içinde tefrika çıkartmaya çalışmış, ancak başarılı olamamıştır. İki sefer olmak suretiyle Evs kabilesine haber göndererek, onları ordudan ayırmaya çalışmış ve Müslümanları bölmeye çalışmışlardır. Başarılı olamamışlardır ve artık savaş başlamıştır.

istişare edip, görüş alışverişinde bulunuyordu. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* gördüğü bir rüyayı anlatarak, Mekke ordusunu Medine'de karşılamalarının daha iyi olacağını hatta gerekirse kadınların bile evlerin çatısından kâfirlere saldırabileceğini önerdi. Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*, rüyasında bir ineğin boğazlandığını, kılıcının ucunda bir kırık olduğunu ve elini bir zırhın içine soktuğunu görmüştü. İneğin boğazlanmasını, ashabından bazılarının şehit olacağına, kılıcın ucundaki kırığı, ailesinden birisinin şehit düşmesine, zırhı ise Medine olarak yorumlamıştı. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bu önerisine karşı çıkanlar oldu. Başta Hamza *radiyallahu anhu* olmak üzere Medine dışında savaşmayı önerdiler. Bugünü beklediklerinin altını çizdiler. Münafıkların başı olan Abdullah bin Übeyy bin Selül'de Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i destekledi. O'nun desteklemesindeki yegâne amaç O'nun savaşmadığı Medine içerisinde anlaşmazdı. Müslümanların ekseriyeti, müdafa planı üzerinde anlaşamayınca İslâm ordusu Medine dışında savaşmaya karar verdi.

Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* ve ashabı hazırlıkları tamamlamıştı. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ashabına namaz kıldırması, vaaz etmesi, nasihat etmesi ve evine girerek iki zırh giymek suretiyle kendisi de hazırlanmıştı. (Çıkınca ashab kendisine baskı yaptıkları, istediğini yapmakta özgür olduğunu hatırlattı.) Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* ise "Zırhını giyen bir Peygamber düşmanla arasında Allah'ın hükmü gerçekleşinceye kadar zırhını çıkarmaz."¹ diye cevap verdi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, ordusunu üçe ayırmıştı. Muhacirler birliği, Evs birliği, Hazrec birliğinden oluşmaktaydı.

İslâm ordusu yola çıkmıştı. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, yolda Şeyhan denilen yere gelince ordusunu denetleyerek yaşlı küçük olup savaşa elverişli olmayan genç yaştakileri ordudan geri gönderdi. Bununla beraber, kendisinden habersiz Hazrec müttefiklerinden oluşan bir grup Yahudi de savaş için hazırlanmıştı. Yolda karşılaşıncı Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*, onlara İslâm'ı kabul edip etmedikleri sordu. Onların Yahudi olduğunu öğrenince onların yardımını reddetti ve yola devam etti.

Şeyhan denilen yerde gecelemişlerdi. Ardından da tan yerinin ağarması ile yola çıkmışlardı. Artık düşmana çok yaklaşmışlardı. Bu sırada münafıklar üzerlerine düşen görevi eksiksiz yapma adına sahneye çıktılar. Münafıkların başı İbn-i Selül, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kendi görüşünü almayıp başka görüşleri kabul etmesini öne çıkararak ordudan ayrıldı. Sadece kendisi değil, kendi ile beraber üçyüz kadar mücahidi de ordudan ayırdı ve başarılı oldu. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* geri kalan mücahitler ile yoluna devam etti. Ve Uhud dağının eteklerine geldi.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, orduyu tüm saldırılardan koruyabilecek şekilde bir karargâh düzeni ve ordu düzeni aldı. Sırtını ve sağını dağın tepeleriyle, solunu ve arkasını boğazı kapatmak suretiyle koruyorlardı. Boğazı kapatıp, arkadan gelen saldırıları defetmek için Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, başlarında Abdullah bin Cübeyr *radiyallahu anhu*'un olduğu elli kişiden oluşan bir grup okçuyu dağın tepelerine yerleştirmişti. Ve onlara şöyle demişti; "Yırtıcı kuşların bizi alıp götürdüğünü bile görseniz size haber göndermedikçe şu yerinizden ayrılmayın. Düşmanı yendiğimizi ve ezip geçtiğimizi görseniz bile size haber göndermedikçe buradan ayrılmayın."²

Kureyş savaşa başlamazdan önce başka şekillerde İslâm ordusu içinde tefrika çıkartmaya çalışmış, ancak başarılı olamamıştır. İki sefer olmak suretiyle Evs kabilesine haber göndererek, onları ordudan ayırmaya çalışmış ve Müslümanları bölmeye çalışmışlardır. Başarılı olamamışlardır ve artık savaş başlamıştır.

Savaşın ilk anlarında Müslümanlar benzeri görülmemiş bir cesaret ve azim göstererek müşriklere yeni bir yenilgi tattırmaya çok yaklaştılar. Müşrikleri sancakların etrafında savaşın şiddetlenmesi ve sancağın her alan kişinin öldürülmesi müşriklerin moralini bozdu. Ve geri kaçmaya başladılar. Halid bin Velid komutasındaki müşriklerin süvari birlikleri İslâm ordusuna arkadan saldırı planı yaptılarsa da boşa çıktı. Ve yerleştirilen okçular buna müsaade etmediler. Müslümanların her biri Uhud günü cesurca, korkmadan, benzeri

¹ (Ahmed bin Hanbel, Nesâî)

² (Buhârî)

görülmemiş bir şekilde mücadele ettiler. Sayıları az olmasına rağmen kâfirlere yeni bir yenilgi tattırmanın eşiğinde iken işler bir anda tersine döndü. Müslümanların zaferini ve müşriklerin kaçmasını gören okçular bir anda yerlerini terkederek, ganimet alma sevdasıyla koşuşturdular. Okçular tepesinden sadece dokuz, on civarında okçu kaldı. Yenilmekte ve kaçmakta olan müşrikler, bir anda Halid bin Velid'in bunu farketmesi ile bir araya toplandılar. Ve Müslümanların arkasından olmak suretiyle tekrar ikinci bir saldırıya geçtiler. Ve bu andan itibaren İslâm ordusu iki ateş arasında kaldı. Müslümanların imtihanı çok zorlaştı. Başta Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* olmak üzere tüm ordu sıkıntıya düştü. Müslümanların ileri gelenlerinden birçok sahabe şehit düştü. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, hayatının en zor zamanlarını geçirdi. Hatta şehadetine ramak kaldı. Etrafındaki sahabiler birer birer O'nu koruma pahasına şehit düştü. Bunların hepsi ile beraber Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in öldürülme haberi ile Müslümanlar daha da perişan oldular. Bunların hepsine rağmen Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir adım dahi olsa geri atmamış ve cesaret örneği göstererek ashabına örneklik teşkil etmiştir.

Daha sonra Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* ve arkadaşları dağın tepesindeki karargâhlarına çekildiler. Dağın tepesinde olması müşriklerin saldırısını zorlaştıran bir unsurdur. Ancak müşrikler yine de son hücumları olmak suretiyle dağa tırmanmak ve saldırmak istediler. Ancak Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, Sad bin Ebî Vakkas'a onları geri çevirmesini emretti. O da ok atarak onların saldırısını tek başına püskürttü. Sahabilerin yardımıyla Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* karargâhta yaralarını temizledi. Ve ashabına öğle namazını kıldırdı. Uhud savaşı Müslümanların yenilgisi, müşriklerin ise zaferi ile tamamlanmıştı.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* daha sonra Ali *radıyallahu anh*'ı göndererek Kureyşlilerin durumuna bakmasını emretti. Kureyşliler hazırlıklarını tamamlayıp Mekke'ye doğru yola koyuldular. Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* ve ashabı yaralıları ve şehitleri kontrol etti. Şehit olanları ikişer, üçer olmak suretiyle defnettiler. İhtilaflar ile beraber o günkü Müslümanların kaybı yetmiş kişidir. Müşriklerin ise otuz yedidir. Müslümanların şehitlerinin kırk biri Hazrec'ten, yirmi dördü Evs'ten, geri kalan ise Muhacirlerdendi.

Medine'ye dönmezden önce ise Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, ashabına saflarını düzeltmelerini emretti ve

Rabbine şöyle dua etti:

“Allah’ım! Hamd tamamen sana mahsustur.

Allah’ım! Genişlettiğini daraltan yoktur. Daralttığını genişleten yoktur. Dalalete düşürdüğüne hidayet veren yoktur. Hidayet verdiğini dalalete düşüren yoktur. Vermediğini veren yoktur. Verdiğine de mani olan yoktur. Uzaklaştırdığını yaklaştıran yoktur. Yaklaştırdığını uzaklaştıran yoktur.

Allah’ım! Bereket, rahmet, fazilet ve rızkını genişlet.

Allah’ım! Değişmeyen, daimi Naîm cennetini istiyorum

Allah’ım! Sıkıntı gününde yardımını istiyorum, korku gününde güven istiyorum.

Allah’ım! Bize verdiğin yahut vermediğin şeylerin şerrinden sana sığınıyorum.

Allah’ım! Bize imanı sevdire, kalplerimizdeki imanı da güzelleştir. Küfrü, fasıklığı ve masiyet işlemeyi bize çirkin göster. Bizi doğru yolda olanlardan eyle.

Allah'ım! Bizi Müslüman olarak yaşat. Müslüman olarak öldür. Bizi rezil, rüsvay olmadan, fitneye düşmeden Salihler arasına kat.

Allah'ım! Rasûlünü yalanlayan, senin yoluna engel olan kâfirleri helak eyle. Onlara azabını indir.

Allah'ım! Kendilerine kitap verilip de Hak olan Allah'ı inkâr edenleri de helak eyle.”³

ÇIKARILACAK DERSLER

1. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* işleminde karar verirken istişare eder. Bazı sahabilerin görüşlerini dinler, sonra karar verir. Elbette bu, Allah *azze ve celle* tarafından kesin bir emrin olmadığı noktalarda söz konusudur.

Allah *azze ve celle* şöyle buyurmaktadır: “Onları affet, onlara mağfiret dile, iş hakkında onlara danış, fakat karar verdin mi Allah'a güven, doğrusu Allah güvenenleri sever.”⁴

Müslümanlarında bunu adet haline getirmeleri gerekmektedir. Yapacakları bir işten, alacakları bir karardan önce kendilerinin itikadına ve ahlâkına güvendikleri kişiler ile yapacakları işler hususunda istişare etmelidirler. Her zaman bu istişare edilecek kişinin ilim ehli olmasına gerek yoktur. Konu ile alâkalı bilgisi olan, değerlendirebilecek seviyede, güvenilir bir Müslüman ile istişare edilmelidir.

2. Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*, toplumun belamları tarafından çizilmek istenen, toplumunda bundan gayet memnun olduğu şekilde sadece rahmet peygamberi değil, aksine Allah *azze ve celle* tarafından emredildiği şekilde tüm dengeleri koruyan, rahmet peygamberi olmasının yanı sıra cihad peygamberidir. Cesur, atılgan, savaş meydanlarından geri durmayan bir önderdir.

Öyle bir anlayış yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır ki Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* kösesine çekilmiş, müşriklerin gelip gidecek ittiği kalktığı, işinde gücünde, duadan, namazdan başka pek işi de olmayan bir peygamber portresi çizilmeye çalışılmaktadır. Allah bu anlayıştan muhafaza buyursun. Öyle bir peygamber, öyle bir önder ki cihad sahalarından geri durmayan, cesur, mücadeleci, müşriklere meydan okuyan, onları korkutan bir önder.

Şöyle bir hataya da aynı zamanda düşülmemelidir. Cihad peygamberi diyerek bu yönünü ön plana çıkararak, diğer yönlerini gözardı etmekte doğru değildir. Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* tüm bu dengeleri koruyabilen bir insandır. Yeri geldiği zaman rahmetli, yeri geldiğinde şiddetli, yeri geldiğinde bağışlayan, yeri geldiğinde saatlerce namaz kılan, yeri geldiğinde günlerce, aylarca cihad eden örnek bir şahsiyettir.

Yine göze çarpan şeylerden bir tanesi de Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in askerî dehasıdır. Karargâhın nasıl, ne şekilde kurulacağı, ordunun saf düzeni ve daha buna benzer birçok şey onun askerî dehalığına işaret etmektedir. Bu da aslında O'nun nasıl bir mücahid olduğunu gözler önüne sermektedir.

3. Münafıklar her dönem Müslümanlara köstek olmuş, kanserli bir uzuv gibidirler. Müslümanları güçten düşürmek, parçalamak, onları zayıflatmaktan başka hiçbir görevleri ve misyonları olmamıştır. İslâm toplumu, cemaati, grubu ne zaman bir araya gelse orada muhakkak ki Münafıklar boy göstermişlerdir. Onları tefrikaya düşürmek için ellerinden geleni yapmışlardır. Elle tutulur hiçbir sebep yokken savaştan ve cihaddan sürekli geri kalmışlar, bununla da yetinmeyip Müslümanları da geri koymaya çalışmışlardır. Elleri ve dilleri ile sürekli Müslümanlara zarar vermişlerdir. Uhud'da olduğu gibi tüm savaşlarda ve zamanlarda Müslümanları zayıflatmışlardır. Bu sünnetullahın gereğidir. Her zaman ve zeminde Müslüman toplulukların olduğu yerde Münafıklar da vardır. Onları hâllerinden, dillerinden, konuşmalarından anlamak ve çözmek mümkündür.

Müslümanlar Uhud'da birçok şehit vermişler, birçok sıkıntılara girmişlerdir. Ancak bu şer gibi gözüken olay Müslümanlar için bir arınma sebebi olmuştur. Müslümanlar iki şeyden arınmışlardır. Birincisi nefislerinden, ikincisi ise münafıklardandır. Nefislerinden arınmaları, onların günahları ve itâatte eksik davranışları sebebiyle bunun öğretisini kazanmaları ile olmuştur.

³ (Buhârî)

⁴ (Âl-i İmrân 159)

Münafıklar her dönem Müslümanlara köstek olmuş, kanserli bir uzuv gibidirler. Müslümanları güçten düşürmek, parçalamak, onları zayıflatmaktan başka hiçbir görevleri ve misyonları olmamıştır. İslâm toplumu, cemaati, grubu ne zaman bir araya gelse orada muhakkak ki Münafıklar boy göstermişlerdir. Onları tefrikaya düşürmek için ellerinden geleni yapmışlardır. Elle tutulur hiçbir sebep yokken savaştan ve cihaddan sürekli geri kalmışlar, bununla da yetinmeyip Müslümanları da geri koymaya çalışmışlardır. Elleri ve dilleri ile sürekli Müslümanlara zarar vermişlerdir. Uhud'da olduğu gibi tüm savaşlarda ve zamanlarda Müslümanları zayıflatmışlardır. Bu sünnetullahın gereğidir. Her zaman ve zeminde Müslüman toplulukların olduğu yerde Münafıklar da vardır. Onları hâllerinden, dillerinden, konuşmalarından anlamak ve çözmek mümkündür.

Bu konu ile alâkalı olarak Rabbimiz şöyle buyurmaktadır: *“Başınıza gelen herhangi bir musibet ellerinizle işlediklerinizden ötürüdür. O, yine de çoğunu affeder.”*⁵

Münafıklardan arınmaları ise, zorlu zamanlarda kendilerini bırakmaları ile Müslümanların kendi öz kuvvetlerini görmeleri ve ona göre hareket etmeleri ile olmuştur.

4. Savaş yalnızca silah ile değildir. Savaşın birçok nevisi vardır. Kâfirlerin Müslümanların arasında tefrika çıkarmak için adamlar yollamaları buna örnektir. Ve kâfirler bunların hepsini kullanmaktadırlar.

Kâfir ve Müşrikler bunu her dönemde kullanmaktadırlar. Bazen psikolojik savaşlar verilmektedir. Bazense basın- yayın bir silah hâline dönüşmektedir. Sosyal medya, internet ağları herbiri birer silah hâline dönüşmüştür. Müslümanların aralarına tefrika sokmak, onların gücünü zayıflatmak için tağutlar tarafından kullanılan birer silahtırlar.

Müslümanlar ise kâfirlerin bu tür silahlarından haberdar olup, ona göre hareket etme ile beraber onlar bu silahlara yeri geldiği zaman başvurmalıdırlar.

5. Allah *azze ve celle* şöyle buyurmaktadır: *“Olabilir ki siz, bir şeyden hoşlanmazsınız; oysa ki o sizin için bir hayırdır. Yine olabilir ki, siz bir şeyi seversiniz, oysaki o sizin için bir kötülüktür. Allah bilir, siz bilmezsiniz.”*⁶

Uhud savaşında da Allah'ın bu ayetinin vuku bulduğunu görmekteyiz. Sahabe birçok şehit verdi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* çok sıkıntılar çekti. Ama bu şer gibi gözüken şeylerde birçok hayırlar vardır. Hayırlardan birisi şudur; Allah *azze ve celle*, bu olayda Müslümanları temizlemiştir, sıkıntı çektiklerinden ötürü günahlarını affetmiştir. Ashabtan şehitler edinmek istemiş, onları katından rızıklandırmak istemiştir.

⁵ (Şûrâ 30)

⁶ (Bakara 216)

"Eğer size (Uhud savaşında) bir yara değmişse, (Bedir harbinde) o topluma da benzeri bir yara dokunmuştu. O günler ki, biz onları insanlar arasında döndürür dururuz. (Bu da) Allah'ın sizden iman edenleri ayırt etmesi ve sizden şahitler edinmesi içindir. Allah zalimleri sevmez."⁷

Bugün bizlere de yaşadığımız birçok olay şer gibi gözükebilir. Ancak Allah *azze ve celle*, onların her biriyle bizlerin hayrını istemektedir. Ya günahlarımızın bağışlanmasına birer sebeptir. Ya da katından bizlere bir yardım vesilesidir. Hem Müslümanlar hem kâfirler sıkıntı çekmektedirler. Aynı üzüntüleri, aynı kederleri veya daha şiddetlilerini kâfirler de yaşamaktadırlar. Ancak onların ki ile Müslümanlarınki arasında büyükçe bir fark vardır. Onların çektiği sıkıntılar ve eziyetler dünyada kalıp gitmektedir. Müslümanlar ise çektikleri sıkıntıların ahirette karşılığını beklemektedirler. Yarada, acıda, üzüntüde denklik ama sevapta ve ecirde farklılık vardır.

"Eğer siz acı duyuyorsanız, kuşkusuz onlar da sizin acı duyduğunuz gibi acı çekiyorlar. Oysa siz Allah'tan onların ümit edemeyecekleri şeyleri umuyorsunuz. Kuşkusuz Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir."⁸

6. Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*'in nasıl bir tevekkül anlayışı olduğunu bu olaydan öğrenmekteyiz. Allah *azze ve celle* ile bağının güçlü olmasına, bir peygamber olmasına rağmen tevekkül ederken sebeplere sarılmaktan geri durmamaktadır. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Rabbine tevekkül etmiş, dayanmıştır. Ama iki zırh giymekten, karargâhın yerini hesap etmekten, saldırı planları yapmaktan geri durmamıştır.

Bir Müslümanın tevekkül inancı da bu şekilde olmak zorundadır. Tevekkül ederken zahirî hiçbir sebebe sarılmadan tevekkül etmemelidir ki zaten bunun adına tevekkül denmez, gevşeklik denilir. Aynı zamanda sebeplere sınırsız sarılarak da tevekkül etmemelidir. Müslüman sebepleri yerine getirip Allah'a dayandığında Rabbine tevekkül etmiş olur. Bunu Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hayatının birçok yerinde görmek mümkündür. Mekke'den Medine'ye hicret ettiği sırada almış olduğu tedbirleri buna örnek vermek mümkündür. Tevekkülde olması gereken durum bundan ibarettir.

"Eğer siz acı duyuyorsanız, kuşkusuz onlar da sizin acı duyduğunuz gibi acı çekiyorlar. Oysa siz Allah'tan onların ümit edemeyecekleri şeyleri umuyorsunuz. Kuşkusuz Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir."

7. Yine çıkarılması gereken derslerden bir tanesi liderin örnekliğinin tebâyâ olan etkisidir. Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* birçok sıkıntıya gark olmasına rağmen bir an olsun geri adım atmamıştır. Sebâtını, dirayetini gözler önüne sermiştir. O'nun bu örnekliğini gören ashab da geri adım atmamış, kaçmamış ve mücadelesini sürdürmüştür. Yine bunun delillerinden bir tanesi de Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in öldürülme haberi çıkınca ashabın dağılmasıdır.

Bu başlık altında zikretmemiz gereken bir başka konuda emre itâat etmenin önemi-
dir. Küçük konular olsun, büyük konular olsun Müslümanlar, emirlerine itâat etmelidirler. Aksi takdirde bu şekilde sonuçlar ile karşılaşmak kaçınılmazdır.

"Ey İnananlar! Allah'a itâat edin, Peygambere ve sizden emir sahibi olanlara itâat edin."⁹

⁷ (Âl-i İmrân 140)
⁸ (Nisâ 104)

⁹ (Nisâ 59)

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem bu konu hakkında şöyle buyurmaktadır; “Dinleyin ve itâat edin. Hatta Kitabullah’ı tatbik ettikçe üstünüze, başı kuru üzüm tanesi gibi siyah Habeşli bir köle bile tayin edilmiş olsa...”¹⁰

“Müslüman kişiye hoşuna giden veya gitmeyen her hususta itâat etmesi gerekir. Ancak masiyet (Allah’a isyan) emredilmişse o hariç. Eğer masiyet emredilmiş ise dinlemek de yok, itâat de yok.”¹¹

“Kim bana itâat etmişse mutlaka Allah’a itâat etmiştir. Kim de bana isyan etmiş ise mutlaka Allah’a isyan etmiştir. Kim emire itâat ederse mutlaka bana itâat etmiş olur. Kim de emire isyan ederse mutlaka bana isyan etmiş olur.”¹²

8. Bireylerin veya azınlığın hatası topluma mâl olur. Uhud savaşında yediyüz kişinin içerisinde yaklaşık kırk kadar kişinin hata yapması tamamıyla orduya mal olmuş. Ve komple İslâm ordusu yenilgiye uğramıştır.

Müslümanlar bir beden gibidirler. Ve birbirlerinden sorumludurlar. Bu da İslâm dininin toplumsal bir din olduğundan ötürüdür. Yani “Bana dokunmayan yılan bin yaşasın” ya da “Her koyun kendi bacağından asılır” gibi ferdîliği ön plana çıkaran bir din değildir. Kişiler birbirlerinden sorumludur.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmaktadır: “Allah’ın çizdiği sınırları aşmayıp riayet edenlerle bu sınırları aşip ihlâl edenler, bir gemiye binmek üzere kur’a çeken topluluğa benzerler. Kur’a neticesinde, onlardan bir kısmı geminin üst katına, bir kısmı da alt katına yerleşmişlerdir. Alt kattakiler su almak istediklerinde üst kattakilerin yanından geçiyorlardır. Alt katta oturanlar; “Hissemize düşen yerden bir delik açsak da üsttekileri rahatsız edip durmasak” dediler. Şayet üstte oturanlar, alttakilerin bu düşüncelerine karışmasalar, hepsi birlikte batıp helâk olurlar. Onların gemiyi delme isteklerine karşı çıkıp mâni olurlarsa hep birlikte kurtulurlar.”¹³

Allah azze ve celle bu kıssadan ders alan kullarından eylesin. Bu kadar madde ile yetiniyoruz. Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

Müslümanlar
bir beden gibidirler.
Ve birbirlerinden
sorumludurlar. Bu da İslâm
dininin toplumsal bir din
olduğundan ötürüdür. Yani
“Bana dokunmayan yılan
bin yaşasın” ya da “Her
koyun kendi bacağından
asılır” gibi ferdîliği ön plana
çıkaran bir din değildir.
Kişiler birbirlerinden
sorumludur.

¹⁰⁻¹¹⁻¹²⁻¹³ (Buhârî)

ANA - BABAYA İHSANDA BULUNMAK

Salih BAĞIRGAN

Kur'ân-ı Kerim'de namaz kılmak, oruç tutmak nasıl farz ve yerine getirilmesi mecburi ise anne ve babaya da iyilikte bulunmak ve İslâm'ın çizmiş olduğu sınırlar dahilinde itaat etmek de farzdır, bu inkar edilemez bir gerçektir.

Anne ve baba... İnsanoğlunun çok değer verdiği ve saygı gösterdiği kişilerin ilk sırasında yer alan iki isimdir. Allah'a imandan sonra cennete girmeye vesile olacak en iyi ameller arasındadır anne ve babaya iyilikte bulunmak. Tabi ki de bu ecir ve fazilet kıymetini, rızasını ve saygısını alanlar içindir. Sadece dille telaffuz edip icraata dökmeyenler, rızasını değil de gazabını alanlar bu ecirden mahrum ve noksan kalacaklardır.

Bu kadar ecri ve fazileti büyük bir amel olmasına rağmen üzerinde titizlik göstermediğimiz gereğince kafa yormadığımız bir konu aslında. Bizler istediğimiz ve razı olduğumuz meselelerde itaat ediyor ve saygıda kusur etmiyor, ancak sevmediğimiz konularda ise isyan edebiliyor ve kalplerini kırabiliyoruz. Bizden istenilen bu değildir. Allah'a isyan olmadığı müddetçe anne ve babaya itaat etmek, İslâm dininin vecibelerinden bir tanesidir. Onlara karşı gelmek hatta üf-püf demek bile İslâm'ın kesin haram kıldığı hususlarından bir tanesidir.

İhsan kelimesi, ahsene kelimesinin mastarıdır ve ondan türemiştir. İhsan; iyi davranma, iyilik etme, güzel davranma, ikram etme, bağışlama anlamlarına gelir.

Kur'ân-ı Kerim'de namaz kılmak, oruç tutmak nasıl farz ve yerine getirilmesi mecburi ise anne ve babaya da iyilikte bulunmak ve İslâm'ın çizmiş olduğu sınırlar dâhilinde itaat etmek de farzdır, bu inkâr edilemez bir gerçektir.

Diğer amellere gösterdiğimiz ilgi ve alâkayı anne ve babaya itâat etme ve onlara karşı gelmeme hususunda da göstermemiz gerekmektedir. Müslümanlar olarak Rabbimizin her ayetini istisna etmeden kabul etmemiz ve gereğince amel etmemiz gerekmektedir.

Rabbimiz birçok ayette anne ve babaya ihsanda bulunmamızı emretmektedir. İsrâ sûresinin 23. ayetinde Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

"Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi, ana-babanıza da iyi davranmanızı kesin bir şekilde emretti. Onlardan biri veya her ikisi senin yanında yaşlanırsa kendilerine "of!" bile deme; onları azarlama ikisine de güzel söz söyle."

Bu ayeti kerime kulluğun ve ibadetin sadece Allah'a yapılmasını emretmekte ardından ise anne ve babaya ihsanda bulunulmasını, "of" bile denilmemesini buyurmaktadır. Kulluktan sonra anne ve babaya iyilikte bulunma emri gerçekten konunun önemini ve dikkatini celbetmektedir. Ayrıca bu ayet anne ve babaya ihsanda bulunulmasının farz olduğunu bildirmektedir.

Bu gibi başka ayetlerde de tevhidin öneminden bahsedilip hemen ardından ana babaya ihsanda bulunulma emri geçmektedir. Rabbimiz Nisâ sûresinin 36. ayetinde şöyle buyurmaktadır:

"Allah'a ibadet edin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana-babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yakın arkadaş'a, yolcuya, ellerinizin altında bulunanlar (köle, cariye, hizmetçi ve benzerlerine) iyi davranın! Allah kendini beğenen ve daima böbürlenip duran kimseyi sevmez."

En'âm sûresinin 151. ayetinde de şöyle buyurmaktadır:

"De ki: Gelin Rabbinizin size neleri haram kıldığını okuyayım: O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın, ana-babaya iyilik edin, fakirlik korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin (siz de onların da rızasını biz veririz) kötülüklerin açığına da gizlisine de yaklaşmayın ve Allah'ın yasakladığı cana haksız yere kıymayın! İşte bunlar Allah'ın size emrettikleridir. Umulur ki düşünüp anlarsınız."

Allah azze ve celle'yi her konuda birlemek, ona ortak koşmamak nasıl gerekliyse ana-babaya iyilikte bulunmak da o kadar gereklidir. Ancak şu hususu karıştırmamak gerekir: Allah'a ortak koşmak kişinin ebediyen ateşte kalmasına sebeptir; ana-babaya itâat etmek ise büyük günahlardan sayılıp ebediyen cehennemde kalmayı gerekli kılmaz.

İşte bu gibi ayetleri akıllı bir Mü'minin kulağına küpe yapması, dünyalık hususta ana-babaya ihsanda bulunup hem onların rızasını ve sevgisini kazanmak hem de Allah'ı hoşnut etmek zorundadır.

Anne ve babanın evlatlarına yapmış olduğu iyilikler saymakla bitmez. Özellikle annenin karnında çocuğunu taşıma süresi oldukça zahmetli ve sıkıntılıdır. Bu zahmetler sadece doğumla bitmeyip çocukluk ve gençlik devrelerinde de

devam etmektedir. Rabbimiz bu olayı şu şekilde haber vermektedir:

"Biz insana, ana ve babasına iyi davranmasını tavsiye ettik. Annesi onu zorluk üstüne zorlukla taşımıştı. Sütten ayrılması da iki yıl sürmüştür. Bana ve ana-babana şükret. Dönüş ancak Banadır."¹

Ana-babaya iyilikte bulunmamak, kötü davranmak, dünyalık hususlarda itâat etmemek kişiyi zarara uğrattır. Konuyla alakalı birçok sahîh hadis vardır. Bunlardan bir tanesi şudur:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Burnu yerde sürtül-sün! Burnu yerde sürtül-sün! Burnu yerde sürtül-sün" dedi. "Kimin ya Rasûlallah?" denildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Yaşlandıklarında ana babasına, onlardan birine yahut her ikisine de yetişen, fakat onlara iyilik etmediği için cennete giremeyen kimsenin..."² buyurdu.

Subhanallah!

Ne kadar da korkunç bir tehdit bildiren hadis. Burnu sürtülenlerden miyiz, yoksa sürtülmeyenlerden miyiz? Herkesin gereğince düşünüp ibretler çıkarması gerekir.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ana-babaya itâatsizliği büyük günahlardan saymıştır. Abdurrahman bin Ebî Bekir, babasından şöyle dediğini rivayet ediyor: Rasûlullah'ın yanında idik. Üç defa şöyle buyurdu:

"Size büyük günahların en büyüğünü haber veriyim mi? Allah'a ortak koşmak, anaya babaya itâatsizlik etmek ve yalancı şahitlik yapmak..."³

¹ (Lokmân 14)

² (Müslim)

³ (Buhârî)

Ana-Babaya İsyân Konusunda İtâat Etmekten Sakın!

Evet, ayetler ve hadisler ışığında ana-babaya itâat etmenin, onlara karşı gelmenin caiz olmadığını belirttik. Burada dikkat etmemiz gereken bir husus vardır o da şudur: Ana-babaya itâat, Allah'a ve Rasûlü'ne itâat gibi mutlak değildir. Yani Allah'ın razı olmadığı ve yasak kıldığı hususlarda itâat etmemek gereklidir. Nasıl ki dünyalık hususlarda itâat Allah'ın emri ise, aynı şekilde isyân konusunda da itâat etmemek de Allah'ın emridir. Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

*"Eğer onlar seni, hakkında bilgin olmayan bir şeyi (körü körüne) bana ortak koşman için zorlarlarsa onlara itâat etme! Onlarla dünyada iyi geçin! Bana yönelenlerin yoluna uy, sonunda dönüşünüz ancak banadır. O zaman size, yapmış olduklarınızı haber veririm."*⁴

Ayeti kerime Allah'a isyân konusunda ana-babaya itâat edilmemesini emretmekte, dünyalık işlerde de iyi geçinilmesini buyurmaktadır.

Bu ayet Sa'd bin Ebî Vakkâs hakkında nazil olmuştur. Ebû Ya'la, Taberâni, İbn-i Merduveyh ve İbn-i Asâkir, Osmân en Nehdi'den şöyle rivayet ederler: "Sa'd bin Ebî Vakkâs, 'Bu ayet benim hakkımda nazil olmuştur. Ben annem hakkında çok itâatkâr bir kişiydim. Müslüman olduğumda annem 'Ey Sa'd! Senden gördüğüm bu iş nedir? Niçin Müslüman oldun? Ya bu dinini terkedersen ya da ben ölünceye kadar yemem, içmem. Böylece senin için bir leke olurum ve sana 'Ey anne katili' derler" dedi. Ben: "Ey anne! Bunu yapma! Kesinlikle ben dinimi bırakmam" dedim. Annem bir gün bir gece yemedi, sabahladığında çok yorgundu. Yine bir gün bir gece yemedi. Sabahladığında durumu daha

da şiddetlenmişti. Bunun üzerine: "Ey anne! Biliyorsun, Allah'a yemin ederim, eğer senin yüz nefsin olsa ve bu nefisler peşpeşe çıksalar dahi dinimi hiçbir şey için terketmeyeceğim. İster ye, ister yeme" dedim. Annem bu sözleri benden duyunca uyumaya başladı ve bu ayet nazil oldu."

İşte bu konuda örnek alacağımız sahabilerin arasındadır Sa'd bin Ebî Vakkâs. Annesini kendisini Allah'a şirk koşmaya davet ederken İslâmî davranış sergileyip annesine itâat etmiyor, dininden taviz vermiyor, ona karşı gelirken de edebi ve ahlakî elden bırakmıyordu. Bizlerin de tutumu böyle olmalı, karşımızda kim olursa olsun bizden Allah'a isyân etmemizi gerektiren bir şey istediğinde tavrımızı net olarak ortaya koymalı ve onlara itâat etmemeliyiz. Çünkü Allah'ın hakkı herkesin hakkından önceliklidir.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Burnu yerde sürtülsün! Burnu yerde sürtülsün! Burnu yerde sürtülsün" dedi. "Kimin ya Rasûlallah?" denildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Yaşlandıklarında ana babasına, onlardan birine yahut her ikisine de yetişen, fakat onlara iyilik etmediği için cennete giremeyen kimsenin..." buyurdu.

Ali radiyallahu anı'nın haber verdiği-ne göre Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmaktadır: "Allah'a isyân olan yerde kula itâat yoktur. İtâat ancak meşru olanda gereda şiddetlenmişti. Bunun üzerine: "Ey anne! Biliyorsun, Allah'a yemin ederim, eğer senin yüz nefsin olsa ve bu nefisler peşpeşe çıksalar dahi dinimi hiçbir şey için terketmeyeceğim. İster ye, ister yeme" dedim. Annem bu sözleri benden duyunca uyumaya başladı ve bu ayet nazil oldu."kir.⁵

Hayatta iken müşrik de olsa onlar için bağışlanma talebinde bulunmak caizdir. "Ey Rabbimiz! (Amellerin) hesap olunacağı gün beni, ana-babamı ve müminleri bağışla!"⁶ Ancak müşrik veya kâfir olarak ölmüşlerse arkalarından bağışlanma talebinde bulunmak caiz değildir. "(Kâfir olarak ölüp) cehennem ehli oldukları onlara açıkça belli olduktan sonra, akraba dahi olsalar, (Allah'a) ortak koşanlar için af dilemek ne peygambere yaraşır ne de inananlara."⁷

⁴ (Lokmân 15)

⁵ (Kutub-i Sitte)

⁶ (İbrahim 41)

⁷ (Tevbe 113)

Ana-baba müşrik de olsa onlara ikramda bulunmak, onların dertleriyle dertlenmek, sıkıntılarını gidermek de ihsan kapsamına girmektedir.

Esma binti Ebî Bekir *radiyallahu anha* anlatıyor: “Müşrik olan annem gelmişti. Ona nasıl davranmam gerektiğini Rasûlullah'a sordum: “Annem yanıma gelerek benimle görüşüp konuşmayı diliyor, anneme iyi davranayım mı?” dedim. “Evet, ona gereken hürmeti göster” buyurdular.⁸

Davet Uslubunda Örnek Alınacak Şahsiyet İbrahim *aleyhisselam*

İbrahim *aleyhisselam*'ın hayatı baştan sona imtihanlarla, musibetlerle ve sıkıntılarla doluydu. Kendisine peygamberlik verildikten ömrünün sonuna kadar devam etti bu imtihanlar. Her imtihanda Rabbinin emirlerine karşı son derece gayreti ve teslimiyeti vardı. İlk imtihanı babası ve kavmiyle idi. Allah'tan başka putlara ve insanlara ibadet eden bu kavme peygamber olarak geldiğinde davetindeki üslubu ve tavrı örnek alınması gereken bir davranıştı. Özellikle babasıyla yapmış olduğu diyalog, Rabbimiz bu diyalogu bizlere şöyle anlatır:

“Bir zaman o babasına dedi ki: Babacığım! Duymayan, görmeyen ve sana hiçbir fayda sağlamayan bir şeye niçin taparsın? Babacığım! Hakikaten sana gelmeyen bir ilim bana geldi. Öyle ise bana uy ki, seni düz yola çıkarayım. Babacığım! Şeytana kulluk etme! Çünkü şeytan, çok merhametli olan Allah'a âsi oldu. Babacığım! Allah tarafından sana azap dokunup da şeytanın yakını olmaktan korkuyorum. (Babası:) Ey İbrahim! dedi, sen benim ilahlarımdan yüz mü çeviriyorsun? Eğer vazgeçmezsen, andolsun seni taşlarım! Uzun bir zaman benden uzak dur!”⁹

Hitaplarından da anlaşılacağı üzere İbrahim *aleyhisselam*'ın babasına yaptığı ilk davette oldukça nazik, yumuşak ve tatlı dilli idi. Biz Müslümanlarında İbrahim *aleyhisselam*'ı her konuda örnek aldığımız gibi bu hususta da örnek almamız gerekecektir.

“İbrahim'de ve onunla beraber olanlarda, sizin için gerçekten güzel bir örnek vardır.”¹⁰

⁸ (Muttafekûn Aleyh)

⁹ (Meryem 42-46)

¹⁰ (Mumtehine 4)

“Ey Rabbimiz!
(Amellerin) hesap
olunacağı gün beni,
ana-babamı
ve müminleri
bağışla!”

CENNET İLE CEHENNEM HIÇ EŞİT OLUR MU?

Hüseyin ORAL

Cennete eşleri, anne babaları, sevdikleri ve zürriyetleri ile birlikte girecekler. Oraya girdikleri zaman neler görecekle. "Orada, görünce sonsuz nimetler ve büyük bir mülk (hükümrânlık) görürsün." Daha önceden okudukları, kendilerine anlatılan şeyleri işte şimdi kendileri bizatihi görecekle, idrak edecekler. Hani hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın duymadığı, hiçbir insanın hatırına gelmeyen o nimetler vardı ya işte şimdi o nimetleri gözle görecekle, kulaklar duyacak, akla gelmeyen nimetlerin tamamı gerçekleşip yaşanır olacak.

Kıyamet günü sona erip herkesin hak ettiği neticeye eriştiği, Cennete ya da Cehenneme konulduğu o dehşetli günü bazen hatırlamak gerekir. Burada sona eriş ya Cehennemle, ya da Cennetle gerçekleşmektedir. Arasında üçüncü bir şıkta bulunmuyor. Bazı topluluklar Cehenneme doğru sevk ediliyor, bazı gruplar da Cennete doğru götürülüyorlar. Bu iki topluluğun arasındaki farkı, Cennetliklerin ve Cehennemliklerin kimlerden oluştuğuna bakarak ayırt edebiliriz. Cennetliklerin içinde peygamberler, sıddıklar, şehitler, takva sahipleri, tertemiz ahlâka sahip insanlar ve salihler bulunuyor. Cehennemliklerin içindede kâfirler, günahkârlar, facirler bulunduğu halde Cehenneme doğru sürüklenip götürülüyorlar. "Rablerine karşı gelmekten sakınanlar da grup grup Cennete sevk edilirler."¹ Ayetinde ifade ettiği gibi bir grup Cennete, bir grupta Cehenneme götürülüyor.

Cennetin sekiz kapısı vardır. Hepside kapalı şekilde bekliyor, ta ki kâinatın efendisi Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* gelip Cennetin kapısını çalarak izin isteyecek, ardından Cennetin kapıları açılacak, tüm güzellikleri ile beşyüz yıllık mesafeden hissedilebilen kokusunu yaymaya, içindeki nimetleri ve nurunu göstermeye başlayacaktır. Cehennemin kapılarının sayısı ise Allah'ın rahmeti gereği Cennetin kapılarından

bir adet azdır. Buna rağmen Cehennem, ateşler püskürterek kapıları da açık olduğu halde içinde azap edeceği insanları kendisine çağırarak. Aynı zamanda kıvılcımlarda sıçratacaktır. O kıvılcımları Kur'an bizlere şöyle tarif ediyor; "Şüphesiz Cehennem, her biri saray büyüklüğünde kıvılcımlar saçar. Bunlar sanki birer kızıl devedir."² Cehennem içinde öyle bir azap bulunduruyor ki şiddetinden yerinden fırlamasın diye yetmiş bin zincirle gemlenmiş şekilde bağlanmış. Her zinciride yetmişbin melek tutmaktadır ve oraya insanlar gruplar halinde atılıyor. Her giren grup, diğer gruba lanet ediyor. "Her topluluk (arkasından gidip sapıklığa düştüğü) yoldaşına lânet eder."³ Böylece Cehennemliklerin tamamı lanetlenmiş olarak orada azaba çarptırılıyorlar.

Cennete girenlerin durumu ise tam aksine selam ile olacak. Melekler onlara selam verecek "Sabretmenize karşılık selâm sizlere. Dünya yurdunun sonucu (olan Cennet) ne güzeldir!"⁴ ayetinde belirtildiği gibi karşılanacaklar. Elbette Cehennemliklerin kendileri gibi olanlara lanet ederek girmesi gibi girmeyecekler. Cennete eşleri, anne babaları, sevdikleri ve zürriyetleri ile birlikte girecekler. Oraya girdikleri zaman neler görecekle. "Orada, görünce (sonsuz) nimetler ve büyük bir mülk (hükümrânlık) görürsün."⁵ Daha önceden okudukları, kendilerine anlatılan şeyleri işte şimdi kendileri bizatihi görecekle, idrak edecekler. Hani hiçbir

² (Müsrêlât 32-33)

³ (A'râf 38)

⁴ (Ra'd 24)

⁵ (İnsân 20)

¹ (Zümer 73)

gözün görmediği, hiçbir kulağın duymadığı, hiçbir insanın hatırına gelmeyen o nimetler vardı ya işte şimdi o nimetleri gözler görecektir, kulaklar duyacak, akla gelmeyen nimetlerin tamamı gerçekleşip yaşanır olacak.

Fakat Cehennemlikler Cehenneme girdiklerinde karanlıklardan başka bir şey görmeyecekler. Cehennem ateşi o kadar çok yakılmıştır ki alevlerinin şiddetinden siyah olmuştur. Oraya birisi düştüğü zaman dibine varıncaya kadar yetmiş sene geçecek, bu yetmiş sene içerisinde henüz göreceği asıl azaba ulaşmamış olacak.

hazırlanmıştır.”⁶ Bu ayette anlatılan Cennetin sadece ağaçlarına ait bazı özelliklerdir. Tamamını anlatmak ise hâlâ mümkün değildir. Cennetin ağaçlarını hakkı ile anlatmak mümkün olmadığı gibi Cehennemde de azap olmak üzere bulunan ağaçları hakkıyla anlatamasa da Kur'an ve Sünnetten elde edebildiğimiz malumatlar dâhilinde ifade etmeye çalışalım.

“Cehennemde de ağaç olacak mı?” diye şaşırabiliriz belki ama Allah orada Zakkum adında bir ağacın bulunduğunu, meyvelerinin de şeytanların kafaları gibi olduğunu

Hem Cennette hem de Cehennemde ağaçlar vardır. Her ikisindeki ağaçlar arasında ise ciddi farklar bulunmaktadır. Cennet ağaçlarının dalları altındandır. Fakat bizim dünyadaki bildiğimiz altın gibi değil bu ağaçların gölgeleri vardır. Fakat orada güneş olmayacaktır. Cennetin nuru ya da arşın nuru bulunacak, bu ağaçların kapladığı alan, bir bineklinin yüz senede kat edemeyeceği kadar olup, o ağaçlarda bir kimsenin ömründe hiç görmediği renklerden meydana gelecektir. Orada bir ağacın altından geçerken gördüğü bir meyveyi sadece arzulamak yeterli olacaktır. Elini bile uzatmadan anında meyve önünde hazır oluverecektir. “Üzerlerine Cennetin gölgeleri sarkmış, Cennetin meyveleri (kolayca alınacak şekilde) yakınlaştırılarak

şöyle haber veriyor: “Şüphesiz, Zakkum ağacı, günahkârların yemeğidir. O, maden eriyiği gibidir. Kaynar suyun kaynaması gibi karınlarda kaynar. (Allah, görevli meleklerle şöyle der:) “Tutun onu, Cehennemin ortasına sürükleyin.” Bu ağacın kökü Cehennemin dibine kadar uzanıyor, meyvesini Cehennemde bulunanlar isteselerde istemeselerde tadıyorlar. Şayet bu zakkumdan bir damla yeryüzüne düşecek olsa, dağları ve denizleri ile birlikte tüm yeryüzünü yaşanmaz hale getirir. Burada sadece bir örnek veriliyor. Bütün yeryüzünü ifsad edecek bu denli bir azap kııntısı, sadece bir insana hemde bir damla değil tamamının tattırılması bizlerin Cehennem azabının ne kadar şiddetli olduğu konusunda bir kıyaslama yapabilmemizi sağlıyor.

⁶ (İnsân 14)

Cennette ve Cehennemde bulunan ağaçlara kısaca değindik. Peki, sadece ağaçlar mı? Birde nehirler var hem mükâfat için olan Cennet nehirleri, hemde azap için olan Cehennem nehirleri var. Cennet nehirleri hayal dahi edemeyeceğimiz güzellikte süt, bal, Cennet içkisi ve su akan ayrı ayrı nehirlerden oluşmaktadır. Güzelliklerini anlatmaya sözler yeterli değil. Ayrıca fışkıran pınarlar, birde Selsebil pınarı bulunuyor. Bu nehirler ve pınarlardan Cennet ehli ne kadar isterse o kadar içiyor, güzelliklerinden sınırsız bir şekilde istifade ediyorlar. Öte yandan Cehennemde bulunan nehirlerden ne akıyor olabilir? Orada ancak gassak ve gıslin akıyor. Bu akan gassak (iltihap ve irin) ve gıslinin (kan ve irin) kaynağı ise; zinakârların ferclerinden ve azap görenlerin vücutlarından boşalan irinlerdir. İşte Cehennemdeki nehirlerde akanlar bunlardır. Cehennemlikler bu nehirlerden akan irinleri içmek zorunda kalacaklar. Önce şiddetli bir susuzluk çecekler de Allah *azze ve celle*'den su isteyecekler. Onlara su yerine bu akıntılar içirilecek, onlar bu irinlerden içmek üzere başlarını uzattıklarında kafataslarının derisi yanıp dökülmürecektir.

Cennetin ağaçları, nehirleri ve meyveleri ile Cehennemin ağaçları, nehirleri ve meyvelerini ayrı ayrı düşünüp değerlendirdiğimizde akıl sahibi bir insanın Cehennemden uzaklaşmak, Cennete girebilmek için, bu dünyasını bir fırsat olarak değerlendirmesi gerektiğini düşünüyoruz. Fakat nasıl oluyorsa insanlar Cennete ve Cehenneme dair birçok şey bilmelerine rağmen etkilenmiyor, bir an etkilense de biraz zaman geçtikten sonra bu etkiyi yitiriyor.

Dünyasını Allah *azze ve celle*'ye itaat yolunda yaşayan, namazlarını bir çırpıda kılmayıp cemaatle kılmaya özen gösteren, rızkını ticaret gibi helal yollarla kazanıp faize hiç dönüp bakmayan, duada Rabbinin huzurunda durup, heykellerin huzurunda durmayı reddeden bir kul daima Rabbi katında ceza ve mükâfat bakımından elbette eşit tutulmayacaktır.

Cennet ve Cehennem Allah *azze ve celle*'ye şikâyetle bulunurlar. Cehennem “Ya Rabbi! Bana sadece zorbalara ve kibirlenenlere giriyor.” der. Cennet ise “Ya Rabbi! Bana da sadece yoksullar ve miskinler giriyor.” der. Allah, her ikisine de hitaben “Sen benim Cehennemimsin seninle dilediğime azap ederim. Sende benim Cennetimsin seninle de dilediğime mükâfat veririm.” diyerek aralarındaki açık farkı ortaya koyar.

Şimdi sadece Cennetliklerin ve Cehennemliklerin giyecekleri elbiseleri inceleyelim. Üzerinde biraz tefekkür etmeye, Cehennem elbiselerinden Allah *azze ve celle*'ye sığınmaya, Cennet elbiselerinden giyebilmek için gayretlerimizi arttırmaya çalışalım. Cennetliklerin elbiseleri ipekten ve altındandır. Orada ipek ve altın dünyadaki aksine erkeklerde helal olacaktır. Sahihu'l-Cami'de yer alan bir hadiste, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve selem* şöyle buyuruyor: “Eğer Cennetteki bileziklerden biri dünyadan görünse, o bileziğin nurundan güneşin ve yıldızların ışığı söner.” İşte sadece bir bilezik dünyadaki ve kâinattaki tüm ışık kaynaklarına bile üstün geliyor.

Cehennemliklerin elbisesi bunların tam zıddındır. “Bunlardan kâfirler için ateşten giysiler biçilmiştir. Başlarının üstünden de kaynar su dökülür. Onunla, karınlarının içindekiler ve derileri eritilir. Onlar için bir de demirden topuzlar vardır.”⁸ İşte Allah *azze ve celle*'nin ayeti, farkı açıkça ortaya koyuyor. Bir tarafta kalın ve ince ipekten elbiseler, diğer tarafta ateşten biçilmiş, sadece azap üzere hazırlanmış elbiseler. Tüm bunları Allah *azze ve celle*, Cennetin ve Cehennemin farkını iyice idrak etmemiz için detaylıca anlatıyor.

Cennete en son giren kişiyi ve Cehennemde en hafif azabı gören kişiyi de karşılıklı ele alacak olursak yine mükâfatın büyüklüğünü ve azabın şiddetini bir kez daha hatırlarız. Cennete en son girecek olan kişi Cehennemden çıkarılır. Cehennemden çıkarılmasına rağmen henüz Cehennemin

⁸ (Hac 19-21)

yakınındadır. Cehennemden sıcaklığından dolayı rahatsızlık duyar ve “Ya Rabbi! Beni Cehennemden uzaklaştır.” diye dua eder. Allah *azze ve celle* “Ey Âdemoğlu! Eğer duanı kabul edersem benden başka bir şey istemeyeceksin değil mi?” der. O kişi; “Senin izzetine ve celaline yemin ederim ki istemeyeceğim.” diye cevap verir. Allah *azze ve celle* de O’nu Cehennemden biraz uzaklaştırır. Sonra biraz uzakta bir ağaç görür “Ya Rabbi! Beni şu ağaca yaklaştır, gölgesinden istifade edeyim” diye dua etmeye başlar.

Allah *azze ve celle* “Ey Âdemoğlu! Sen bana başka bir şey istemeyeceğine dair söz vermemiş miydin?” der. “Senin izzetine ve celaline yemin olsun ki bundan başka bir şey istemeyeceğim” deyince Allah *azze ve celle*, O’nu istediği ağaca yaklaştırır. İsteddiği ağacın altında Cenneti görür ve Cennete girmek için sabredemeyeceğini anlar yeniden “Ya Rabbi! Beni Cennete yaklaştır.” diye dua etmeye başlar. Allah *azze ve celle* “Ey

kulum sen bana, başka bir şey istemeyeceğine dair söz vermemiş miydin?” deyince “Senin izzetine ve celaline yemin olsunki başka bir şey istemeyeceğim” der. Allah *azze ve celle*’de O’nu Cennete yaklaştırır. Cennetin kapıları en son kişi Cennete henüz girmediği için, o zamana kadar kapatılmamıştır. Cennetin kapılarından Cennetliklerin sevinçlerini, içinde bulundukları nimetleri, ağaçlarını ve içindeki nimetleri görür. Son olarak “Ya Rabbi! Beni Cennete koy” diye dua etmeye başlar. Allah *azze ve celle* cevaben “Ey kulum dile benden ne dilersen” deyip kulumun aklına gelebilecek her türlü isteği ona hatırlatır. Cennetin nehirlerini, saraylarını, bahçelerini seyredip dururken, Allah *azze ve celle*’den isteyeceği her şeyi ister. İsteklerinin doruğuna ulaştığı zaman Allah *azze ve celle* “Ey kulum! Sana istediklerinin hepsini ve on kat daha fazlasını verdim” buyurur. Cennette herkese

ait derecelerine göre bir makam olacak, fakat Cennette kendi mertebesi içinde diğerlerinden daha alçak ve düşük seviyeli kimse olmayacaktır.

Cennetin en düşük mükâfatı hatırlatıldıktan sonra, şimdide Cehennemden en düşük azabına dair bir sahne canlanıyor.

Cehennemde hiçbir uzvuna ateş dokunmadığı halde sadece ayaklarına ateşten bir takunya giydirilen, diğer bir rivayette ayakları altına birer Cehennem koru konulan kişinin göreceği azap, Cehennemdeki en hafif azaptır. Bu azaba çarptırılan bir kimsenin, ayakları altındaki bu ateş parçalarından dolayı beyni kaynayacaktır. Beyin ayaklara en uzak olan organdır. Eğer beyin kaynayacak derecede etkileniyorsa, ayaklara daha yakın olan eller, karın, ciğerler gibi organların durumu nice olacaktır. Elbette azaptan daha şiddetli bir şekilde etkilenecektir.

Böyle bir nimete erişebilmek, bu Cennet manzaralarını yaşayabilmek, Cehennemden ve içindeki türlü azaplardan kurtulabilmek için iman ile birlikte Salih amel işleyenler, çaba ve gayretlerini esirgemesinler.

Bu iki örnekte en hafif azap ve küçük mükâfatı örneklendirirken, bu azabın birde en şiddetlisi ve mükâfatın en üstünü olduğunu göz ardı edemeyiz. Nice insanlar şehveti uğruna dünyasını boşa harcıyor, rahatı uğruna ahiretini zayi ediyor, söylediği bir küfür kelimesi yüzünden Cenneti kaybedip Cehennemliklerden oluyor. Ayeti kerimede ifade edildiği gibi dünyasını da ahiretini de yitiriyor. “O dünyayı da kaybetmiştir, ahireti de.”⁹

Cehennemden çıkıp, Cennete giren en son kişiden sonra Cennetin ve Cehennemden kapıları kapanıyor. Artık Cehennemden kimsenin çıkma ümidi kalmıyor. Cehennemden çıkma ümidini yitiren herkesin sadece bir arzusu kalıyor. O da Allah *azze ve celle*’nin onları yok etmesidir. Ölüp gitmeyi, yok olmayı temenni ediyorlar. Cehennemden bekçisi olan Malik adındaki

⁹ (Hac 11)

meleğe “Ey Mâlik! Rabbin bizim işimizi bitirsin”¹⁰ diyerek yalvarıp yakarmaya, son arzu- larını bildirmeye başlıyorlar. Onların bu yal- varışlarının üzerinden ellibin sene geçtikten sonra Malik onlara “Siz hep böyle kalacaksınız. Andolsun, size hakkı getirdik. Fakat çoğunuz haktan hoşlanmayanlarsınız.”¹¹ cevabını veriyor.

Bu arada Cennet ile Cehennem arasına bir koç suretinde ölüm getiriliyor. Cennet ehline ve Cehennem ehline nidada bulunuluyor. Biliyor musunuz? Bu nedir? O zaman koç suretinde getirilen şeyin ölüm olduğunu Cennet ehlide, Cehennem ehlide idrak ediyorlar. “Evet ya Rabbi bu ölümdür” diye cevap veriyorlar. Bütün dikkatler o koçun üzerinde iken koç Cen- netle Cehennem arasında boğazlanılarak orta- dan kaldırılıyor. Cennetlikler artık ölümün ortadan kaldırılmış olmasından dolayı daha çok memnun olup sevinçlerine sevinç, nimetle- rine nimet katarken, Cehennemliklerin korku- ları, bağırışları, çığlıkları ve ağlamaları artıyor. Arzuladıkları son isteğinde ortadan kaldırıldığını iyice idrak ederlerken azaplarına azap katılıyor.

Burada Cennete ve Cehenneme dair sadece bazı işaretlere değinilmekte, Cennet ehlinin orada ebedi kalacak olması, hiç yaş- lanmayacak olup sürekli aynı yaşta kalma- ları, elbiselerinin hiç eskimeyecek olması ve diğer nimetler, nefislerin şiddetle arzuladığı, bir an önce kavuşabilmek için can attığı şeylerdir. Cehennem azabı ve içinde verilen örnekler, onların giysileri, yiyecekleri ve içecekleri, insanı korkutan, dehşete düşüren, iştahını kaçıran şeyler olduğu halde bizlerin hangi yolu seçeceğimize, hangi tarafın yol- cusu olacağımıza kesin bir karar verip Cen- net yolunda mesafeler kat etmemiz için önü- müzde hiçbir engel kalmamaktadır.

Cennetlikler kendilerine verilen nimetler içerisinde, yiyip içtikleri, tüm nimetlerin tadını çıkarmakta oldukları bir anda, onlar- dan biri, bir arkadaşını hatırlar. Cennette o arkadaşını arar, fakat bulamaz. Etrafındakile- re sorar: “Benimle birlikte dünyada, arada bir yanıma gelip giden bir arkadaş vardı, onu gördünüz mü?” Fakat kimseler onu görme- miştir. O anda önünde bir pencere açılır, bakar ki arkadaş Cehennemden bir çukurunda

azap görmektedir. Bu pencereden kendisine Cehennemden sıcaklığı gelmez. Ekrandan görür gibi sadece görüntüsü ulaşır. Arkadaşı- na seslenir; “Ey falan! Ne oldu sana? Eğer bende seninle birlikte olmaya devam etsey- dim, sen neredeyse beni de helak edecekmiş- sin. Hatırlıyormusun? Ben sana, kıyamet gününü hatırlatırdım da sen “Gerçekten biz, ölüp bir toprak ve kemik yığını hâline geldikten sonra mı, biz mi hesaba çekileceğiz?”¹² derdin. Ben, sana “Allah’ı zikret, namazlarını kıl, günahları bırak” diye nasihat ederdim de sen, “Dur bakalım, sonra bakarız, şimdi ne acelesi var” gibi cümlelerle beni oyalardın. Beni senin kötü arkadaşlığından kurtaran Allah’a hamd olsun diye dua eder ve Cennetteki arkadaşlarına döner. Cennette olduğunun sevinci ile “Bizler burada ebedi kalıcılarız hiç de azap görmeyeceğiz değil mi? Biz birkez dünyada öldükten sonra burada ölüm diye bir şey olmayacak değil mi?” diye sorar.

Bu adamın yaşadığı ve içinde bulundu- ğu Cennet, Allah’ın o iki arkadaşı dünyada ve ahirette birbirinden ayırması ne kadarda büyük bir nimettir. Böyle bir nimete erişebil- mek, bu Cennet manzaralarını yaşayabil- mek, Cehennemden ve içindeki türlü azap- lardan kurtulabilmek için iman ile birlikte Salih amel işleyenler, çaba ve gayretlerini esirgemesinler.

“Çalışanlar böylesi için çalışsınlar!”¹³

(Nebil El-İvadi’nin “Eşit Değildir” adlı silsi- le derslerinden Takva Dergisi için çevirilmiştir.)

¹⁰ (Zuhrûf 77)

¹¹ (Zuhrûf 77-78)

¹² (Saffât 53)

¹³ (Saffât 61)

MEKKE VE DAVET

Siyahın en koyu tonunu yaşıyordu bugünde Mekke.
Doğan güneş bile kâfi gelmiyordu karanlığı delmeye
Akıllar durmuş, gözler kararmış, kalpler buğulanmış...
Fıtratı bozulmayan gönüllerse daralmıştı bu şehirde.

Sakin sanmayın Allah'ı hiç tanımadıklarını,
Elbette biliyordular kendilerini yaratanı,
O gözleri ve kulakları bahşedeni,
Yağmuru yağdırana güneşi doğdurana...

Akıllarınca hapsedmiştiler göğün tepesine Allah'ı,
"Aracısız ulaşılamaz" diyordu ulemaları,
Latlari, Menatları vardı Allah'a yaklaşacakları,
Dualarını ulaştıracaktı sahte şefaatçileri...

O öyle bir Allah'tıki asla karışmazdı işlerine,
Hükümlerine, yaşamlarına, evlerine adetlerine...
Zenginler güçlüler olmuştu en büyük ilahları,
Nefisler emrediyordu iyiyi, kötüyü, helâl ve haramı...

Allah'ın evi olmuştu geçim kaynakları,
Unutmuşlardı rızkı veren Allah'ı,
Görünce Mekke'nin kapısında filli orduları,
Çağırılmışlardı yardıma yalnız Allah'ı...

Din adamları da vardı elbette onların,
Bekçisiydiler insan ve put ilahlarının,
Sahibiyim diyorlardı gaybin anahtarının,
Süsleyip satanıydılar tüm batıl yolların...

Bir de ölmüş ataları vardı onların,
Her daim övülen ve övünülen,
Kendilerini durmadan koruyan ve gözetlen,
Sıkıştıklarında da yardıma gelen...

En büyük gelenek mazlumu ezmekti Mekke'de,
Yetimin malını yemekse en güzel meze,
İçki, kumar, zina olmazsa olmazları,
En büyük erdemse talan ve tefe...

Bu cehalet ebedi değildi elbette,
Rahmetini indirecekti Allah azze ve celle,
Nihayet Hira'dan yankılanan sesle,
Gaflet uykusundan sıçradı Mekke...

Gözler, kulaklar, yürekler çevrildi el-Emin'e,
Başkaldırıyordu Darun-Nedve'ye, Ebû Cehillere...
Hiç böyle bilmemişti Muhammedi Mekke,
Ah görebilseydim keşke o heybeti bende...

Çağırıyordu sahte hükümlerleri reddetmeye,
Yalnızca Allah'a mutlak itaate,
Kula kulluktan kurtulup özgürlüğe,
Allah'tan gayrisına boyun eğmemeye...

Davet ediyordu ata dinini terketmeye,
Aracısız ve yalnız Allah'a ibadete...
Her iki cihanda da saadet için,
Artık son vermeye küfre ve şirke...

Bu çağrı zor geldi müstekbire elbette,
Tağutun kölesi olan müşriklere,
Rasûlullah'a yöneldiler hiddetle,
İşte böyle başladı bu şanlı mücadele...

SORU - CEVAP

Hüseyin ORAL

Soru: Zilhicce hilâli görüldükten sonra Kurban kesmek isteyen kimsenin kendi kıllarını ve tırnaklarını kesmesi caiz değil midir?

Cevap: Kurban bayramında Kurban kesmek isteyen bir kişi, Zilhicce ayı girdiği andan itibaren hem tırnaklarını kesmesi hem de saç veya sakal traşı veya bedeninin diğer kısımlarındaki kıllardan traş etmesi caiz değildir.

Ümmü Seleme *radiyallahu anha*'dan rivayet olunduğuna göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Zilhicce'nin hilâlini gördüğünüzde sizden birisi Kurban kesmek isterse o kişi kıllarını ve tırnaklarını kesmeyip tutsun."¹

Bu hadis Kurban kesecek olan kişinin Zilhicce'nin ilk on günü girdikten sonra kıl ve tırnaklarından bir şey almaktan men olunduğuna işaret etmektedir. Hadis açıkça kıl ve tırnakların alınmasına yasak getirmiş ve başka bir delille yasak kaldırılmamış yahut hafifletilmemiştir. Özellikle Kurban bayramında, Kurban kesecek olan kişi Kurban bayramından en az on, onbir gün önce traş olmalı, Zilhicce hilâli görüldükten sonrada kıllarından ve tırnaklarından hiçbir şey koparmamaya özen göstermelidir.

Allah en doğrusunu bilir.

Soru: Kurban kesmek vacip midir?

Cevap: Kurban kesmek, âlimlerin cumhuruna göre sünneti müekkededir. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hiç terk etmediği sünnetlerden biridir. Zira Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, "Zilhicce'nin ilk onu girdiğinde sizden biriniz Kurban kesmek isterse..." diye buyurduğu hadisten Kurbanın vacip olmadığını, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bu ibadeti isteye bağladığını belirtmişlerdir. Bu görüş İmam Mâlik, İmam Şafi, İmam Ebû Yusûf ve İmam Muhammed'inde görüşüdür.

¹ (Müslim, Ebû Dâvûd, Tirmizî, Nesâî, İbn-i Mâce)

İmam Ebû Hanife'ye ve İmam Mâlik'in diğer bir görüşüne göre ise Kurban kesmek vaciptir. Bu görüşün dayandığı delillerden biri ise Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, Kurbanını bayram namazından önce kesen Ebû Bürde'ye yeniden Kurban kesmeyi emretmesidir.

Allah en doğrusunu bilir.

Soru: Hangi cins hayvanlar Kurban edilebilir?

Cevap: Âlimler, deve, sığır, koyun ve keçiden başka bir hayvanın Kurban edilemeyeceğinde ittifak etmişlerdir.

Allah en doğrusunu bilir.

Soru: Kurban edilecek hayvanda hangi kusurlar bulunursa o hayvanı Kurban etmek caiz olmaz?

Cevap: Sakatlığı, hastalığı veya bir gözünün kör olduğu açıkça belli olan, zayıflıktan kemiğinde ilik kalmayan, kulağının çoğu kesik, yarık veya büyükçe delik bulunan, kuyruğu kesik olan, memelerinin çoğu kesik ya da kopmuş olan, kulakları ya da boynuzları birbirine yapışık olan hayvanların Kurban edilmesi caiz değildir.

Yukarıda belirtilen kusurlardan daha hafif kusurları bulunan hayvanların Kurban edilmesi caizdir. Fakat kusuru bulunmayan hayvanın tercih edilmesi bazı âlimler tarafından daha evla görülmüştür. Bazı kusurlar

vardır ki gözle görülmeyecek kadar hafiftir. Bu durumda Kurban edilmesi caiz olur.

Allah en doğrusunu bilir.

Soru: Kurbanların kaç yaşını doldurmuş olması gerekir?

Cevap: Devenin beş yılını doldurup, altıncı yılına girmiş olması, sığırın iki yılını doldurup, üçüncü yılına girmiş olması, keçinin bir yılını doldurmuş olması, koyunun bir yılını doldurmuş olması gerekmektedir. Eğer bir yılını doldurmuş koyun bulunamaz ya da başka bir zarureten dolayı yılını doldurmuş koyun elde edilemezse, altı ayını doldurduğu halde boyutları bakımından bir yaşındakiler gibi olanlar tercih edilebilir. Bu istisna sadece koyun için geçerlidir. Keçi için bu hüküm geçerli değildir. Çünkü Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve selem* Ebû Bürde'ye bir oğlak Kurban etmesi için özel izin vermiş, "Senin için geçerli olur. Senden sonra hiç kimse için geçerli olmaz." diye buyurmuştur.

Allah en doğrusunu bilir.

Soru: Kurban ne zaman kesilebilir?

Cevap: Kesimin başlangıç zamanı Kurban bayramı namazının kılınmasından sonradır. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve selem* "Kim bayram namazından önce keserse, o ancak bir etliktir"² demiştir. Yine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve selem*, "Bu günümüzde ilk yapacağınız iş, bayram namazını kılmak, sonra Kurbanlarımızı kesmektir."³ diye buyurmuştur. Ayrıca bayram namazından önce Kurbanını kesen Ebû Bürde'ye tekrar Kurban kesmesini emretmiştir.

Bayram namazı kılınamayan yerlerde ise ne zaman Kurban kesilmeye başlanabileceği konusunda mezhepler arasında ihtilaf vardır. İmam Şafî, bayram namazı kılınacak kadar bekledikten sonra, İmam Mâlik, kendilerine en yakın beldede bayram namazı kıldıran imamın kesmesinden sonra, İmam Ebû Hanife ise fecir vaktinden sonra kesilebilir demiştir. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve selem*'in yukarıda zikredilen hadislerini göz önünde bulundurarak bayram namazı kılınacak kadar bir zaman geçtikten sonra kesilmesi ihtiyatlı olacaktır.

² (Buhârî)

³ (Buhârî)

Kesimin son vakti ise, âlimlerin cumhuru-güneş batıncaya kadardır. İmam Şafî ve İmam Evzaî'ye göre ise dördüncü gün güneş batıncaya kadar kesilebilir. Şayet bir kimse geçerli bir özürden dolayı dördüncü gün Kurban kesmek zorunda kalırsa Kurbanını kesmesinde bir sakınca yoktur.

Allah en doğrusunu bilir.

Soru: Ölü adına Kurban kesmek caiz midir?

Cevap: Şeriatta asıl olan hayatta olan kişinin zamanı gelince Kurbanını kendisi ve aile efradı için kesmesidir. Ölü adına Kurban kesmek ise eğer ölen kimse daha önce malının bir kısmından kendisi için Kurban kesilmesini vasiyet etmişse veya bir vakıf oluşturup o vakıftan kendisi için Kurban kesilmesini istemişse vakfı veya vasiyeti yerine getirecek olan kişiye o Kurbanı kesmesi vaciptir. Şayet vakfetmemiş ya da vasiyet etmemişse, ölen kimse adına babası annesi ya da başka ölmüş bir kişi adına Kurban kesmek isterse buda caiz olur. Bu şekilde kesilen Kurban ölü adına sadaka vermek kabilinden sayılır. Ehl-i Sünnet ve'l Cemaate göre ölü adına sadaka vermek caizdir.

Allah en doğrusunu bilir.

Soru: Kurban keserken okunacak dua nedir?

Cevap: Kurban keserken "Bismillah" demek vaciptir. Ardından "Allah-u ekber" demek ve "Allahumme minke ve leke tekabbel minni"⁴ diye dua edilmeside müstehaptır.

Allah en doğrusunu bilir.

Soru: Kurban etinden Müslüman olmaya vermek caizmidir?

Cevap: Müslüman olmayan akraba, komşu, vesâir kimselere Kurban etinden verilmesinde bir sakınca yoktur. Böylelikle onların İslâm'a ve Müslümanlara ilgisi artıp hidayetlerine bile vesile olunabilir. Allah *azze ve celle* şöyle buyurmuştur: "Din hususunda sizinle

⁴ Anlamı: "Allah'ım! Şüphesiz ki bu Sendendir ve Senin içindir. Benden bunu kabul buyur."

*savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayan kimselere iyilik etmeyi ve onlara adaletli davranmayı Allah size yasaklamamıştır.*⁵

Allah en doğrusunu bilir

Soru: Akika Kurbanının eti nasıl dağıtılır, sahibi onun etinden yiyebilir mi?

Cevap: Yeni doğan çocuk için akika Kurbanı kesmek sünnettir. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Akikası yeni doğan çocukla birlikte. Doğumu üzerine kan akıtın ve ondan eziyeti giderin, saçını traş edin.”⁶

Sahibinin bu Kurbanın etinden yemesi caizdir. Yakın akrabalara, arkadaşlara ve fakirlere yedirmek, etini çiğ olarak dağıtmak veya pişirdikten sonra dağıtmak da caizdir.

Aişe *radiyallahu anhâ*’dan rivayet edildiğine göre O şöyle demiştir: “Akika Kurbanının etleri, her kemik kırılmadan ve başka kemikle karıştırılmadan mafsaldan kesilir. Sonra ondan yenir, sahibi ondan yer ve başkalarına da yedirir. Hasan Basri’den ve İbn-i Sirin’den rivayet edildiğine göre akika Kurbanı Kurban bayramında kesilen Kurban gibi etinden yenir ve başkalarına da yedirilir demişlerdir.”⁷

Akika Kurbanının etinin sadaka olarak verilen kısmı dâhil hepsinin pişirilmesi müstehaptır. İlk Müslümanlardan Cabir bin Abdullah *radiyallahu anh*’dan ve başkalarından bu görüş rivayet edilmiştir. Ata bin Ebî Rabah *rahimehullah*’dan rivayet edildiğine göre akika Kurbanı parça parça kesilir, tuzlu suda pişirilir sonra komşulara dağıtılır demiştir.⁸

Allah en doğrusunu bilir.

⁵ (Mumteherine 8)

⁶ (Buhârî)

⁷ (Musannef)

⁸ (Sünen-i Beyhakî)

HAYDİ KURBAN OLMAYA

Fatıma SEVİM

Ve yüreğimin tam ortasında bir sızı, ta içine akan inceden bir acı... Üzeri kabuk bağlasa da bitmeyen ama kanadıkça yeniden yeşeren, yeşerdikçe cana can katan bir acı... İmana iman, takvaya takva, tevekküle tevekkül katan bir acı... Bir ananın yüreğinden bahsediyorum... Öpmeye kıyamadığı, ama öpmeye doyamadığı yiğidini, ciğer paresini, Allah azze ve celle'ye satan bir anadan, şehid analarından bahsediyorum...

Hamd, Mü'minlerin canlarını ve mallarını cennet karşılığı almak üzere satın alıp müminlere lütufta bulunan, kendisine adanılanların en hayırlısı el-Garib olan Allah azze ve celle'ye,

Salât ve selâm, malını, canını adanılanların en hayırlısına adayıp Firdevs-i Â'lâ'yı satın alan, adanmışların en hayırlısı Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, âline, ashabına, onun yolunda giden Mü'min erkek ve kadınların üzerine olsun.

Kardeşlerim!

"Kurban" vazgeçmek...

"Kurban" adamak...

"Kurban" adanmak...

"Kurban" garib olmak...

"Kurban" el-Garib olana guraba olabilmek...

"Adamak" yani aslında bizim olmayı asıl sahibine sunmak...

"Adamak" yani emanetleri asıl sahibine ulaştırmak...

"Adamak" için sahiplenmemek...

"Adanmak" için sahiplenilmemek...

"Vazgeçmek" ama vazgeçtim diye ihmal etmemek... Hem canından canmış gibi koruyup gözetip hem de senin değilmiş gibi vazgeçmek... Dünya boyutunda bir kayıp gibi görünse de, ahiret ekseninde müt-hiş bir kazanç, bitmeyen bir kâr, tükenmeyen bir sermaye...

Kurban deyince yakınlık, yakınlık deyince şehadet, şehadet deyince şehitler düşer yüreğime...

Ve yüreğimin tam ortasında bir sızı, ta içine akan inceden bir acı... Üzeri kabuk bağlasa da bitmeyen ama kanadıkça yeniden yeşeren, yeşerdikçe cana can katan bir acı... İmana iman, takvaya takva, tevekküle tevekkül katan bir acı... Bir ananın yüreğinden bahsediyorum... Öpmeye kıyamadığı, ama öpmeye doyamadığı yiğidini, ciğer paresini, Allah azze ve celle'ye satan bir anadan, şehid analarından bahsediyorum...

Ey Ana!

Ey Analar! Müjdeler olsun size! Mabede adanan Meryem'in, adağı olan İsa'lar çarmıha gerildi sanmayın! Cesetler parçalandı ama ruhlar semaya uçtu müjdeler olsun! "Cesedim sizin olsun, ruhuma yoldaş melekler" diyerek uçtu semaya ruhlar... Kuş olup uçtu... Dua olup uçtu... Kandillerin içinde yeşil kuşlar olup coştı ruhlar...

Evet kardeşlerim... Yavrularımızın paytak paytak yürümeye başladıkları o anları hatırlayın... O anları canlandırın şimdi... Hem arkasından hayran hayran bakıyor, benim oğlum artık yürüyor diyor, hem de her an düşecek diye korkuyorduk... Ama kuvvetli adımlar atması için düşmesine de müsaade ediyorduk... Ve seyrediyorduk... Bir şey değişmedi analar... İlk adımlarını seyrettiğimiz oğullar ilk atışlarını yaptı. Atarken onlar atmadı... Canlarını Rahman'a sunarken onlar sunmadı, Rahman olan Allah *azze ve celle* şehitler edinmek istedi ve lutfetti... Yani ey ana müjdeler olsun sana senin oğlun şehit oldu... Yaşasaydı elinden tutar, yanaklarından öper, anacığım der yüreğine serinlik olurdu... Hepsi bu kadar... Yüreğin dünyada olduğu sürece yine acır, yine acırdı... Kaç evlat gelse serinletemezdi... Yine ellerinden tutacak ancak bırakmayacak Firdevs'e kadar... Yine yüreğine serinlik olacak ama yüreğin Kevser havuzlarına batırılıp çıkarılmış bir kap gibi asla yanmayacak, susuz kalmayacak... Çünkü müjdeler olsun sana ey ana, senin oğlun şehit oldu...

"Allah müminlerin canlarını ve mallarını cennet karşılığı olmak üzere satın aldı..."¹

"Sizden biriniz karıncanın ısırmasından ne kadar acı duyarsa, şehit olan kimse de ölümden ancak o kadar acı duyar."²

O halde dua zamanı, o halde tevekkül zamanı, o halde şükür zamanı...

"Ey Rabbimiz! Şehitlerimizin şehadetini kabul buyur!

Ey Rabbimiz! Bizleri şehadetinle rızıklandır!

Ey Rabbimiz! Canlarımızı Firdevs karşılığı olmak üzere satın al! Zira seninle yapılan alış veriş ne kutlu, ne mübarektir.

Ey Rabbimiz! "Bunu sana Allah *azze ve celle* mi emrediyor?" diyerek sorduğu soruya "Evet" cevabını alınca tüm teslimiyetiyle "O

halde O bizi zayi etmeyecektir ey İbrahim" diyen Hacer annemizin teslimiyetini lütfet bize yalnız kaldığımızda...

Ey Rabbimiz! Bıçağın altına daha boyun uzatmadan "Beni sabredenlerden bulacaksın babacığım" diyerek tevekkülünü ortaya koyan İsmail *aleyhisselam*'ın tevekkülünü lütfet bize adandığımızda...

Ey Rabbimiz! Bıçağın altına yatırırken oğlunu, canından can koparcasına değil, canına can katarcasına oğlundan vazgeçen İbrahim *aleyhisselam*'ın garipliğini lütfet bize adandığımızda...

Sen ada bizi Allah'ım!

Sana ada bizi Allah'ım!

Sana adanmışlara yoldaş kıl bizi Allah'ım!

Kurban kıl bizi yoluna!

Yakın eyle bizi Zatına!

Ey Rabbimiz! Boynumuzu büktük sen doğrult... Acizliğimizi bildik sen izzetlendirdi... Hangi hâl üzere olursak olalım sen razı ol... Dünyanın en takvalı kulu da olsak bırakma bizi... Dünyanın en mücrim kulu da olsak tut elimizden, tevbeye yönelt bizi...

Âmin, âmin, Allahumme âmin...

Evet, hanım kardeşlerim!

Cennet annelerin ayağı altındadır ama hangi annelerin? Hacer gibi, Meryem gibi, Asiye gibi, Hatice'tü'l-Kübra gibi annelerin...

O halde haydi ayaklarımızın altına serilen cennetler için ayaklarımızı tozlandırmaya! Haydi, ayaklarımızın altına serilen cennetler için oğullar adamaya! Haydi, ayaklarımızın altına serilen cennetler için şahit olmaya, şehit olmaya, şehitlere komşu olmaya...

Yani onun yoluna Kurban olmaya...

¹ (Tevbe 111)

² (Tirmizi)

TESLİMİYET

Mustafa BARAN

Bir meniden yaratılan aciz insanoğlundan çekindiğimizden dolayı göklerin ve yerin Rabbinin dinini anlatmayı hatta yaşamayı terkettik. Gelip geçici ve aldatıcı olan dünyanın peşine düşüp, nefislerimizi azgınlıştırıp, kalplerimizi katılaştırıp hiç bir şey yokmuş gibi güle eğlene yaşamaya devam ettiğimizden dolayı bu zilletlere mahkûm edildik.

Hani Rab İbrahim *aleyhisselam*'a "teslim ol" dediğinde O da: "Âlemlerin Rabbine teslim oldum" demişti. Evet, Âlemlerin Rabbi İbrahim'e malınla, canınla, vaktinle, arzularınla, ailenle kısacası her şeyinle bana teslim ol, bana boyun ey dediğinde, İbrahim *aleyhisselam* eğmeden bükmeden tam bir sıdk ve samimiyet ile Âlemlerin Rabbine teslim oldum demişti. Bundan dolayı kıyamete kadar gelecek dar insanlığa mükemmel bir örnek oldu. Peki ya biz?

Unutmayalım ki çok dehşetli bir güne, kendisine hiç bir şeyin gizli kalmadığı Âlim bir Rabbin huzuruna, yaptığımız her şeyin, zerrelerin hesabını vermeye gidiyoruz. O çetin hesaptan da ancak samimiyetle, ihlâsla Rabbine kulluk yapan, O'na hiçbir şeyi şirk koşmayan İbrahim *aleyhisselam* gibi malıyla, canıyla, alışkanlıklarıyla, vaktiyle, her şeyiyle kendisini Âlemlerin Rabbine teslim eden kurtulacak. Bizlerde İbrahim *aleyhisselam* gibi Âlemlerin Rabbine teslim olduğumuzu söylüyoruz ancak İbrahim *aleyhisselam* hem dünya da hem de ahirette övülen, izzetlendirilen, şereflendirilen, mükâfatlandırılanlardan olurken bizler zillet, gaflet içerisinde çırpınmaktayız. Peki, nedir bunun sebebi? Bizler Allah'ın insanları içinde bulunmuş

oldukları küfür, şirk, gaflet, kalp katılığı gibi karanlıklardan kurtarıp vahyin, dosdoğru yolun, aydınlığına çıkararak hidayet kandili Kur'ân'ı Kerim'i okumayı, anlamayı, tefekkür etmeyi, amel etmeyi, insanlara anlatmayı terk ettik. Bu vahyi mükemmel şekilde yaşantılarında ispat eden Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ve ashabına terk ettik. Bir meniden yaratılan aciz insanoğlundan çekindiğimizden dolayı göklerin ve yerin Rabbinin dinini anlatmayı hatta yaşamayı terkettik. Gelip geçici ve aldatıcı olan dünyanın peşine düşüp, nefislerimizi azgınlıştırıp, kalplerimizi katılaştırıp hiç bir şey yokmuş gibi güle eğlene yaşamaya devam ettiğimizden dolayı bu zilletlere mahkûm edildik.

Artık bütün bunlara son verip nasuh tam bir pişmanlıkla tövbe edip ve İbrahim *aleyhisselam* gibi tam bir teslimiyetle Âlemlerin Rabbine teslim olmanın vakti gelmedi mi hâlâ?

Bu ayda ki hadis köşemizde teslimiyetle ve adanmayla alâkalı hadislerle yer vermek istiyoruz.

1. Habbâb bin Eret *radıyallahu anh* şöyle dedi: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* hırkasını başının altına yastık yaparak Kâbe'nin gölgesinde uzanmış dinleniyordu. Müşriklerden gördüğümüz işkencelerden şikâyet

¹ (Bakara 131)

ederek: “Bize yardım dilemeyecek, Allah'a bizim için dua etmeyecek misiniz?” dedik. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle cevap verdi: “Sizden önce ki devirlerde bir Mü'min tutuklanır, kazılan çukura konulurdu. Sonra da bir testere ile başından aşağı ikiye ayrılır; etinin, kemiğinin içine işleyecek şekilde demir taraklarla taranırdı. Bütün bunlar onu dininden vazgeçirmeye yetmezdi. Yemin ederim ki Allah mutlaka bu dini hâkim kılacaktır. Öyle ki, yalnız başına atlı, Allah'tan ve sürüsüne kurt saldırmamasından başka hiçbir şeyden endişe etmeksiniz San'a'dan Hadramev't'e kadar güvenli gidecektir. Ne var ki, siz acele ediyorsunuz.”²

2. Abdullah bin Abbas radiyallahu anhum'-den rivayet edildiğine göre, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Allah azze ve celle'den rivayet ettiği bir kutsî hadiste şöyle buyurdu: “Allah iyilik ve kötülükleri takdir edip yazdıktan sonra bunların iyi ve kötü oluşunu şöyle açıkladı: Kim bir iyilik yapmaya niyet ederde yapamazsa, Allah bunu yapılmış mükemmel bir iyilik olarak kaydeder. Bir kimse iyilik yapmaya niyet eder sonra da onu yaparsa, Allah o iyiliği on katından başlayıp yedi yüz katıyla, hatta kat kat fazlasıyla yazar. Kim bir kötülük yapmaya niyet ederde vazgeçerse, Allah bunu mükemmel bir iyilik olarak kaydeder. Eğer insan bir kötülük yapmaya niyet eder sonra da onu yaparsa, Allah o kötülüğü sadece bir günah olarak yazar.”³

3. Ebû Zer Cündeb bin Cünâde ve Ebû Abdurrahman Muâz bin Cebel radiyallahu anhumâ'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Nerede ve nasıl olursan ol, Allah'dan kork. Kötülük işlersen, hemen arkasından iyilik yap ki, o kötülüğü silip süpürsün. İnsanlarla güzel geçin!”⁴

4. Abdullah bin Abbas radiyallahu anhumâ'-dan nakledildiğine göre şöyle demiştir: Bir gün Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in terkinde bulunuyordum. Bana: “Yavrucuğum, sana bazı kaideler öğreteyim” dedi ve şöyle buyurdu: “Allah'ın buyruklarını gözet ki, Allah da seni gözetip korusun. Allah'ın (rızasını)

her işte önde tut, Allah'ı önünde bulursun. Bir şey isteyeceksen Allah'tan iste. Yardım dileyeceksen, Allah'tan dile! Ve bil ki, bütün bir ümmet toplanıp sana fayda temin etmeye çalışsalar, ancak Allah'ın senin için takdir ettiği faydayı temin edebilirler. Yine eğer bütün ümmet, sana zarar vermeye kalksalar, ancak Allah'ın senin hakkında takdir ettiği zararı verebilirler. Çünkü artık kaderi yazan kalem yazmaz olmuş, yazıları değişmeyecek şekilde kesinleşmiştir. (Bundan sonra takdirde herhangi bir değişiklik söz konusu değildir.)”⁵

5. Enes bin Mâlik radiyallahu anh şöyle dedi: “Siz kıl kadar bile önemsemediğiniz birtakım işler yapıyorsunuz ki, biz onları, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem zamanında helâk edici büyük hatalardan sayardık.”⁶

6. Ebû Ya'lâ Şeddâd bin Evs radiyallahu anh'den rivayet edildiğine göre Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Akıllı kişi, nefsine hâkim olan ve ölüm sonrası için çalışandır. Âciz kişi de, nefsinin duygularına tâbi kılan ve Allah'tan dileklerde bulunup duran (bunu yeterli gören) dir.”⁷

7. Ebû Saîd el-Hudrî radiyallahu anh'den rivayet edildiğine göre Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Dünya tatlı, göz kamaştırıcı ve çekicidir. Allah onu sizin kullanmanıza verecek ve nasıl davranacağınıza baka-caktır. Dünyaya aldanmaktan sakının. Kadınlara kapılmaktan korunun. Çünkü İsrailoğullarında ilk fitne kadınlar yüzünden çıkmıştır.”⁸

⁵ (Tirmizî)

⁶ (Buhârî)

⁷ (Buhârî)

⁸ (Müslim, Tirmizî)

² (Buhârî, Ebû Dâvûd)

³ (Buhârî, Müslim)

⁴ (Tirmizî)

8. Abdullah bin Abbas *radiyallahu anhumâ*-
'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle söylemeyi i'tiyat
edinmişti: "Allah'ım! Sana teslim oldum, ben
sana inandım, sana dayandım. Yüzümü gönlümü
sana çevirdim, senin yardımınla düşmanlara karşı
mücâdele ettim. Allah'ım! Beni saptırmandan
yine sana, senin büyüklüğüne sığınırım –ki
senden başka ilah yoktur–. Ölmeyecek diri yalnız
sensin. Cinler ve insanlar ise, hep ölümlüdürler!"⁹

9. Yine Abdullah bin Abbas
radiyallahu anhumâ şöyle dedi:

"Allah bize yeter, o ne güzel
vekildir" sözünü, ateşe
atıldığında İbrahim
aleyhisselam söylemiştir.

Muhammed *sallallahu
aleyhi ve sellem*'de bu
sözü "Müşrikler size
karşı toplandılar,
başınızın çaresine
bakınız!" dediklerin-
de söylemiştir.
Nitekim bu haber
M ü s l ü m a n l a r ı n
imanını arttırmıştı ve
onlar hep birlikte "Allah
bize yeter, o ne güzel vekil-
dir" demişlerdi."¹⁰

10. Câbir *radiyallahu anh* şöyle
dedi: Uhud Savaşı'nda bir adam Nebi
sallallahu aleyhi ve sellem'e: Eğer öldürülürsem,
nerede olurum? diye sordu. Nebi *sallallahu
aleyhi ve sellem*'de: "Cennet'te" cevabını verdi.
Bunun üzerine adam, (yemekte olduğu)
elindeki hurmaları fırlatıp attı; harbe daldı
ve şehid düşünceye kadar savaştı."¹¹

11. Ebû Hureyre *radiyallahu anh*'den
rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu
aleyhi ve sellem*, "Allah azze ve celle şöyle buyur-
muştur" dedi: "Her kim (ihlâs ile bana kulluk
eden) bir dostuma düşmanlık ederse, ben de ona
karşı harb ilân ederim. Kulum kendisine farz
kıldığım şeylerden, bence daha sevimli herhangi
bir şeyle bana yakınlık kazanamaz. Kulum bana
(farzlara ilâveten işlediği) nâfile ibadetlerle
durmadan yaklaşır, nihayet ben onu severim.
Kulumu sevince de (âdetâ) ben onun işiten
kulağı, gören gözü, tutan eli ve yürüyen ayağı
olurum. Benden her ne isterse, onu mutlaka
veririm; bana sığınırsa, onu korurum."¹²

12. Âişe *radiyallahu anhâ*'dan rivayet
edildiğine göre Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem*,
gece ayakları şişinceye kadar namaz kılardı.
Âişe diyor ki, kendisine: Niçin böyle yapı-
yorsun (neden bu kadar meşakkate katlanı-
yorsun) ey Allah'ın Rasûlü? Oysa Allah
senin geçmiş ve gelecek hatalarını bağı-
şlamıştır, dedim. "Şükreden bir kul olmayı
istemeyeyim mi?" buyurdu.¹³

13. Ebû Hureyre *radiyallahu anh*'den
rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu
aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Kuvvetli
mü'min, (Allah katında) zayıf Mü'minden daha
hayırlı ve daha sevimlidir. (Bununla beraber) her
ikisinde de hayır vardır. Sen, sana yararlı olan
şeyi elde etmeye "çalış. Allah'dan yardım dile ve
asla acz gösterme. Başına bir şey gelirse, "şöyle
yapsaydım, böyle olurdu" diye hayıflanıp durma.
"Allah'ın takdiri bu, O, ne dilerse yapar" de. Zira
"eğer şöyle yapsaydım" sözü şeytanı memnun
edecek işlerin kapısını açar."¹⁴

⁹ (Buhârî, Müslim)

¹⁰ (Buhârî)

¹¹ (Buhârî, Müslim)

¹² (Buhârî)

¹³ (Buhârî, Müslim)

¹⁴ (Müslim)

GIDA KATKI MADDELERİ

Mehmet YÜCE

“Doğrusu helal belli, haram da bellidir. (Fakat) bunların arasında (helal mi, haram mı olduğu belli olmayan bazı) şüpheli şeyler vardır ki; insanlardan birçoğu onları bilmez. Buna göre kim bu şüpheli şeylerden sakınırsa, dinini ve ırzını kurtarmış demektir. Kim de bu şüpheli şeylere dalarsa, harama dalmış olur.

Hamd, iyi ve temiz yiyecekleri bize helal kılan, haramların neler olduğunu bildiren Allah *azze ve celle*'ye, salât ve selâm helaller ve haramlar arasındaki şüpheli şeylerden sakınmanın takvaya ve Rabbimizin rızasına en yakın olduğunu bildiren Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e olsun.

“Ey insanlar! Bütün yeryüzündeki nimetlerimden helal olmak, temiz olmak şartıyla yiyin. Fakat şeytanın adımlarına uymayın. Çünkü o size belli bir düşmandır.”¹

“Doğrusu helal belli, haram da bellidir. (Fakat) bunların arasında (helal mi, haram mı olduğu belli olmayan bazı) şüpheli şeyler vardır ki; insanlardan birçoğu onları bilmez. Buna göre kim bu şüpheli şeylerden sakınırsa, dinini ve ırzını kurtarmış demektir. Kim de bu şüpheli şeylere dalarsa, harama dalmış olur. Korunan bir yerin etrafında hayvan otlatan çobanın, hayvanlarını oraya kaçırmaması çok yakın olması gibi. Dikkat edin ki! Her hükümdarın bir korusu vardır. Dikkat edin! Allah'ın korusu ise haram kıldığı şeylerdir. Dikkat edin! Bedende bir et parçası vardır ki, bu parça sıhhatli olursa, bütün beden sıhhatli olur. Eğer (bu parça) bozuk olursa, bütün beden bozuk olur. Dikkat edin! Bu (parça), kalptir.”²

“Bir kimse, Allah yolunda uzun seferler yapar. Saçı başı dağınık, toza toprağa bulanmış vaziyette ellerini gökyüzüne açarak: “Ya Rabbi! Ya Rabbi!” Diye dua eder. Hâlbuki onun yediği haram, içtiği haram, giydiği haram, gıdası haramdır. Böyle birinin duası nasıl kabul edilir!”³

Yakın zamana kadar Müslümanlar hangi yiyeceğin helal, hangi yiyeceğin haram olduğuna kolayca karar verebiliyorlardı. Kur'ân ve Sünnet bize bu konuyu kolayca anlayabilecek şekilde bildirmiştir. Ancak son yüzyılda gelişen gıda endüstrisi gittikçe yaygınlaşmış, klasik yiyecek (un, ekmek, bakliyat, tuz, yağ, peynir) ve içeceklerimiz (su, süt, ayran, meyve suyu) dahi yeni teknolojide üretilir hâle gelmiştir. Bunun yanında bilinmeyen birçok gıda çeşidi ortaya çıkmıştır. Çikolata, ciklet, kola, gazoz, yaş pasta, bisküvi, ketçap, mayonez, hazır kahve, krem şanti, dondurma vb... Bu birleşik ve karışık gıda türlerinin ortaya çıkmasıyla biz Müslümanlar iki soruyla karşı karşıya geliyoruz:

İlki bize sunulan yiyecek ve içecekler helal mi? İkincisi ise bize sunulan yiyecek ve içecekler sağlığa zararlı mı?

¹ (Bakara 168)

² (Buhârî)

³ (Müslim)

İkinci soruya yanıt bulmakta çok zorluk çekilmiyor. Zira bu konuda birçok araştırma ve çalışma yapılmıştır. İnternette bile bu konuda pek çok sayfaya ulaşmak mümkündür. Bu araştırmalar genellikle alerjik, kanser, astım, bağışıklık sistemi, bebek ve çocukların gelişimi üzerinde yapılmış ve birçok yeni gıda türlerinin sağlığa varsa zararları ne gibi etkileri olduğunu istatistik olarak bildirmiştir.

İlk soruya gelecek olursak bu yeni birleşik gıda türleri ve endüstriyel gıdalar bunlara katılan katkı maddeleri helâl mi haram mı sorusuna kesin ve net cevap verebilmek için ciddi çalışmaların ve araştırmaların yapılması gerekir. Bu katkı maddeleri pazarlamayı kolaylaştırmak maksadıyla ilave edilen kimyasal maddelerdir. Katkı maddelerinin kullanım gayelerini şöyle sıralayabiliriz:

1. Koruyucu olarak, gıda maddesinin bozulmasını geciktirmek için. Benzonik asit, sodyum benzonat vb...

2. Normalde birbirleriyle karışmayan

3. Koyulaştırıcı olarak. Jelatin gibi...

4. Renklendirici olarak. Karmen gibi...

5. Tat vericiler, aromalar, tatlandırıcılar. Vanilin, Aspartan gibi...

Bugün toplam 3500 çeşit katkı maddesi dünya piyasasında gıda maddelerine katılmak için kullanılmaktadır. Bu maddelerin pek çoğu birçok rahatsızlığa, fiziki tahribata hatta kansere sebep olduğu tespit edildiği halde, sırf gıda sanayisini elinde bulunduranların para kazanması uğruna üretime devam edilmektedir.

Çocuk mamalarından bisküvilere, hazır çorbalardan çikolatalara, dondurmalarından pastalara kadar hazır gıda sanayisinde bu maddeler sorumsuzca kullanılmaktadır. Bu konuda biz Müslümanları alakadar eden en önemli mesele ise bu maddelerin pek çoğunun kesinlikle haram olan maddelerden imal edilmesidir. Bu katkı maddeleri genellikle leş hükmündeki hayvanlardan, domuzdan, etil alkol, jelatin, l-eyteine, janbon, pepsin, haram olan hayvanlardan elde edilmiş rennet (maya), alkollü aroma esansları, haram yöntemlerle kesilmiş hayvanların şirdeninden yapılmış maya ile imal edilen peynir ve süt ürünleri gibi haram maddelerden yapılmış gıdalardır.

Katkı maddelerinin üretiminde kullanılan maddeler geniş bir yelpaze teşkil etmektedir. Mesela jelatin (E-441) domuz ya da sığır veya diğer hayvanların kemik veya deri artıklarından, karmin (E-120) kırmızı bitten, şellak (E-904) yine bir bit türünden, sistain (E-920) insan, at veya domuz kılından, rennin sığır veya davar midesinden, pepsin domuz midesinden bunun yanında daha birçok bitkisel artıklardan, sentetik veya kimyasal katkı maddeleri mevcuttur. Mesela E-441 rumuzuyla kullanılan jelatin genellikle ilaç kapsüllerinde kullanılmaktadır. Genellikle ilaç kapsülleri, jelibon, haribo gibi şekerlerde, meyve sularında, pastalarda, dondurmalarda, eritme peynirlerde, yoğurtlarda, margarinlerde ağırlıklı olarak kullanılmaktadır. Genellikle Avrupa ülkelerinde, ithal edilen jelatin, kendi inançlarında herhangi bir sınırlama olmadığı için domuz, sığır, koyun deri parçaları fabrikalarında işlenerek jelatin elde edilir. Yine piyasada yaygın olarak kullanılan öksürük şuruplarında içeriğine bakıldığında alkol bulunduğu yazılıdır. Hatta ekmek ve unlu gıda katkı maddesi olarak da kullanılabilen cystein (E-920) insan ve domuz kılından üretilmektedir.

Misalleri çoğaltmak mümkündür. Daha bu ve buna benzer akla hayale gelmeyecek katkı maddeleri bilerek ya da bilmeyerek tükettiğimiz gıda maddeleri olarak kursağımıza girmektedir.

Son zamanlarda üretilen bu gıdalara helal sertifikalama yapan birçok kurum ortaya çıkmıştır. Mesela en çok karşımıza çıkan TSE helal sertifikasıdır. Ancak İslam'a uygun olsun olmasın her türlü standardı hazırlayan, hatta alkollü içkilerin standardını bile hazırlayan bir kurumdur. Yüzde 0,5'e kadar alkol bulursa dahi meşrubatlara alkolsüz içecekler diye standartlaştıran bir kurumdur. Böyle bir kurumun helal sertifika standardı gibi tamamen İslam dinini ve bu dinin bağlarını ilgilendiren bir konuda güvenilirliği Müslümanlar tarafından kabul edilemez.

Helal sertifikalamada güvenilirlik açısından şimdilik daha ciddi bir yol takip eden Gimdes helal sertifikası, ürünleri ve katkı maddelerini inceleyerek Hanefî, Şafî, Hanbelî ve Malikî mezhepleri arasındaki ihtilafları da verdikleri sertifikada belgeleyip en azından bu noktada güvenilebileceğimiz bir duruş sergilemişlerdir. Buna bağlı olarak tüketeceğimiz ürünlerde Gimdes onayının olması hem helallik açısından hem de sağlık açısından güvenilebileceğimiz bir tercih olabilir.

Biz Müslümanlar olarak böyle bir ayrıma dikkat gösteremeyeceksek bisküvi, margarin, kola, çikolata, gazoz, yaş pasta, ciklet, cips gibi hayatımız için zaruri gıda maddesi olmayan şeyleri Allah için terk edebiliriz. Allah için haramları terk edemiyor, şüpheli-lerden uzak duramıyorsak niye dualarımız kabul olmuyor, ibadetlerimizden neden lezzet alamıyoruz, Allah'ın dininde niye kararlı ve istikrarlı davranamıyoruz diye sormamıza gerek yoktur.

BAZI GIDA ve KOZMETİK ÜRÜNLERİNDE BULUNABİLEN KATKI MADDELERİ⁴

1	BEBEK MAMASI	E332, E333, E508 , whey*(peynir altı suyu), sukroz, laktoz, kalsiyum pantotenat, taurin, inositol*, vitaminler*
2	BİSKÜVİ	E450a , E500, E471*, E481*, E482*, margarin*
3	ÇİPSLER	E471*, E475*, E481*, E482*
4	ÇİKLET	E101*, E102* , E120** , E141*, E296 , E320* , E322*, E330, E420 , E421 , E422* , E464, E950 , E951* , E965, fenilalanin, glukonatlar
5	ÇİKOLATA ŞEKERLEME	E322*, E432* , E433* , E471*, E472*, E476*, E491*, E492* , E493* , E494* , E495* , E434*, E435*, E436*
6	DİŞ MACUNU	Sodyum bikarbonat, gliserin* , Hidratlanmışlikat, sorbitol, tetrasodyumpirofosfat, PEG-6, PEG-32, Sodyum laurilsülfat , Aroma*, selüloz gum, Sodyum florid , Sodyum sakkarin, c177891, C158000, Titaniumdioxid , kalsiyomglukonat, formaldehit, tri sodyum fosfat, dikalsiyum fosfat dihidrat, mono florofosfat
7	DONDURMA	E441** , E471*, E481*
8	EKMEK	E170*, E282 , E300, E432* , E433* , E434*, E435*, E436*, E471*, E472*e, enzim karışımı*,
9	GAZOZ	E202, E211* , E290 , E300, E330
10	HAMUR KABARTMA TOZU	E450a , E500
11	HAZIR ÇORBA	E100*, E150 , E330, E412 , E621* , malto dekstrin, peynir altı suyu*
12	HAZIR KEK	E450a , E500, E471*, E481*, E482*, margarin*
13	JÖLE	E100*, E162*, E297, E331, E441**
14	KAHVE KREMASI	E341*, E469, E471*, E472*
15	KETÇAP	E202, E211* , E300, E412
16	KOLA	E150 , E338, kafein
17	KREM ŞANTI	E160*, E339* , E340 , E407* , E433* , E435*, E471*, E472*, E475*, E932
18	LOKUM	E102* , E110* , E124* , E132*
19	MARGARİN	E160a*, E202, E270* , E322*, E330, E432* , E433* , E434*, E435*, E436*, E472b*, E472c*, E475, E476, E477, vitaminler*
20	MAYONEZ	E432* , E433* , E434*, E435*, E436*, E472c*, E472*e
21	MISIR GEVREĞİ	E101*, E170*, E321* , E339 , E341*, E375, folakin (folik asit), pantotenik asit, tiamin
22	NEKTAR (MEYVE SUYU)	E300, E330
23	PASTA	E432* , E433* , E434*, E435*, E436*, E441*, E450* , E471*, E472*, E475*, E477*, margarin*, E500
24	PUDİNG	E102* , E110* , E160a*, E407*
25	TON BALIĞI	E410, E412 , E415
26	TOZ MEYVE İÇECEKLERİ	E101*, E102* , E110* , E129* , E171, E330, E331, E341*, E375, E414 , E415, E440, E466, E500, E551, E950, E951* , E954 , maltodekstrin, folakin (folik asit)
27	TUZ	E514 , E554 , potasyum iyodid
28	YOĞURT	E441**

İşaretsiz " siyah " E numaraları helal kabul edilen katkıları gösterir.

" **Kırmızı** " E numaraları sağlık için tehlikeli katkıları gösterir.

" ** " İşaretleri kesin hayvan (çoğunlukla domuz) kökenli katkıları gösterir. (haram)

" * " Bitkisel veya hayvansal kökenli olabilir. Alkolle muamele edilmiş veya edilmemiş olabilir.

Bu sebeple (şüpheli) kabul edilen katkıları gösterir.

⁴ (Kaynak: animal-ingredients.hypermart.net www.foodag.com ve www.muslimconsumergroup.com HACSG (Hiperaktif çocukları destekleme grubu), www.ifanca.org, www.ehalalfood.com, www.eathalal.com, www.whatisinit.com, www.halalpak.com internet sayfalarından faydalanılmıştır.)

TESLİMİYETİN ZİRVESİ: KURBAN

KONUK YAZAR

Kurban iman edenleri Allah'a, O'nun ibadetine, O'ndan sakınmaya ve O'nun dinini yaşamaya yaklaştırır. İbrahimî ve İsmailî bir teslimiyeti ifade eder. Allah için vazgeçemeyeceğimiz hiçbir şeyin olmadığının ve O'na her şeyimizi feda edebileceğimizin göstergesidir. Müslümanlar için bu eylem İbrahim aleyhisselam'ın anısını canlandırmak ve onun gösterdiği teslimiyeti gösterebilmektir.

Yakınlaşmak manasına gelen Kurban bizi ne kadar Allah'a yaklaştırıyor? Her kavramın içi boşaltıldığı gibi Kurban kavramının içi de aynı şekilde boşaltılmış ve kısır bir hale gelmiştir.

Kurban iman edenleri Allah'a, O'nun ibadetine, O'ndan sakınmaya ve O'nun dinini yaşamaya yaklaştırır.

İbrahimî ve İsmailî bir teslimiyeti ifade eder. Allah için vazgeçemeyeceğimiz hiçbir şeyin olmadığının ve O'na her şeyimizi feda edebileceğimizin göstergesidir. Müslümanlar için bu eylem İbrahim aleyhisselam'ın anısını canlandırmak ve onun gösterdiği teslimiyeti gösterebilmektir.

İbrahim aleyhisselam, kavmi kendisini dışladığında, uzun bir süre evlat hasreti ile yandığı bir zamanda ve bütün umutları tükendiği bir anda Allah ona bir lütuf olarak, hasretiyle yandığı kalbi selim bir evlat verdi. İsmail aleyhisselam en sevimli çağına geldiğinde Allah azze ve celle İbrahim aleyhisselam'a, İsmail aleyhisselam'ı Kurban etmesini emretti. Peki, bu çetin imtihan karşısında İbrahim aleyhisselam nasıl bir tavır takındı? Tabi ki tam bir teslimiyet ve itâat...

Bizler bir hayvan Kurban etmekle İbrahim aleyhisselam'ın bu çetin imtihanı başardığı gibi başarabileceğimizi mi zannediyoruz? Bu mesele bir hayvan kesmek kadar basit bir mesele mi?

Bakın Kur'ân'ımız ne diyor?

*"Bu, gerçekten çok açık bir imtihandır. Biz oğluna bedel, ona büyük bir Kurban verdik."*¹

Ayette Kurbanlığın İbrahim aleyhisselam'a oğlunu Kurban etme niyeti karşılığında verildiği bildirilmektedir. Peki, Kurban bizlere neyin bedeli olarak verildi? Eğer bizlere Kurban olarak Kurbanlık (hayvanlarımız) verilmeseydi bizler oğullarımızı Allah'a Kurban olarak sunabilecek miydik? Kurban keserken oğlunu Allah'a Kurban sunuyormuş gibi düşünen kimse bu ibadetin Allah'a tam bir şekilde yaklaşma ve ona her şeyiyle boyun eğme olduğunu kavrar. Yani ticaretinde, aile hayatında, sosyal etkinliklerinde, tercih ve yönelişlerinde ortaya çıkan bir boyun eğmedir Kurban bilinci...

Ticaret yaparken, evlenirken, çocuğumuzu yetiştirirken ve ailemiz ile olan muamelelerimizde kimin hükümlerine (kurallarına) uyuyoruz? Yoksa heva ve hevesimizin mi?

¹ (Saffât 106-107)

Kurban ibadeti, İbrahim ve İsmail *aleyhis-selam* örneğinde olduğu gibi Allah *azze ve celle*'ye itâatin ve teslimiyetin zirvesidir. Bu bilinçle Kurbanını kesen bir Müslüman hayatın her bölümünde Allah'ın emirlerine uyacağını ve yasaklarından kaçınacağını ispat etmiş olur. Çünkü böyle bir kimseye Allah, oğlunu Kurban etmesini emretse, onu yerine getirebilecek teslimiyet bilincine sahiptir.

Peki, biz yaptığımız işlerde Allah'ın helallerini (emirlerini) ve haramlarını (yasaklarını) ne kadar gözetiyoruz? Allah'a bütün işlerimizde ne kadar teslimiyet gösteriyoruz?

Allah *azze ve celle* buyuruyor ki:

*“Onların ne etleri ne de kanları Allah’a ulaşır; fakat O’na sadece sizin takvânız ulaşır. Sizi hidayete erdirdiğinden dolayı Allah’ı büyük tanıyasınız diye O, bu hayvanları böylece sizin istifadenize verdi. (Ey Muhammed!) Güzel davrananları müjdele!”*²

Bu ayette Kurbanın manevi boyutunun önemi vurgulanmaktadır. Kestiğimiz Kurban, onun sunulduğu varlığın doğru tanınması ve yüceltilmesi miktarınca değer kazanır. Takva ve ihlâsın bulunmadığı bir Kurbanın da Allah katında hiçbir değeri yoktur.

Kurbanın kabul edilmesi için şart koşulan takva kavramı asıl manası ile Allah'ın her konuda birlenmesini ve ona olabilecek her türlü isyan ve şirkten uzak olmayı ifade etmektedir.

Allah *azze ve celle* kesebileceğimiz hayvanları bize vermesinin sebebini, kendisini yüceltmemiz ve birlememiz olarak beyan etmektedir. Bunu Kurban keserken dil ile uygulamaya geçirmekteyiz. Yani Kurbanı kesmeye başladığımızda “Bismillahi Allah-u Ekber (Yüce olan Allah'ın adıyla)” sözünü söylemekteyiz. Ama ne yazık ki bu cümlelerin manasını hayatımıza geçirememekteyiz. Hâlbuki bu cümle tevhidin aslını, yani Allah'ı yüceltmeyi ve O'nu hayatımızın yegâne hâkim olarak kabul etmemizi içermektedir. Aynı

şekilde Peygamber Efendimizin Kurbanını keserken okumuş olduğu şu ayeti kerime, tevhidin tüm yaşantıya, hatta ölüme dahi hâkim olması gerektiğini ortaya koymaktadır. *“De ki; benim namazım, ibadetlerim(Kurbanım), hayatım ve ölümüm yalnızca âlemlerin Rabbi olan Allah içindir.”*³

Peki, bizim hayatımız ve ibadetlerimiz Allah için mi? Hayatın ve ibadetlerin Allah için olması bizim için sadece belirli zaman ve mekânlarla ve belirli birtakım ibadetlerle mi sınırlı?

Öyleyse ey Kardeşim! Unutmayalım ki Kurban kesmek ne örfi bir şey, ne de bize babalarımızdan kalan bir adettir. Birileri kesti diye kesmek de değildir. Sadece ve sadece hayatımızı tevhid üzere yaşadığımızın göstergesidir! Biz de bu Kurban da olmak üzere bundan sonraki Kurbanları bu bilinçle kesmeli, hayatımızın tüm alanlarına tevhid ve teslimiyet bilincini yaymalıyız. Allah'a isyan içerisinde geçirilen cahiliye hayatını terketmemiz ve doğruyu araştıran ve yaşamaya çalışan kimselerden olmamız için bir adım atmalıyız.

Ve Rabbimize şu şekilde yakararak dua etmeliyiz. “Allah'ım sen, yerlerin ve göklerin Rabbisin. Sen, bizim Rabbimiz ve İlahımızsın. Sana koşulan bütün ortaklardan sana sığınırız. Sana isyan üzere yaşanan hayattan sana sığınırız. Allah'ım sana sunduğumuz Kurbanımızı İbrahim *aleyhisselam*'ın sahip olduğu bilinç ve tefekkürle kesmeyi bize nasip et. Kurban kesemeyip Kurbanı Allah'a sunmanın bir tevhid eylemi olduğunu anlayan ve bu bilinçle hayatını şekillendiren kimselere de Kurban kesmeyi nasip eyle. Allah'ım bizleri affeyle.”

Rabbim Müslüman olarak hepimizin kestiği Kurbanları ve yaptığımız ibadetleri kabul eylesin. Âmin...

Hepinizin Kurban bayramını şimdiden tebrik ediyor, uyanış ve dirilişimize vesile olmasını Rabbimden niyaz ediyorum.

² (Hac 37)

³ (En'âm 162)

“Doğrusu Allah kendisine şirk koşulmasını affetmez.

Ondan başkasını da dilediğine bağışlar.

Allah’a şirk koşan kimse büyük bir günah ile iftira etmiş olur”

(Nisa Sûresi, 48)

RASÛLULLAH SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM'İN İBN-İ ABBAS'A VASIYETİ

Mehmet YÜCE

Yazar: İbn-i Receb el-Hanbelî

Tercüme: Abdullah YILDIRIM

Yayınevi: Neda

Bu sayıda tanıtacağımız kitap aşağıda metnini vereceğimiz hadisin çok anlaşılır ve doyurucu bir şerhidir.

İmam Ahmed bin Hanbel *rahimehullah*, Haneş es-Sananî yoluyla Abdullah bin Abbas *radiyallahu anhum*'un şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Bir gün Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in terkisinde iken bana "Ey oğul! (veya yavrucuğum) Allah'ın seni faydalandıracağı bazı kelimeleri sana öğreteyim mi?" diye sordu.

Ben "Evet!" deyince Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Sen Allah'ı (dinini) koru ki Allah da seni korusun. Allah'ı koru ki O'nu önünde bulasın. Refah zamanında Allah ile tanış ki darlık zamanında sana iyilikte bulunsun. İstedığın zaman Allah'tan iste! Yardım dileğinde de Allah'tan dile!"

Bil ki olacak her şey yazılmış ve kalem kurumuştur. Eğer bütün insanlar Allah'ın senin için yazmadığı bir faydayı sana vermek için toplansalar buna güç yetiremezler. Yine sana Allah'ın senin için yazmadığı bir zararı vermeye çalışsalar buna da güç yetiremezler.

Şunu da iyi bil ki! Senin hoşlanmadığın şeye sabretmende pek çok hayır vardır. Yardım ve başarı sabırla, kurtuluş da sıkıntılarla birliktedir. Hiç şüphesiz zorlukla birlikte kolaylık vardır."¹

Bu hadisi şerh ederken âlimimiz İbn-i Receb hadisteki her cümleye bir bab açarak toplam on dört başlık altında hadisi açıklamıştır. Takip ettiği metot ise her konu başlığında Kur'ân ve Sünnetten ayrıca seleften örneklerle hadisi daha geniş kapsamlı anlaşılıp yaşanması için okuyucuya sunmuştur.

Kitaptan vereceğimiz bazı alıntılarla kitabımızı tanıtmayı umuyoruz.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bu büyük ve oldukça değerli vasiyeti şu mühim konuları içermektedir: Kulun Allah *azze ve celle*'yi yani O'nun hudutlarını ve hukukunu koruması ibadetin hakikatidir ki Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* vasiyetine bu önemli husus ile başlamıştır. Daha sonra bunu Allah *azze ve celle*'nin kullarını koruması, takip etmiştir ki bu, kulun Rabbinden talep edeceği şeylerin nihayetidir. Daha sonra Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* kulun rahatlık zamanında Allah ile tanışmasını zikretmiştir. Bu da Allah *azze ve celle*'nin kuluna zorluk ve şiddet anında ihsanda bulunmasına vesile olur.

"Allah *azze ve celle*'yi koru ki O'nu önünde bulasın" başlığı altında Allah *azze ve celle* ile olacak olan özel beraberlikten bahsetmektedir, bu bölümün şerhin de şu hadise vurgu yapmaktadır:

¹ (İmam Ahmed, Müsned)

"Kim Benim veli kuluma düşmanlık beslerse ona savaş açarım. Kulum Bana kendine farz kılmış olduğum amellerden daha sevimli bir amel ile yaklaşamaz. Kulum Bana nafile ibadetlerle de yaklaşmaya devam ederse; Ben de onu severim. Onu sevdiğim zaman işiten kulağı olurum, gören gözü olurum, tutan eli olurum, yürüyen ayağı olurum. Benden bir şey isterse istediğini veririm. Bana sığınacak olursa Ben de onu korurum..."²

"İstediğin zaman Allah azze ve celle'den iste" bölümünde: "Bil ki şer'an ve aklen uygun olan, yaratılmışları bırakıp yalnızca âlemlerin Rabbin-den istemektir. Çünkü istemek, isteyen kişinin zilletini ve fakirliğini ortaya koymasıdır. Zillet (boyun eğme) sadece kendisinden istekte bulunulan ve ibadet edilen mercie gösterilir. Bundan dolayı zillet göstermek, sadakatin ve muhabbetin alametidir. Hiç şüphesiz bu zillet ve muhabbet, yalnızca hak olan ilaha yapılması gereken ibadetin ta kendisidir."

Allah azze ve celle'nin kulların dinini ve imanını koruması başlığı altındaki bölümde:

"Allah azze ve celle buyuruyor ki kullarımdan öyleleri vardır, imanlarını ancak fakirlik düzeltir. Eğer onlara zenginlik verecek olursam onun imanının bozulmasına sebep olur. Yine kullarım arasında öyle kimselerde vardır ki zenginlik onun imanını düzeltir. Eğer onu fakir kıalarsam onun imanının bozulmasına sebep olur. Kullarımdan imanını ancak sağlığın düzelttiği kimseler vardır. Eğer onu hasta kıalarsam onun imanının bozulmasına sebep olur. Kullarımdan imanını ancak hastalığın düzelttiği kimsede vardır. Eğer ona sağlık veririm, onu bozar. Kullarımdan bazıları da ibadete kendini verip abid olmak ister. Kendi, nefsinin beğenmesini diye ona engel olurum. Ben kullarımın kalplerini en iyi bilir ve işlerini düzene koyarım çünkü ben, her şeyi bilen ve haberdar olanım."³

² (Buhârî)

³ (İbn-i Ebî Dünya)

[illegible]

Takva Dergisi

Azık edinin! Şüphesiz azığın en hayırlısı Takvadır (Bakara 197)

www.takvadergisi.com
Çok yakında....

